Aftale om fremtidens velstand og velfærd og investeringer i fremtiden

Aftale om fremtidig indvandring

20. juni 2006

Aftale mellem regeringen (Venstre og Det Konservative Folkeparti) og Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre om fremtidens velstand og velfærd og investeringer i fremtiden

Aftale mellem regeringen (Venstre og Det Konservative Folkeparti) og Dansk Folkeparti om fremtidig indvandring

20. juni 2006

Aftale om fremtidens velstand og velfærd og investeringer i fremtiden
Aftale om fremtidig indvandring
Juni 2006

I tabeller kan afrunding medføre,
at tallene ikke summer til totalen.

Publikationen kan bestilles eller afhentes hos:
Schultz Distribution
Herstedvang 4,
2620 Albertslund
Telefon 43 63 23 00
Fax: 43 63 19 69
E-mail: Schultz@schultz.dk
Hjemmeside: www.schultz.dk

Henvendelse om publikationen
kan i øvrigt ske til:
Finansministeriet
Christiansborg Slotsplads 1
1218 København K
Telefon 33 92 33 33

Omslag: BGRAPHIC
Tryk: Schultz Grafisk
Oplag: 5.000
Pris: Gratis (uden porto og ekspeditionsgebyr)
ISBN: 87-7856-788-2

Elektronisk publikation:
Produktion: Schultz
ISBN: 87-7856-789-0

Publikationen kan hentes på
Finansministeriets hjemmeside:
www.fm.dk

Indholdsfortegnelse

Aftalen mellem regeringen (Venstre og Det Konservative Folkeparti)
og Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre
om fremtidens velstand og velfærd og investeringer i fremtiden

1. Aftale om fremtidens velstand og velfærd og investeringer i fremtiden 7
2. Senere tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet 19
3. Forstærket indsats for at nedbringe ledigheden 41
4. Flere indvandrere og efterkommere i arbejde 53
5. Hurtigere gennem uddannelserne 59
6. Ungdomsuddannelse til alle 65
7. Styrket voksen- og efteruddannelse 77
8. Investeringer i fremtiden 85
9. Samfundsøkonomiske virkninger 89

Aftale mellem regeringen (Venstre og Det Konservative Folkeparti)
og Dansk Folkeparti om fremtidig indvandring 97

Aftale mellem regeringen (Venstre og Det Konservative Folkeparti) og Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre om fremtidens velstand og velfærd og investeringer i fremtiden

20. juni 2006

1. Aftale om fremtidens velstand og velfærd og investeringer i fremtiden

Der er indgået aftale mellem regeringen (Venstre og Det Konservative Folkeparti) og Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre om fremtidens velstand og velfærd og investeringer i fremtiden.

1.1 Aftalens hovedindhold

Aftalen omfatter følgende områder, der beskrives nærmere nedenfor:

- Senere tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet.
- Forstærket indsats for at nedbringe ledigheden.
- Flere indvandrere og efterkommere i arbejde.
- Hurtigere gennem uddannelserne.
- Ungdomsuddannelse til alle.
- Styrket voksen- og efteruddannelse.
- Investeringer i fremtiden.
- Forskning og udvikling.
- Innovation og iværksætteri.
- Flere med en videregående uddannelse.

1.2 Baggrund

Danmark har en stærk økonomi. Igennem de sidste 25 år er det lykkedes at forene sund økonomi og høj velstand med en god sammenhængskraft. Danmark er et af verdens mest velstående og produktive lande. Samtidig er indkomstforskellene blandt de laveste i verden.

Økonomien er stærk, fordi der er vist rettidig omhu. Siden begyndelsen af 1980'erne er der i Folketinget truffet en række beslutninger, som har trukket i den rigtige retning. Det gælder blandt andet på arbejdsmarkedet, i finanspolitikken og på pensionsområdet.

I de kommende årtier bliver der flere ældre og færre i de mest erhvervsaktive aldersgrupper.

Det er der især to forklaringer på. Den ene er, at danskerne lever længere. De, der i dag har nået efterløns- eller folkepensionsalderen, kan se frem til at leve omkring to år længere, end man kunne i 1995. Det er en positiv udvikling, som blandt andet afspejler medicinske fremskridt, og at færre bliver fysisk nedslidt.

Den anden forklaring er, at de store efterkrigsårgange trækker sig tilbage fra arbejdsmarkedet de kommende år. Med de regler vi har i dag, står vi derfor over for, at arbejdsstyrken vil falde i de kommende årtier.

Den længere levetid betyder med de regler, vi har, at antallet af år på pension stiger. Befolkningsudviklingen indebærer således en gradvis forøgelse af udgifterne til f.eks. folkepension og efterløn, men også til ældrepleje og sundhed.

Samtidig vil skatteindtægterne komme under pres, når der bliver færre erhvervsaktive.

Den udvikling vil gradvist sætte den offentlige økonomi og dermed velfærdssamfundet under pres. Med de eksisterende regler vil det på længere sigt blive svært at sikre tidssvarende offentlig service.

Med dette udgangspunkt gennemføres gradvise og nænsomme ændringer af reglerne for tilbagetrækning. Det skal sikre en bedre balance mellem det antal år, vi er på arbejdsmarkedet, og de år, vi bruger på efterløn og pension. Desuden styrkes indsatsen for at forebygge nedslidning og styrke arbejdsmiljøet. Det vil styrke grundlaget for senere tilbagetrækning.

Danmark skal samtidig bevare sin position som et af verdens rigeste lande. Det skal sikres, at fremgangen kommer alle grupper i samfundet til gode. Globalisering og fortsatte teknologiske fremskridt er en forudsætning for høj velstand, men stiller samtidig krav om fleksibilitet, innovation og kompetenceudvikling. Alle skal have mulighed for at få de kvalifikationer, der kræves på fremtidens arbejdsmarked.

Uddannelsesniveauet blandt de unge skal derfor løftes, og tilskyndelsen til at gennemføre en uddannelse skal forbedres. Målet er, at alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse, at flere skal tage en videregående uddannelse, og at de unge bliver færdige med uddannelsen tidligere end i dag. Samtidig styrkes voksen- og efteruddannelsessystemet. Det øger velstanden og værner mod øget ledighed blandt kortuddannede og voksende økonomiske skel.

Der gennemføres initiativer, der sikrer, at de unge gennemfører uddannelserne hurtigere end i dag. Det vil bidrage til balance mellem det antal år, vi er på arbejdsmarkedet, og de år, vi bruger på uddannelse. Ved at færdiggøre studierne tidligere sikres større beskæftigelse, og at kompetencerne kan bruges aktivt i flere år på arbejdsmarkedet.

Endvidere gennemføres initiativer, der øger beskæftigelsen på kortere sigt og dermed bidrager til at understøtte det økonomiske opsving. Disse initiativer sigter især på at hjælpe dem, der har svært ved at få fodfæste på arbejdsmarkedet. Det gælder blandt andet personer med utilstrækkelige kvalifikationer, herunder en del indvandrere og efterkommere.

Den samlede aftale sikrer, at samfundsøkonomien i god tid indrettes efter de vilkår, der vil præge fremtiden, således at balancen og sammenhængskraften i det danske velfærdssamfund kan fastholdes, samtidig med at globaliseringens muligheder udnyttes bedst muligt.

Initiativerne på tilbagetrækningsområdet sigter på at skabe balance, når vi bliver mange flere ældre. Balance mellem antallet af år på arbejdsmarkedet og antallet af år under uddannelse eller med pension. Og balance i den offentlige økonomi. Finansieringen af velfærdssamfundet bliver gjort robust over for stigende levetid.

Den foreslåede reform af tilbagetrækningssystemet styrker samlet set de offentlige finanser med knap 1½ pct. af BNP, med de forudsætninger, som ligger til grund vedrørende blandt andet levetid og rente mv.

Styrkelsen af finanserne vil først vise sig på langt sigt i takt med, at ændringerne indfases.

Styrkelsen af de offentlige finanser, som på langt sigt optræder i kraft af det nye tilbagetrækningssystem, reserveres til at sikre finansiering af velfærdsamfundet i fremtiden. Midlerne skal bruges til at finansiere merudgifter til blandt andet pleje og sundhed, når der kommer flere ældre, og til en styrket indsats mod nedslidning på arbejdsmarkedet.

De øvrige reformer i aftalen – herunder vedrørende uddannelse, arbejdsmarked og bedre integration af indvandrere – styrker det finanspolitiske råderum med ½ pct. af BNP. Dette råderum afsættes til en globaliseringspulje til investeringer i fremtiden.

De samfundsøkonomiske konsekvenser af aftalen er kort beskrevet i afsnit 9.

1.3 Senere tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet

Danskerne lever længere og længere. Det er en positiv udvikling, som bl.a. afspejler medicinske fremskridt, og at færre bliver fysisk nedslidt. Danskerne får stadig flere raske år at leve i.

Med uændrede regler vil længere levetid automatisk betyde, at danskerne bruger en stadig større del af deres raske liv med efterløn og pension. Det skaber risiko for ubalancer i den offentlige økonomi på længere sigt. Det begrænser samtidig mulighederne for forbedringer på andre områder.

Der er derfor enighed om at justere i tilbagetrækningssystemet, så det bliver mere robust over for stigende levetid.

Ændringerne i tilbagetrækningssystemet vil sikre finansiering af det danske velfærdssamfund mange årtier frem og give plads til større udgifter til sundhed og pleje, når der bliver flere ældre.

Ambitionen er at sikre, at længere levetid er en god udvikling både for den enkelte og for samfundet – og at balancen i den offentlige økonomi ikke sættes over styr på grund af utidssvarende tilbagetrækningsregler.

Tilbagetrækningsreglerne skal indrettes, så de passer til vilkårene om 10, 20 og 30 år. Systemet skal naturligvis fortsat sikre gode tilbagetrækningsmuligheder for nedslidte, men skal samtidig indrettes, så længere levetid også omsættes til længere arbejdsliv for raske og aktive mennesker.

Samtidig skal der gøres en særlig indsats for at reducere nedslidning og styrke arbejdsmiljøet. Det skal sikres, at de aldersdiskriminerende barrierer på arbejdsmarkedet fjernes, og at jobmulighederne for de ældre styrkes.

De nødvendige beslutninger tages nu, fordi der skal være god tid til planlægning af pensionisttilværelsen. Og fordi tilpasningerne skal virke, inden befolkningsudviklingen for alvor sætter finansieringen af velfærdssamfundet under pres.

Tilbagetrækningsreformen omfatter følgende tiltag, som er nærmere beskrevet i afsnit 2.

- Gradvist højere efterløns- og folkepensionsalder.
  - a) Efterlønsalderen hæves gradvist til 62 år fra 2019 og frem mod 2022, mens folkepensionsalderen hæves gradvist til 67 år fra 2024 og frem mod 2027.
  - b) Efterlønsperioden er dermed fortsat 5 år.
  - c) Fra 2025 indekseres aldersgrænserne i tilbagetrækningssystemet med udgangspunkt i restlevetiden for 60-årige, således at den forventede periode med efterløn og folkepension er omkring 19½ år på længere sigt. Hvis levetiden ikke ændres, vil efterlønsalderen fortsat være 62 år.

- Mere fleksibel efterlønsordning.
  - a) Der skal fremover indbetales efterlønsbidrag i 30 år, mod nu 25 år, og indbetalingerne skal påbegyndes senest ved det 30. år.
  - b) Der indføres en fortrydelsesordning for personer med lang arbejdsmarkedstilknytning, der i første omgang har fravalgt at indbetale efterlønsbidrag. Disse personer får mulighed for senere tilmelding til efterlønsordningen indtil 15 år før efterlønsalderen, dog med nedsat efterlønsydelse og nedsat skattefri præmie.
  - c) Der gives bedre muligheder for at supplere efterlønnen med indkomst fra arbejde for efterlønsmodtagere med en relativt lav timeløn.

- Tilpasninger som følge af højere efterløns- og folkepensionsalder.
  a) En række aldersgrænser i bl.a. social- og arbejdsmarkeds- og skattelovgivningen justeres i takt med efterløns- og folkepensionsalderen.
  b) Aldersgrænsen for tilbagetrækning med pension hæves for kommende tjenestemænd i takt med efterlønsalderen.
  c) For ministre m.fl. hæves aldersgrænsen for udbetaling af pension optjent efter ændringslovens ikrafttrædelse i takt med efterlønsalderen.
  d) Delpensionsordningen afvikles for personer, der er under 48 år ved udgangen af 2006.

- Styrkede jobmuligheder for de ældre.
  a) Dagpengeperioden og aktiveringsreglerne for de ældre sidestilles med reglerne for andre grupper med henblik på at sikre ens vilkår for alle og styrke ældres muligheder for at komme i beskæftigelse.
  b) Der indføres en særlig løntilskudsordning for ledige over 55 år.
  c) Personer over 55 år, der opbruger dagpengeretten, får mulighed for at blive ansat i et seniorjob med overenskomstmæssig løn. Det kan øge normeringen på visse områder, hvor der er behov for yderligere borgernær service.
  d) Styrket seniorpolitik i den offentlige sektor.

- Styrket forebyggelse og arbejdsmiljø
  a) Der oprettes en forebyggelsesfond med en 3 mia. kr. Målet med fonden er at forebygge og forhindre fysisk og psykisk nedslidning. Fonden yder støtte til arbejdspladsrelaterede projekter på offentlige og private virksomheder og institutioner samt initiativer, der styrker genoptræningen og rehabiliteringen af syge mennesker og mennesker med handicap. Der udbetales fra fonden op til 200 mio. kr. i etableringsåret 2007 og op til 350 mio. kr. årligt i 2008 herefter.
  b) Arbejdsmiljøinitiativer blandt andet i brancher med nedslidningstruet arbejdskraft.

- Afvikling af aldersdiskriminerende barrierer på arbejdsmarkedet.
  a) Aldersgrænsen i forskelsbehandlingsloven ændres fra 65 til 70 år.
  b) Pligtige afgangsaldre for tjenestemænd søges hævet.

1.4 Forstærket indsats for at nedbringe ledigheden

Det igangværende økonomiske opsving har medført stigende beskæftigelse og faldende ledighed, og stadig flere brancher melder om mangel på arbejdskraft.

På den baggrund styrkes indsatsen for at nedbringe ledigheden yderligere, uden at der opstår flaskehalse. Indsatsen bygger videre på det sidste årtis justeringer af arbejdsmarkedspolitikken.

Initiativerne i den styrkede indsats er:

- A-kasserne vil fremover have den første kontakt med alle forsikrede ledige, både nyledige og gentilmeldte. A-kasserne overtager afholdelsen af CV-samtalerne.
- Der gennemføres en kampagne med inddragelse af a-kasserne i formidlingen af ledige med henblik på at udnytte viden, som a-kasserne har om de ledige og beskæftigelsesmulighederne.
- Systematiske rådighedsvurderinger af ledige hver 3. måned med det formål at styrke rådigheden.
- Ny model for formidling af ledige, hvor der i højere grad følges op på mislykkede formidlinger.
- Ledige skal gå på jobnet.dk hver uge for bl.a. at se nye ledige job, ligesom der følges op på ubesatte job med yderligere rekrutteringsindsats, hvis virksomhederne ønsker det.
- En væsentlig forenkling af samtalestrukturen og sanktionerne ved udeblivelse.
- Øget indsats mod sort arbejde bl.a. i form af flere virksomhedskontroller.
- Fremrykning af ret og pligt til aktivering til efter 9 måneder.
- Fuldtidsaktivering efter 2½ år for dagpengemodtagere med udgangspunkt i en individuel vurdering og afklaring af den enkeltes jobmuligheder.
- Forlængelse af mulighed for 1-årige uddannelsestilbud.
- Mere fleksibel økonomistyringsmodel.
- Styrkede incitamenter for kommunerne til at oprette løntilskudsjobs.
- Model for resultatløn i jobcentrene, som sikrer ens rammer i både den kommunale og den statslige del af jobcentret.
- Fritagelse af særlige persongrupper for kontaktforløbet, hvor kontaktforløbet er mindre relevant.

Initiativerne er nærmere beskrevet i afsnit 3.

1.5 Flere indvandrere og efterkommere i arbejde

I de senere år er flere indvandrere og efterkommere kommet i arbejde. Der er gennemført mange initiativer, og det går den rigtige vej.

Der er imidlertid fortsat et stort potentiale. En stor del af indvandrerne og efterkommerne står helt uden for arbejdsmarkedet, og gruppen er overrepræsenteret blandt langtidsledige overførselsmodtagere.

Den aktuelle konjunktursituation giver gode muligheder for beskæftigelse for langtidsledige og personer, som ellers har vanskeligt ved at få fodfæste på arbejdsmarkedet.

Derfor styrkes indsatsen for at få flere indvandrere og efterkommere i arbejde. Initiativerne har følgende overskrifter og er nærmere beskrevet i afsnit 4:

- Målrettet løntilskud for kontanthjælpsmodtagere med dokumenterede beskæftigelsesproblemer.
- Fornyet firepartsaftale om styrket integration.
- Partnerskaber med virksomheder.
- Flere jobkonsulenter til at få indvandrere i arbejde i kommuner med mange ledige indvandrere.
- Alle skal have samme ret til at blive aktiveret.
- Krav til opfyldelsen af de lediges ret til aktivering.
- Mulighed for aktive tilbud til selvforsørgede.

1.6 Hurtigere gennem uddannelserne

Danske unge starter sent på at uddanne sig og er lang tid om det. De er ca. 4 år ældre, når de afslutter deres videregående uddannelse, end hvis de havde fulgt den lige vej gennem uddannelserne.

I 2004 var gennemsnitsalderen knap 30 år for de studerende, der afsluttede en kandidatgrad. For mange er det omkring 10 år efter, at den adgangsgivende ungdomsuddannelse er afsluttet. Gennemsnitsalderen var 30 år for dem, der afsluttede en mellemlang videregående uddannelse og 27¼ år for dem, der afsluttede en kort videregående uddannelse.

Den høje færdiggørelsesalder skyldes, at de unge starter sent på deres videregående uddannelse, og at de er forholdsvis lang tid om den. Tal fra Danmarks Statistik viser, at halvdelen af de studerende, der fuldførte en lang videregående uddannelse i 2004, var mere end 6 år om uddannelsen. En del unge falder også fra uddannelsen og starter på en ny.

Alle kan ikke gå den lige vej gennem uddannelserne. Der skal være plads til velbegrundede pauser og mulighed for at vælge om. Men det er et problem, at de studerende er så sent færdige – både for de studerende og for samfundet. Det er målsætningen, at unge, der tager en videregående uddannelse, færdiggør den tidligere end i dag og på normeret tid.

Der skal derfor gennemføres initiativer, der styrker vejledningen og sikrer en mere hensigtsmæssig tilrettelæggelse og aktiv indsats fra uddannelsesinstitutionernes side. Gennem en bedre indretning af optagelsessystemet skal det samtidig sikres, at de unge kan se en fordel i at starte tidligere på uddannelsen og i at færdiggøre uddannelsen hurtigere.

Der gennemføres på den baggrund følgende:

- Optagelsessystemet skal tilgodese unge, der starter tidligere på en videregående uddannelse. Der indføres derfor en såkaldt kvotientmodel, hvor de unge,

der starter senest to år efter den adgangsgivende eksamen, får opregnet deres oprindelige karaktergennemsnit med en kvotient på 1,08.

- Universitetsuddannelserne skal indrettes, så de understøtter de studerendes muligheder for hurtigere studiegennemførelse, herunder at
  a) skabe en mere overskuelig semesterstruktur,
  b) skabe en tættere kobling mellem eksamen og undervisning samt mulighed for hurtigt at gå til reeksamination,
  c) indføre tidsbegrænsning på de studerendes specialeskrivning,

- Mulighederne for hurtigere studiegennemførelse skal endvidere understøttes ved at
  a) styrke studievejledningen,
  b) omlægge universiteternes taxametertilskud mhp. at skabe bedre sammenhæng mellem undervisningens tilrettelæggelse og de studerendes forudsætninger og engagement, så de faktiske studietider nærmer sig de normerede studietider,
  c) indføre færdiggørelsestaxametre på kandidatuddannelserne, der vil tilfalde universiteterne, når den studerende har færdiggjort sin kandidateksamen.

Initiativerne er nærmere beskrevet i afsnit 5.

1.7 Ungdomsuddannelse til alle

Alle unge skal have mulighed for at påbegynde og gennemføre en kompetencegivende ungdomsuddannelse. Uddannelsesniveauet skal løftes, så vi sikrer mod, at en gruppe med utilstrækkelige kvalifikationer bliver udsat for voksende ledighedsrisiko og ikke får del i fremgangen på linje med andre grupper. Målet er, at mindst 95 pct. af alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse i 2015. I dag begynder over 95 pct. af en ungdomsårgang på en ungdomsuddannelse, men kun 80 pct. gennemfører.

Udfordringen bliver ikke mindre af, at ungdomsårgangene vokser i de kommende år. I dag gennemfører godt 50.000 af en årgang en ungdomsuddannelse. I 2015 er der over 65.000 i en årgang, der skal tage en ungdomsuddannelse, hvis mindst 95 pct. af en årgang skal gennemføre.

Der er en særlig stor udfordring i at sikre, at den sidste femtedel af en ungdomsårgang får en ungdomsuddannelse. Det er oftest unge, der har påbegyndt en ungdomsuddannelse, men er faldet fra blandt andet som følge af svage faglige forudsætninger. Det kræver nye tilgange og tilpasninger, således at unge med svagere forudsætninger også kan rummes indenfor uddannelsessystemet.

Der skal gøres en ekstra indsats for, at den sidste femtedel også gennemfører en ungdomsuddannelse. Indsatsen skal først og fremmest tage udgangspunkt i de elever,

der har de svageste forudsætninger, eller som er uafklarede i deres uddannelsesvalg og dermed har størst risiko for at falde fra en ungdomsuddannelse. Der skal også placeres et klart ansvar for, at de unge påbegynder og gennemfører en ungdomsuddannelse hos kommunerne, arbejdsgiverne, uddannelsesinstitutionerne, forældre og de unge selv.

På den baggrund gennemføres følgende:

- Kommunernes ansvar for, at alle unge påbegynder og gennemfører en ungdomsuddannelse øges.
  a) Kommunerne skal systematisk følge op overfor unge, der ikke er påbegyndt eller har afbrudt en ungdomsuddannelse.
  b) En tidlig indsats i folkeskolen og etablering af mentorordninger for særligt udsatte unge.
  c) Der skal ske en målretning af 10. klasse.
  d) Målretning af produktionsskolernes aktivitet mod mere kompetencegivende uddannelse. Der gennemføres en undersøgelse af produktionsskoleelevernes forudsætninger, og de forhold, der har betydning for, at de unge påbegynder et produktionsskoleforløb.
  e) Kommunerne forpligtes til at tilbyde erhvervsgrunduddannelsen til unge, der ikke magter at gennemføre en erhvervsuddannelse. Samtidig moderniseres erhvervsgrunduddannelsen med henblik på at skabe fleksible og tidssvarende uddannelsestilbud, som kommunerne uden vanskeligheder kan henvise de unge til.
  f) En styrket indsats for at unge ledige mellem 25-29 år uden uddannelse kommer i job eller uddannelse.

- De erhvervsrettede ungdomsuddannelser fornys, herunder ved at
  a) indføre mentor- og kontaktlærertilbud,
  b) styrke virksomhedernes økonomiske tilskyndelse til at indgå elevaftaler, hvis udviklingen i antal praktikpladser ikke er tilstrækkelig. Der igangsættes en undersøgelse, som skal vurdere, om der er behov for ændringer af den eksisterende AER-ordning.
  c) øge antallet af praktikpladser i den offentlige sektor.
  d) tilføre midler til løft i kvaliteten på erhvervsuddannelserne, herunder efteruddannelse af lærere.

Initiativerne er beskrevet yderligere i afsnit 6.

1.8 Styrket voksen- og efteruddannelse

Løbende voksen- og efteruddannelse gennem hele livet bidrager til, at virksomheder og medarbejdere er bedre rustede til omstilling på arbejdsmarkedet og til, at den enkelte højere op i alderen er efterspurgt på arbejdsmarkedet.

I internationale sammenligninger er voksen- og efteruddannelsesaktiviteten i Danmark allerede høj. En stor del af arbejdsstyrken deltager årligt i offentlig, privat eller virksomhedsintern voksen- og efteruddannelse. Alligevel har for mange voksne alvorlige problemer med at læse, skrive eller regne. Og personer med det svageste faglige udgangspunkt deltager mindst.

Regeringen og arbejdsmarkedets parter har i foråret 2006 drøftet voksen- og efteruddannelsesindsatsen. Der er i slutdokumentet fra trepartsdrøftelsen 20. marts 2006 enighed om, at voksen- og efteruddannelsesindsatsen skal styrkes, og at alle – den enkelte, virksomhederne, arbejdsmarkedets parter og det offentlige – har et ansvar for, at opgaven løftes. Det offentlige har en særlig forpligtelse i forhold til de mest udsatte grupper på arbejdsmarkedet.

Aftalepartierne anerkender slutdokumentet og finder, at det udgør et godt grundlag for de nærmere drøftelser om en styrket voksen- og efteruddannelsesindsats.

Der gennemføres en styrket voksen- og efteruddannelsesindsats med følgende elementer:

- Et markant løft og en målsætning om 40.000 kursister årligt på læse-, skrive- og regnekurser for voksne.
- Afsættelse af en pulje på 1 mia. kr. til mere erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse.
- 2.000 flere voksenlærlinge og øget adgang til at bruge ordningen.
- Forenklet og permanent jobrotationsordning.

Følgende elementer drøftes videre i efteråret 2006:

- Øget anerkendelse af kompetencer opnået uden for det offentlige uddannelsessystem.
- Bedre tilbud til tosprogede.
- Bedre vejledning og rådgivning til beskæftigede og virksomheder.
- Bredere udbud af videregående voksenuddannelse.
- Ny model for godtgørelse på det erhvervsrettede område.
- Mere fleksibel deltagerbetaling på arbejdsmarkedsuddannelserne og ny takststruktur.

Regeringen og arbejdsmarkedets parter har aftalt et nyt trepartsmøde om voksen- og efteruddannelse i sensommeren 2006 og igen i forsommeren 2007.

Initiativerne er beskrevet yderligere i afsnit 7.

1.9 Investeringer i fremtiden

Følgende overordnede mål prioriteres på globaliseringsområdet:

- De offentlige forskningsbevillinger øges, således at de fra og med 2010 udgør 1 pct. af BNP.
- Mindst 85 pct. af alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2010, og mindst 95 pct. i 2015.
- Mindst 50 pct. af alle unge skal have en videregående uddannelse i 2015 samtidig med at færdiggørelsesalderen reduceres.
- Målet er, at danske virksomheder og offentlige institutioner bliver blandt de mest innovative i verden, og at Danmark i 2015 bliver blandt de lande, hvor der er flest vækstiværksættere.
- Voksen- og efteruddannelsen skal styrkes, herunder gennem et løft i læse-, skrive- og regneindsatsen for voksne, 2.000 flere voksenlærlinge og en forbedring af ordningen samt en forenklet og permanent jobrotationsordning.

Der afsættes derfor en globaliseringspulje på ½ pct. af BNP, der anvendes til investeringer i fremtiden, herunder øgede investeringer i uddannelse, forskning, innovation, iværksætteri og voksen- og efteruddannelse. De øgede investeringer i fremtiden har karakter af et engangsløft. Når målene på forsknings- og uddannelsesområdet er nået, fastholdes de nye højere niveauer.

Frem mod 2012 afsættes 10 mia. kr. til investeringer i fremtiden. Løftet indfases gradvist med 2 mia. kr. om året frem til 2010 og 1 mia. kr. i 2011 og 2012. Det videre løft i globaliseringsindsatsen drøftes herefter.

Globaliseringspuljen indbudgetteres på finanslovforslaget for 2007.

Finansieringen af Globaliseringspuljen tilvejebringes gennem den fremgang i beskæftigelsen, som gradvist skal komme fra de tiltag i udspillet, der omfatter bedre integration, styrket arbejdsmarkedspolitik, hurtigere gennem uddannelsessystemet og på længere sigt højere uddannelsesniveau.

Regeringen vil i efteråret 2006 præsentere et udspil til den konkrete udmøntning af globaliseringspuljen med udgangspunkt i globaliseringsoplægget, som vil blive drøftet med aftalepartierne i forbindelse med finanslovforhandlingerne for 2007. Udmøntningen af globaliseringspuljen i de kommende år vil ske løbende i forbindelse med de årlige finanslovforhandlinger.

Globaliseringspuljen udmøntes på hovedområderne:

- forskning og udvikling,
- styrket innovation og iværksætteri mv.,
- ungdomsuddannelse til alle,
- flere skal have en videregående uddannelse og
- styrket voksen- og efteruddannelsesindsats.

Globaliseringspuljen er yderligere beskrevet i afsnit 8.

1.10 EU's statsstøtteregler

Nogle af forslagene vedrørende arbejdsmarked, integration, indvandring og tilbagetrækning indebærer, at der gives tilskud til virksomheder. I den forbindelse er der lagt vægt på, at forslagene er i overensstemmelse med EU's statsstøtteregler og godkendte statsstøtteordninger.

Ved den nærmere udformning af reglerne kan der blive behov for at tage kontakt til Kommissionen m.fl. for at sikre, at ordningerne respekterer EU's statsstøtteregler.

2. Senere tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet

Danskerne lever længere og længere. Det er en positiv udvikling, som bl.a. afspejler medicinske fremskridt, og at færre bliver fysisk nedslidt. Danskerne får stadig flere raske år at leve i.

Med uændrede regler vil længere levetid automatisk betyde, at danskerne bruger en stadig større del af deres raske liv med efterløn og pension. Det skaber risiko for ubalancer i den offentlige økonomi på længere sigt. Det begrænser samtidig mulighederne for forbedringer på andre områder.

Der er derfor enighed om at justere i tilbagetrækningssystemet, så det bliver mere robust over for stigende levetid.

Ændringerne i tilbagetrækningssystemet vil sikre finansiering af det danske velfærdssamfund mange årtier frem og give plads til større udgifter til sundhed og pleje, når der bliver flere ældre.

Ambitionen er at sikre, at længere levetid er en god udvikling både for den enkelte og for samfundet – og at balancen i den offentlige økonomi ikke sættes over styr på grund af utidssvarende tilbagetrækningsregler.

Tilbagetrækningsreglerne skal indrettes, så de passer til vilkårene om 10, 20 og 30 år. Systemet skal naturligvis fortsat sikre gode tilbagetrækningsmuligheder for nedslidte, men skal samtidig indrettes, så længere levetid også omsættes til længere arbejdsliv for raske og aktive mennesker.

Samtidig skal der gøres en særlig indsats for at reducere nedslidning og styrke arbejdsmiljøet. Det skal sikres, at de aldersdiskriminerende barrierer på arbejdsmarkedet fjernes, og at jobmulighederne for de ældre styrkes.

De nødvendige beslutninger tages nu, fordi der skal være god tid til planlægning af pensionisttilværelsen. Og fordi tilpasningerne skal virke, inden befolkningsudviklingen for alvor sætter finansieringen af velfærdssamfundet under pres.

Justeringerne i tilbagetrækningssystemet kan opdeles under følgende overskrifter:

- Gradvist højere efterløns- og folkepensionsalder
- Mere fleksibel efterlønsordning
- Tilpasninger som følge af højere efterløns- og folkepensionsalder
- Styrkede jobmuligheder for de ældre
- Styrket forebyggelse og arbejdsmiljø
- Afvikling af aldersdiskriminerende barrierer på arbejdsmarkedet

De enkelte initiativer er nærmere beskrevet i appendiks 2.1.

Gradvist højere efterløns- og folkepensionsalder

Der er enighed om gradvist at tilpasse efterløns- og folkepensionsalderen, således at længere levetid også fører til flere aktive år på arbejdsmarkedet. Personer, der er 48 år eller ældre ved udgangen af 2006, berøres ikke af ændringerne.

- Efterlønsalderen hæves fra 2019 gradvist til 62 år frem mod 2022. Efterlønsalderen hæves med ½ år i hhv. 2019, 2020, 2021 og 2022.
- Folkepensionsalderen hæves frem mod 2027, så den igen udgør 67 år. Folkepensionsalderen hæves med ½ år i 2024, 2025, 2026 og 2027.
- Efterlønsperioden udgør dermed fortsat 5 år.
- Fra 2025 forøges aldersgrænserne i tilbagetrækningssystemet på linie med restlevetiden for 60-årige. Indekseringsmekanismen indebærer,

a) At den forventede periode med efterløn og pension på længere sigt fastholdes på omkring 19½ år, svarende til niveauet i 1995.
b) Hvis levetiden ikke stiger fra i dag, fastholdes efterlønsalderen på 62 år og folkepensionsalderen på 67 år.
c) Hvis levetiden stiger yderligere, så vil efterlønsalderen igen kunne stige i 2025 – og maksimalt med 1 år.
d) Folkepensionsalderen ændres med samme regulering som efterlønsalderen og med ikrafttræden 5 år senere (dvs. første gang i 2030), således at efterlønsperioden bliver 5 år for alle årgange.
e) Ændringer indfases med et varsel på 10 år, så der er god tid til at indrette sig.
f) Der træffes beslutning om ændring i aldersgrænserne hvert 5. år, første gang i 2015. Aldersgrænserne reguleres med maksimalt 1 år af gangen.

Mere fleksibel efterlønsordning

Større målretning mod personer med mange år på arbejdsmarkedet

Retten til efterløn bliver i lidt højere grad målrettet personer med mange år på arbejdsmarkedet. Man skal fremover indbetale efterlønsbidrag i 30 år, før man kan få efterløn, mod nu 25 år. Man skal endvidere være medlem af en a-kasse og påbegynde indbetalingerne af efterlønsbidrag senest, når man fylder 30 år. Disse krav gælder for personer, der er 28 år eller yngre ved udgangen af 2006. Personer, der er 29 år eller ældre ved udgangen af 2006, er omfattet af en overgangsregel.

Fortrydelsesordning

Personer med lang arbejdsmarkedstilknytning, der i første omgang har fravalgt at indbetale efterlønsbidrag, skal have mulighed for at tilmelde sig efterlønsordningen efterfølgende. Der indføres derfor en ordning, der giver personer med ubrudt a-kassemedlemskab fra det 24. år mulighed for at tilmelde sig efterlønsordningen indtil 15 år før efterlønsalderen. For personer, der er over 34 år ved udgangen af 2006, er

kravet a-kasse-medlemskab siden 1997. Fortrydelsesordningen omfatter også deltidsforsikrede.

Med en efterlønsalder på 62 år vil personer med lang arbejdsmarkedstilknytning således kunne tilmelde sig efterlønsordningen, indtil de fylder 47 år.

Ydelser i fortrydelsesordningen
Ydelserne i den normale efterlønsordning er uændrede. Personer, der bruger fortrydelsesordningen, indbetaler efterlønsbidrag i mindre end 30 år, men skal indbetale i mindst 15 år. Den mulige efterlønsydelse reduceres med 2 pct. af dagpengemaksimum for hvert års manglende bidrag – i forhold til den normale bidragsperiode på 30 år. Den kvartalsvise sats for skattefri præmie nedsættes tilsvarende med 4 pct. for hvert års manglende betaling. Der er ikke mulighed for efterbetaling af manglende bidrag.

Lempet fradrag for arbejdsindkomst
Med gældende regler har efterlønsmodtagere med en lav timeløn en forholdsvis beskeden økonomisk gevinst af supplerende arbejde i efterlønsperioden. Derfor gennemføres en målrettet lempelse af fradraget for arbejdsindkomst i efterlønnen, således at efterlønsmodtagere med en relativ lav timeløn får et mindre fradrag pr. arbejdstime, mens fradraget er uændret for efterlønsmodtagere med en relativ høj timeløn. Der sættes en grænse for det beløb, der kan optjenes til lempelig modregning, på 30.000 kr. årligt.

Tilpasninger som følge af højere efterløns- og folkepensionsalder
Den gradvist højere efterlønsalder og folkepensionsalder medfører en række justeringer af diverse aldersgrænser mv.

Skattebegunstigede pensioner
Udbetalinger fra skattebegunstigede pensionsordninger kan i dag ske fra det 60. år. Aldersgrænsen er dermed den samme som efterlønsalderen. For nytegnede pensionsordninger hæves den nuværende aldersgrænse på 60 år parallelt med efterlønsalderen. De konkrete regelændringer for de enkelte opsparingsordninger skal drøftes med pensionsbranchen, bl.a. med henblik på at sikre, at reglerne bliver så enkle og gennemskuelige som muligt.

For at forebygge utilsigtet brug af skattebegunstigede pensionsordninger til at finansiere tilbagetrækning i årene umiddelbart før, man kan gå på efterløn, skal udbetalinger fra allerede oprettede opsparingskontrakter, som foretages efter, man er fyldt 60, men før den formelle efterlønsalder, føre til modregning i efterlønnen. Dette sker først gradvist efter 2019. Der skal fastlægges en konkret model herfor.

Tidspunktet for opgørelse af pensionsformue og pensionstilsagn til normal modregning i efterlønnen hæves fra 60 år til den ny efterlønsalder i takt med forøgelsen af efterlønsalderen.

60-årsgrænsen for tjenestemænd
Tjenestemænd har mulighed for at trække sig tilbage med tjenestemandspension fra det 60. år. For kommende tjenestemænd hæves denne aldersgrænse parallelt med efterlønsalderen, således at tjenestemænd også bruger flere raske år på arbejdsmarkedet. Tjenestemænd, der er ansat før udgangen af 2006, eller som er fyldt 48 år ved udgangen af 2006, bevarer retten til pension fra det 60. år.

65-årsgrænsen og fradrag ved tidligere tilbagetrækning for tjenestemænd
Ved tilbagetrækning før det 65. år reduceres tjenestemandspensionen med et førtidspensionsfradrag. Denne aldersgrænse for tilbagetrækning uden fradrag i tjenestemandspensionen hæves for alle tjenestemænd parallelt med folkepensionsalderen. Herudover skal fradragene i tjenestemandspensionen ved tilbagetrækning før folkepensionsalderen skærpes, så de bliver mere aktuarmæssige. Dermed reduceres tilskyndelsen til tidlig tilbagetrækning. Ændringerne i fradragsskalaerne vil ikke berøre tjenestemænd, der er fyldt 48 år ved udgangen af 2006. Justeringen af fradragsskalaerne skal aftales med tjenestemandsorganisationerne.

Pensioner for ministre, borgmestre, medlemmer af Folketinget m.fl.
Ministre, borgmestre og statsrevisorer samt folketingsmedlemmer og danske medlemmer af Europa-Parlamentet har mulighed for at trække sig tilbage med pension fra det 60. år. For ministre, borgmestre og statsrevisorer hæves aldersgrænsen for udbetaling af pension parallelt med efterlønsalderen, således at pension vedrørende den funktionstid, der ligger efter ændringslovens ikrafttrædelse, først kan udbetales fra efterlønsalderen, mens pension, der er optjent før ikrafttrædelsen, udbetales efter hidtidige regler.

Reglerne for udbetaling af pension for medlemmer af Folketinget og medlemmer af Europa-parlamentet henhører under Folketingets præsidium.

Øvrige aldersgrænser mv.
Den gradvist højere efterløns- og folkepensionsalder medfører en række justeringer af forskellige lovfastsatte aldersgrænser m.v. Som eksempler herpå kan nævnes aldersgrænsen for førtidspension, fleksydelse samt for udbetaling af ATP, SP mv.

I forlængelse af den kommende redegørelse om førtidspensionsreformen vil det blive overvejet, om der er behov for justeringer af reglerne for tilbagetrækning for personer, der er over 60 år og er nedslidte.

Delpension
Delpensionsordningen bliver i dag kun brugt af et meget begrænset antal personer. Samtidig indebærer ordningen administrative byrder for kommunerne. Muligheden for delpension bortfalder for personer, der ikke er fyldt 48 år ved udgangen af 2006.

Styrkede jobmuligheder for de ældre

Ledigheden er lav og væksten er pæn i Danmark. Det sikrer et godt grundlag for beskæftigelse for de lidt ældre. Beskæftigelsen for over 50-årige er steget ganske meget siden midten af 1990'erne.

Fremover vil der hvert år være flere, der forlader arbejdsstyrken, end der kommer til. Det vil yderligere øge efterspørgslen efter de lidt ældres ressourcer og erfaring. Betingelserne for senere tilbagetrækning er derfor gode og understøttes af, at danskerne får stadig flere raske år at leve i. Det er naturligt, at flere leveår også medfører flere år på arbejdsmarkedet.

Der gennemføres en række initiativer, der skal understøtte de ældres beskæftigelsesmuligheder de kommende år, hvor både private og offentlige virksomheder skal vænne sig til en situation, som kan blive præget af mere permanent mangel på arbejdskraft.

Gennemsnitsalderen blandt de ansatte i den offentlige sektor er relativt høj, samtidig med at tilbagetrækningsalderen er relativt lav. Der vil derfor inden for en kort årrække kunne opstå en betydelig arbejdskraftmangel i dele af den offentlige sektor, hvis der ikke gøres en særlig indsats for at fastholde ældre medarbejdere. Den seniorpolitiske indsats i den offentlige sektor skal derfor styrkes og udvides.

Ens regler for dagpengeperiode og aktivering mv.

Der er brug for de lidt ældre på arbejdsmarkedet, og der skal være lige vilkår for alle. Der er derfor enighed om at ophæve den forlængede dagpengeret for de 55-59-årige, så dagpengeperioden for denne gruppe får samme længde som for andre. Samtidig indføres ret og pligt til aktivering for 58-59-årige ledige på linje med andre ledige.

Den forlængede dagpengeret udfases pr. 1. januar 2007 og efter samme fremgangsmåde som for de 50-54-årige i 1999. Det betyder, at retten til forlængede dagpenge fortsat gælder for personer, der senest pr. 31. december 2006 er 54 år eller ældre.

Der gennemføres samtidig en række tiltag, som samlet kan sikre, at færre opbruger deres 4-årige dagpengeret. Efter 2½ års ledighed indføres intensiv aktivering for alle – herunder de lidt ældre ledige – med sigte på at hjælpe de ledige med at finde beskæftigelse. Der tages udgangspunkt i den enkeltes forudsætninger og motivation. Indsatsen for den enkelte løber helt frem til dagpengeperiodens ophør.

De lidt ældre dagpengemodtagere vil derudover – ligesom andre – blive tilbudt aktivering efter 9 måneders ledighed og derefter hver gang, der er gået 6 måneder siden sidste aktiveringsforløb.

Dagpengeperioden for over 60-årige bliver forøget fra 2½ til 4 år. Dermed vil der gælde samme regler for over 55-årige ledige, som for andre ledige, for så vidt angår

længden af dagpengeperioden og ret og pligt til aktivering, dog fastholdes den forstærkede tidlige aktiveringsindsats for personer i efterlønsalderen.

Ændringerne i dagpengereglerne og i aktiveringsindsatsen vil samlet styrke beskæftigelsen og reducere ledigheden for de lidt ældre på arbejdsmarkedet.

Særlig løntilskudsordning for de lidt ældre og formidling af ældre ledige
For at hjælpe ældre ledige i beskæftigelse gives mulighed for et højere løntilskud i op til 6 måneder ved ansættelse af personer over 55 år, som har modtaget dagpenge eller kontanthjælp mv. i 12 sammenhængende måneder. Ordningen løber over 5 år. Der er samtidig enighed om, at de nye jobcentre skal prioritere formidling af ledige job til den ældre del af arbejdsstyrken.

Seniorjob
Der er enighed om, at personer, der opbruger dagpengeretten, og som under gældende regler ville have ret til forlængede dagpenge, får ret til tilbud om job ved udløbet af dagpengeperioden.

Ansættelse i seniorjob sker på samme vilkår som andre ansatte med tilsvarende arbejde, og aflønnes med overenskomstmæssig løn på området. Det kan f.eks. være på områder, hvor der er behov for yderligere borgernær service. Kommunen får pligt til at ansætte vedkommende. Personer i seniorjob skal stå til rådighed for formidlet ordinært arbejde.

Det er vigtigt, at der er kvalitet i jobbene. Arbejdsområdet skal fastlægges efter samtale med den ledige, og det skal tilstræbes, at beskæftigelse i et seniorjob sker under hensyn til vedkommendes forudsætninger og interesser.

For yderligere at bidrage til kvalitet i jobbet forudsættes det, at repræsentanter for de ansatte på den offentlige virksomhed medvirker i forbindelse med fastlæggelse af arbejdsområdet for en personer, der skal ansættes i seniorjob.

Det er forventningen, at der oprettes op til i alt ca. 1.500 seniorjob i 4 år. Hvis antallet af seniorjob overstiger det forventede antal, vil aftalepartierne drøfte ordningen igen.

Seniorpolitik i den offentlige sektor
Der er behov for en styrket og udvidet seniorpolitisk indsats i den offentlige sektor. De offentlige arbejdsgivere skal have særlig fokus på at skabe attraktive og fleksible rammer for, at ældre medarbejdere har lyst til og mulighed for at blive i jobbet i flere år end nu. Det kan blandt andet ske gennem forbedrede muligheder for individuel tilrettelæggelse af den enkeltes arbejdsvilkår, løbende opkvalificering og styrket vejledning om muligheder og rettigheder.

Alle offentlige arbejdspladser skal have en nedskrevet personalepolitik, som informerer om de seniorpolitiske ordninger og klart signalerer ledelsens intentioner med seniorpolitik. De offentlige arbejdsgivere har således et klart ansvar for aktivt at påvirke holdningen blandt de ansatte til fastholdelse af seniormedarbejdere.

Staten skal gå foran i seniorpolitikken. Der er allerede i dag en række seniorpolitiske ordningen i staten, der gør det muligt at fastholde lidt ældre medarbejdere. Eksempelvis er der mulighed for at bevilge op til 12 ekstra fridage om året eller indgå særlige retræteordninger. Enkelte ordninger gælder kun indtil 65 år.

Regeringen vil arbejde for at udbrede anvendelsen af de seniorpolitiske værktøjer. Regeringen vil endvidere arbejde for at udvide de seniorpolitiske ordninger i staten, så de nuværende aldersgrænser på 65 år øges i takt med folkepensionsalderen. Ændringer i de nuværende ordninger vil skulle aftales med overenskomstparterne.

4-partsdrøftelser og holdningskampagner
Det er endvidere enighed om, at regeringen gennemfører drøftelser med arbejdsmarkedets parter og kommunerne om at styrke de ældres beskæftigelsesmuligheder med henblik på at sikre, at de lidt ældre bliver længere tid på arbejdsmarkedet, så de kan bruge deres erfaring til gavn for alle.

Styrket forebyggelse og arbejdsmiljø

Senere tilbagetrækning afgøres ikke alene af ændrede rettigheder og regler. Der skal ydes et ekstraordinært bidrag til, at et længere liv også bliver et bedre liv og giver bedre chancer for et arbejdsliv for den enkelte, der er længere og har større kvalitet.

Derfor gennemføres initiativer med sigte på at forebygge nedslidning og forbedre arbejdsmiljøet, blandt andet i brancher, hvor relativt mange er truet af nedslidning.

Forebyggelsesfond
Der oprettes en forebyggelsesfond med en kapital på 3 mia. kr. Målet med fonden er at forebygge og forhindre fysisk og psykisk nedslidning. Fonden yder støtte til arbejdspladsrelaterede projekter på offentlige og private virksomheder og institutioner samt initiativer, der styrker genoptræningen og rehabiliteringen af syge mennesker og mennesker med handicap. Der udbetales fra fonden op til 200 mio. kr. i etableringsåret 2007 og op til 350 mio. kr. årligt i 2008 og årene herefter.

Der kan gives støtte til projekter med blandt andet følgende formål:

- Støtte til private og offentlige virksomheder, der ændrer belastende rutiner og arbejdsgange, der er nedslidende for medarbejderne og medfører for stort sygefravær. Projekterne skal fokusere på grupper af ansatte, der er i særlig risiko for ikke at holde et helt arbejdsliv eller have et stort sygefravær på grund af nedslidning. Der kan eksempelvis være tale om at støtte projekter, der forbedrer det psykiske arbejdsmiljø eller udvikler teknologi, f.eks. i forhold til fysisk

tung manuel håndtering, eller udvikler virksomhedernes arbejdsmiljøindsats. Der kan endvidere gives støtte til projekter, der bidrager til fastholdelse af beskæftigede med dårligt heldbred og sygemeldte medarbejderes tilbagevenden til arbejdsmarkedet.

- Støtte til bedre genoptræning og rehabilitering af syge mennesker med handicap, så deres vej tilbage til arbejdsmarkedet lettes. Fonden kan eksempelvis støtte eksperimenter i kommunerne med genoptræningsindsats for syge og rehabilitering af grupper, der er kommet langt væk fra arbejdsmarkedet. F.eks. psykisk syge og mennesker med handicap.
- Støtte til utraditionelle arbejdsplads-, organisations- og kommunale initiativer, der styrker bevidstheden om risiciene forbundet ved rygning, alkohol og fedme på baggrund af en samlet strategi for forebyggelse.

Fonden etableres med en bestyrelse med deltagelse af blandt andet arbejdsmarkedets parter. Bestyrelsen udarbejder en handlingsplan for udmøntning af midlerne. Den nærmere fastlæggelse af Fondens formål og organisering fastlægges til efteråret efter drøftelse mellem aftalepartierne.

Arbejdsmiljø

Der er enighed om, at Arbejdstilsynet skal gennemføre særlige indsatser inden for brancher, hvor der er nedslidningstruet arbejdskraft udover det nuværende fastsatte tilsyn. Hertil kommer udvidet, forebyggende vejledning på den enkelte virksomhed målrettet særlige områder og uvildig rådgivning, som kan anvendes i virksomhedernes forebyggende indsats i forhold til problemer med det psykiske arbejdsmiljø, herunder stress. Endelig skal muligheden for brug af Smileys ☺ i indsatsen drøftes. Der afsættes 70 mio. kr. årligt i perioden 2007-2010.

Afvikling af aldersdiskriminerende barrierer på arbejdsmarkedet

Der bør generelt ikke være pligtige aldersgrænser for tilbagetrækning, hverken i lovgivningen eller i overenskomster. Hvornår man skal stoppe på arbejdsmarkedet, skal ikke afgøres af utidssvarende regler.

Forskelsbehandlingsloven

Indgår man en individuel aftale med sin arbejdsgiver om at afgå ved en bestemt alder, kan den ikke være lavere, end hvad der fremgår af Forskelsbehandlingsloven. Aldersgrænsen i denne lovgivning hæves fra de nuværende 65 år til 70 år.

Tjenestemænd

Tjenestemandsansatte på særlige områder, fx i politiet, forsvaret og kriminalforsorgen, har pligt til at trække sig tilbage før folkepensionsalderen, også selv om de pågældende personer har et godt helbred og kan udfylde jobbet. Det er enighed om, at dette ikke er hensigtsmæssigt. Regeringen vil derfor forhandle med de berørte tjenestemandsorganisationer om at løfte de pligtige afgangsaldre i bl.a. politiet og forsvaret. De igangværende forhandlinger om at sikre mulighed for at fravige reglerne om pligtige afgangsaldre i individuelle tilfælde fortsættes.

Appendiks 2.1
Senere tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet

Gradvist højere efterløns- og folkepensionsalder

Efterlønsalder

- Efterlønsalderen hæves med ½ år i 2019, 2020, 2021 og 2022 og er 62 år 1. januar 2022.
- Forhøjelsen sker på følgende måde:
  - For personer, der er født 31. december 1958 eller tidligere, er efterlønsalderen 60 år.
  - For personer, der er født 1. januar 1959 – 30. juni 1959, er efterlønsalderen 60½ år.
  - For personer, der er født 1. juli 1959 – 31. december 1959, er efterlønsalderen 61 år.
  - For personer, der er født 1. januar 1960 – 30. juni 1960, er efterlønsalderen 61½ år.
  - For personer, der er født 1. juli 1960 – 31. december 1962, er efterlønsalderen 62 år.
  - For personer, der er født 1. januar 1963 eller senere, kan efterlønsalderen blive højere end 62 år, hvis restlevetiden for 60-årige stiger yderligere fra i dag, jf. nedenfor. Hvis restlevetiden for 60-årige ikke stiger, fastholdes efterlønsalderen på 62 år.
- Forslaget træder i kraft 1. juli 2009.

Folkepensionsalder

- Folkepensionsalderen hæves med ½ år i 2024, 2025, 2026 og 2027 og er 67 år pr. 1. januar 2027.
- Forhøjelsen sker på følgende måde:
  - For personer, der er født 31. december 1958 eller tidligere, er folkepensionsalderen 65 år.
  - For personer, der er født 1. januar 1959 – 30. juni 1959, er folkepensionsalderen 65½ år.
  - For personer, der er født 1. juli 1959 – 31. december 1959, er folkepensionsalderen 66 år.
  - For personer, der er født 1. januar 1960 – 30. juni 1960, er folkepensionsalderen 66½ år.
  - For personer, der er født 1. juli 1960 – 31. december 1962, er folkepensionsalderen 67 år.
  - For personer, der er født 1. januar 1963 eller senere, kan folkepensionsalderen blive højere end 67 år, hvis restlevetiden for 60-årige stiger yder-

ligere fra i dag, jf. nedenfor. Hvis restlevetiden for 60-årige ikke stiger, fastholdes folkepensionsalderen på 67 år.

- Forslaget træder i kraft 1. juli 2009.

Aldersgrænser fra 2025

- Fra 2025 reguleres aldersgrænserne for efterløn og folkepension i takt med restlevetiden for 60-årige.
- Efterlønsalderen fastsættes, så perioden med efterløn og folkepension bliver omkring 19½ år på længere sigt.
- Hvis levetiden ikke stiger fra i dag, så øges efterlønsalderen ikke ud over det allerede besluttede (dvs. den bliver vedvarende 62 år).
- Hvis levetiden stiger yderligere, så vil efterlønsalderen igen kunne stige i 2025 – dog maksimalt med 1 år.
- Aldersgrænserne er uændrede eller reguleres med ½ eller (højst) 1 år af gangen afhængig af udviklingen i levetiden.
- Ændringer sker med et varsel på 10 år.
- Der tages beslutninger om regulering hvert 5. år, første gang i 2015.
- Forslaget træder i kraft 1. juli 2009.

Reguleringsprincipperne er nærmere beskrevet sidst i dette appendiks.

Mere fleksibel efterlønsordning

Større målretning mod personer med mange år på arbejdsmarkedet

- For at opnå efterlønsret skal man være a-kasse-medlem og indbetale efterlønsbidrag i 30 år.
- Indbetalingerne skal starte senest, når man fylder 30 år.
- Dette vil gælde for personer, der ikke er fyldt 29 år pr. 31. december 2006.
- Forslaget træder i kraft 1. januar 2007.

Overgangsperiode for den forlængede efterlønsbidragsperiode

- Personer, der er 29-30 år pr. 31. december 2006, skal indbetale i 30 år. Indbetalingerne skal påbegyndes senest ved det 32. år.
- Personer, der er 31 – 47 år pr. 31. december 2006, skal fra 1. januar 2008 indbetale bidrag uafbrudt frem til efterlønsalderen, dog maksimalt 30 år.
- Personer, som før 2008 har indbetalt bidrag inden det 35. år, får et antal bidragsfri perioder, således at de har samme samlede bidragsbetaling som personer, der først er begyndt at betale bidrag fra det 35. år.
- Personer, der er fyldt 48 år pr. 31. december 2006, bevarer de nuværende regler.

Fortrydelsesordning

- Der indføres en fortrydelsesordning med henblik på at give personer med lang arbejdsmarkedstilknytning, der i første omgang har fravalgt at indbetale efterlønsbidrag, mulighed for at tilmelde sig ordningen efterfølgende, dog senest 15 år før efterlønsalderen.
- For at kunne udnytte fortrydelsesordningen skal personer, der ikke er fyldt 34 år inden udgangen af 2006, opfylde et krav om uafbrudt a-kasse-medlemskab senest fra det 24. år.
- For personer på 34 år eller derover er kravet, at man har været a-kasse-medlem uafbrudt senest fra 1/1-1997, idet der ikke foreligger fuldstændige oplysninger om a-kasse-medlemskab længere tilbage end til 1997.
- Opnåelse af efterlønsret ved anvendelse af fortrydelsesordningen forudsætter indbetaling af efterlønsbidrag i mindst 15 år.
- Den mulige efterlønsydelse nedsættes med 2 pct. af den maksimale dagpengesats for hvert års manglende bidrag, og den kvartalsvise sats for skattefri præmie nedsættes tilsvarende med 4 pct. af den maksimale dagpengesats for hvert års manglende bidrag.
- Fortrydelsesordningen omfatter også deltidsforsikrede.
- For deltidsforsikrede nedsættes den mulige efterlønsydelse med 2 pct. af 2/3 af den maksimale dagpengesats for hvert års manglende bidrag, og den kvartalsvise sats for skattefri præmie nedsættes tilsvarende med 4 pct. af 2/3 af den maksimale dagpengesats for hvert års manglende bidrag.
- Der kan ikke efterbetales manglende bidrag.
- Forslaget træder i kraft 1. januar 2007.

Lempet fradrag for arbejdsindkomst

- Beregning af fradrag for arbejdsindkomst i efterløn ændres for personer med timeløn under den gældende "*omregningssats for løn ved ukontrollerbar arbejdstid*" på 173,24 kr. (2006-PL-niveau):
    - Hvis timelønnen er lavere end dette niveau, bliver fradraget i efterløn pr. arbejdstime reduceret med en faktor svarende til den faktiske timeløn/173,24 kr.
    - Personer med timeløn under det nævnte niveau vil dermed få fradraget et mindre beløb end i dag (pr. arbejdstime).
    - Personer med timeløn over det nævnte niveau har uændret fradrag.
- Det lempeligere fradrag gives for lønindkomst op til 30.000 kr. pr. kalenderår, nedsat forholdsmæssigt hvis personen ikke modtager efterløn hele året. Arbejde derudover modregnes efter gældende regler, dvs. time for time.
- Der udbetales ikke efterløn, hvis den *faktiske* arbejdstid overstiger 29,6 timer i en given uge, ligesom efter gældende regler.

- Ved udmøntningen af forslaget skal der tages højde for, at reglerne for lempeligt fradrag ikke skal kunne udnyttes ved, at en person arbejder i mange timer til en meget lav timeløn.
- Forslaget træder i kraft 1. januar 2007.

Tilpasninger som følge af højere efterløns- og folkepensionsalder

Skattebegunstigede pensioner

- Udbetalinger fra skattebegunstigede pensionsordninger kan i dag ske fra det 60. år. For nytegnede pensionsordninger hæves den nuværende aldersgrænse på 60 år parallelt med efterlønsalderen.
- De konkrete regelændringer for de enkelte opsparingsordninger skal drøftes med pensionsbranchen.
- For at forebygge utilsigtet brug af skattebegunstigede pensionsordninger til at finansiere tilbagetrækning i årene umiddelbart før, man kan gå på efterløn, skal udbetalinger fra allerede oprettede opsparingskontrakter, som foretages efter, man er fyldt 60, men før den formelle efterlønsalder, medføre fradrag i efterlønnen. Dette sker først efter 2019. Der skal fastlægges en konkret model herfor.
- Tidspunktet for opgørelse af pensionsformue og pensionstilsagn til normal modregning i efterlønnen hæves fra 60 år til den ny efterlønsalder i takt med forøgelsen af efterlønsalderen.

60-årsgrænsen for tjenestemænd

- Tjenestemænd har mulighed for at trække sig tilbage med tjenestemandspension fra det 60. år. For kommende tjenestemænd hæves denne aldersgrænse parallelt med efterlønsalderen.
- Tjenestemænd, der er ansat før udgangen af 2006, eller som er fyldt 48 år ved udgangen af 2006, bevarer retten til pension fra det 60. år.

65-årsgrænsen og fradrag ved tidligere tilbagetrækning for tjenestemænd

- Ved tilbagetrækning før det 65. år reduceres tjenestemandspensionen med et førtidspensionsfradrag. Denne aldersgrænse for tilbagetrækning uden fradrag i tjenestemandspensionen hæves for alle tjenestemænd parallelt med folkepensionsalderen.
- Herudover skal fradragene i tjenestemandspensionen ved tilbagetrækning før folkepensionsalderen skærpes, så de bliver mere aktuarmæssige. Dermed reduceres tilskyndelsen til tidlig tilbagetrækning. Justeringen af fradragsskalaerne skal aftales med tjenestemandsorganisationerne.
- Ændringerne i fradragsskalaerne vil ikke berøre tjenestemænd, der er fyldt 48 år ved udgangen af 2006.

Ministre, borgmestre og statsrevisorer m.fl.

- Ministre, borgmestre og statsrevisorer har i henhold til separat lovgivning pensionsordninger, der giver dem mulighed for at trække sig tilbage med pension fra det 60. år. Aldersgrænsen for udbetaling af pension hæves parallelt med efterlønsalderen, således at pension vedrørende den funktionstid, der ligger efter ændringslovens ikrafttrædelse, først kan udbetales fra efterlønsalderen, mens pension, der er optjent før ikrafttrædelsen, udbetales efter hidtidige regler.
- Medlemmer af Folketinget og medlemmer af Europa-Parlamentet har i henhold til regler administreret af Folketingets præsidium pensionsrettigheder, der optjenes efter reglerne i tjenestemandspensionssystemet (uden førtidspensionsfradrag). Pensionen kan udbetales fra det 60. år. En eventuel ændring af aldersgrænsen for udbetaling af pension henhører under Folketingets præsidium.

Aldersgrænser relateret til folkepensionsalderen

- Aldersgrænsen for udbetaling af indestående i ATP, SP og SAP, jf. ATP-lovens § 9 og § 17 j, forhøjes i takt med folkepensionsalderen.
- Forslaget træder i kraft 1. juli 2009.

Ændringer i arbejdsløshedsforsikringsloven

- De aldersgrænser i loven, der knytter sig an til efterlønsalderen, justeres samtidig med forhøjelsen af efterlønsalderen.
- Forslaget træder i kraft den 1. juli 2009.

Fleksydelse

- Reglerne om fleksydelse, herunder aldersgrænser og bidragsregler, justeres parallelt med ændringerne i reglerne for efterlønsordningen, der hvor der er parallellitet mellem de to regelsæt.
- I forlængelse af den kommende redegørelse om førtidspensionsreformen vil det blive overvejet, om der er behov for justeringer af reglerne for tilbagetrækning for personer, der er over 60 og er nedslidte.
- Forslaget træder i kraft den 1. juli 2009.

Delpension

- Delpensionsordningen udfases gradvist, således at personer, der ved udgangen af 2006 er fyldt 48 år, fortsat vil have mulighed for delpension efter gældende regler. Personer, der ikke er fyldt 48 år på det tidspunkt, vil ikke kunne få delpension.
- Forslaget træder i kraft 1. januar 2007.

Styrkede jobmuligheder for de ældre og bedre arbejdsmiljø

Ens regler for dagpengeperiode og aktivering mv.

- Den forlængede dagpengeret for de 55-59-årige ophæves.
- Den nuværende særregel om mulig fravigelse af aktivering for de 58-59-årige fjernes, således at der er ret og pligt til aktivering for 58-59-årige ledige på linje med andre ledige.
- Dagpengeperioden for de over 60-årige forøges fra 2½ år til 4 år, så den er ens for alle.
- Den forstærkede og tidlige aktiveringsindsats for ledige i efterlønsalderen fastholdes.
- Forslaget træder i kraft 1. januar 2007.

Overgangsordning for ophævelse af den forlængede dagpengeret

- Den forlængede dagpengeret gælder fortsat for personer, der pr. 31. december 2006, er fyldt 54 år.
- De forlængede dagpenge afskaffes samtidig for personer, der pr. 31. december 2006 ikke er fyldt 54 år.
- Forslaget træder i kraft 1. januar 2007.

Særlig løntilskudsordning for de lidt ældre

- Der indføres et nyt særligt løntilskud ved ansættelse i private virksomheder for personer, der er over 55 år, og har modtaget dagpenge, introduktionsydelse, kontanthjælp eller starthjælp i 12 sammenhængende måneder.
- Den ledige skal være modtager af dagpenge, introduktionsydelse, kontanthjælp eller starthjælp på det tidspunkt, ansættelsen aftales.
- Løntilskuddet svarer til højeste dagpengesats pr. time. Løntilskudsperioden aftales mellem den ledige og virksomheden og kan vare op til 6 måneder.
- Der er tale om en objektiv ordning. Det betyder, at opfylder den ledige og virksomheden de fastsatte betingelser, har den ledige ret til at blive ansat med løntilskud i virksomheden i op til 6 måneder. Myndigheden kan således ikke foretage en visitation af den ledige eller bestemme varigheden af løntilskudsperioden.
- De eksisterende regler om merbeskæftigelse og et rimeligt forhold mellem antallet af ordinært ansatte personer og personer i virksomhedspraktik og ansatte med løntilskud på virksomheden gælder.
- Ordningen skal gælde i 5 år, dvs. indtil arbejdsmarkedet har tilpasset sig de nye dagpengeregler for de ældre.
- Forslaget træder i kraft 1. januar 2008.

Seniorjob

- Der indføres en ordning med seniorjob til ledige, som er fyldt 55 år og har mistet dagpengeretten på grund af dagpengeperiodens udløb i forbindelse med ophævelse af reglerne om forlænget dagpengeret for ældre.
- Tilgangen til ordningen kan ske fra 1. januar 2008.
- De ledige skal have tilbud om ét job, som kan vare, indtil de kan gå på efterløn.
- Ansættelse i seniorjob sker på samme vilkår som andre ansatte med tilsvarende arbejde, og aflønnes med overenskomstmæssig løn på området.
- Seniorjobbet betragtes som støttet arbejde og kan ikke benyttes til at optjene ret til arbejdsløshedsdagpenge.
- Perioder med ansættelse i seniorjob tæller som døde periode i relation til genoptjening af dagpengeret.
- Ansatte i seniorjob kan afskediges efter almindelige regler, hvis den pågældende misligholder ansættelsesaftalen. Der kan ikke ske afskedigelse af andre grunde. Nedlægges fx arbejdsfunktionen, skal der findes et nyt seniorjob.
- Princippet om merbeskæftigelseskrav fra reglerne om ansættelse med lønstilskud gælder for ordningen.
- Den kommune, som den ledige bor i, får pligt til at ansætte den ledige.
- Den enkelte kommune får et løntilskud på 110.000 kr. årligt for hvert seniorjob (helårsstilling på fuld tid). De resterende udgifter får kommunerne dækket via bloktilskuddet.
- Kommunen fastsætter arbejdsområdet på baggrund af samtale med den ledige. Det tilstræbes, at beskæftigelse i et seniorjob sker under hensyn til vedkommendes forudsætninger og interesser.
- Repræsentanter for de ansatte på arbejdspladsen medvirker i forbindelse med fastlæggelse af arbejdsområdet for personer, der ansættes i seniorjob.
- Den ledige vil kunne anmode om et seniorjob 3 måneder før og 2 måneder efter, at vedkommende mister dagpengeretten.
- Kommunen skal ansætte den ledige senest tre måneder efter, at vedkommende har anmodet om beskæftigelse.
- Personer i seniorjob skal stå til rådighed for formidlet ordinært arbejde.
- Ansatte i seniorjob, der får ordinær beskæftigelse, bevarer ved ledighed retten til seniorjob.
- Personer med ret til seniorjob kan bevare retten til at gå på efterløn ved fortsat medlemskab af a-kassen og indbetaling af efterlønsbidrag.
- Det er forventningen, at der oprettes op til i alt ca. 1.500 seniorjob i 4 år. Hvis antallet af seniorjob overstiger det forventede antal, vil partierne drøfte ordningen igen.

Seniorpolitik i den offentlige sektor

- De offentlige arbejdsgivere skal have særlig fokus på at skabe attraktive og fleksible rammer for, at ældre medarbejdere har lyst til og mulighed for at blive i jobbet i flere år end nu. Alle offentlige arbejdspladser skal have en nedskrevet personalepolitik, som informerer om de seniorpolitiske ordninger og klart signalerer ledelsens intentioner med seniorpolitik.
- Regeringen vil arbejde for at udbrede anvendelsen af de seniorpolitiske værktøjer i staten.
- Regeringen vil endvidere arbejde for at udvide de seniorpolitiske ordninger i staten, så de nuværende aldersgrænser på 65 år øges i takt med folkepensionsalderen. Ændringer i de nuværende ordninger vil skulle aftales med overenskomstparterne.

Indbydelse til 4-partsdrøftelser om tiltag for seniorer på arbejdsmarkedet

- Regeringen indbyder arbejdsmarkedets parter (LO, DA, KL) til 4-partsdrøftelse om seniorpolitiske initiativer, herunder bl.a. følgende temaer:
    - Er der lovgivningsmæssige eller overenskomstmæssige barrierer for integration af ledige seniorer eller for fastholdelse?
    - Hvordan kan overenskomster og lovgivning tilpasses for at udbrede mulighederne for fleksible ansættelsesforhold på virksomhederne for seniorer?
    - Hvordan kan det gøres enkelt og gennemskueligt for den enkelte, der ønsker at trække sig gradvist tilbage, at vurdere konsekvenser for økonomi, pensioner, sociale ydelser mv.?
    - Hvordan kan arbejdsmarkedets parter sammen med regeringen gøre mere for at udbrede viden om gode ordninger til seniorer og til virksomheder?

Fortsat holdningsbearbejdning vedr. seniorer

- Der iværksættes de kommende år flere informations- og holdningskampagner, der skal bidrage til at ændre handlingsmønstre både på virksomhedsplan og blandt medarbejderne.
- Kampagnen "et par år ekstra gør en forskel" følges op, så den når endnu længere ud på virksomhederne.
- En særlig kampagne målrettes til virksomhederne om rekruttering af ledige seniorer.

Styrket forebyggelse og arbejdsmiljø

Arbejdsmiljøinitiativer

- I en række job og brancher er der en særlig risiko for, at de beskæftigede nedslides og må trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet, før de når pensionsalderen. Det er fx rengøringsområdet, plejehjem- og hjemmeplejeområdet samt hotel- og restaurationsområdet. Den overvejende del af nedslidningen er knyt-

tet til to hovedformer: muskel- og skeletbelastninger (det ergonomiske område) og psykosociale belastninger, fx stress (psykisk arbejdsmiljø).

- Arbejdstilsynet skal derfor gennemføre intensiveret tilsyn, fx via særlige aktioner eller andre initiativer, inden for brancher eller områder, hvor der på baggrund af nedslidningsproblemer er behov for en særligt målrettet arbejdsmiljøindsats.
- Uvildig rådgivning kan anvendes i virksomhedernes forebyggende indsats i forhold til problemerne med det psykiske arbejdsmiljø, herunder stress.
- Arbejdstilsynet skal yde en udvidet vejledning til virksomheder, der pålægges at løse et konkret arbejdsmiljøproblem inden for ergonomi og psykisk arbejdsmiljø.
- Der afsættes 70 mio. kr. årligt hertil. Den konkrete udmøntning aftales i efteråret 2006.
- Forslaget træder i kraft 1. januar 2007.

Forebyggelsesfond

- Der etableres en forebyggelsesfond, som blandt andet skal bruges til at yde økonomisk støtte til aktiviteter, der kan forebygge og reducere nedslidningen samt initiativer, der styrker genoptræningen og rehabiliteringen af syge mennesker og mennesker med handikap. Hertil kommer utraditionelle initiativer, der styrker bevidstheden om risiciene forbundet ved rygning, alkohol og fedme.
- Fonden tilføres 3 mia. kr. i 2007. Der kan bruges af startkapitalen, der udmøntes med op til 200 mio. kr. ved etablering af fonden i 2007 og op til 350 mio. kr. årligt i 2008 og årene herefter.
- Midlerne vil først og fremmest kunne søges af offentlige institutioner, virksomheder eller grupper af virksomheder. Hertil kommer, at der kan søges midler af virksomheder, institutioner m.v. til teknologiudvikling.
- Det er en forudsætning for at opnå støtte fra fonden, at arbejdstager- og arbejdsgiversiden inden for de enkelte brancher, der er særlig nedslidningstruede, eller på den enkelte virksomhed eller offentlige institution indgår aftaler med konkrete mål for indsatsen. Med nedslidningstruede brancher forstås en branche, hvor der er overrisiko for, at de beskæftigede ikke helbredsmæssigt kan holde til at arbejde et helt arbejdsliv igennem. Det drejer sig fx om rengøring, plejehjem og hjemmepleje, hotel- og restauration, transport af passagerer, slagterier og fjerkræslagterier.
- Fonden etableres med en bestyrelse med deltagelse af blandt andet arbejdsmarkedets parter. Bestyrelsen udarbejder en handlingsplan for udmøntning af midlerne. Den nærmere fastlæggelse af Fondens formål og organisering fastlægges til efteråret efter drøftelse mellem aftalepartierne.
- Der nedsættes faglige udvalg, som skal vurdere kvaliteten af ansøgningerne.
- Forslaget træder i kraft den 1. januar 2007.

Afvikling af aldersdiskriminerende barrierer på arbejdsmarkedet

Forskelsbehandlingsloven mv.

- Aldersgrænsen i forskelsbehandlingsloven § 5a, stk. 4, der fastsætter, hvornår der kan indgås individuel eller kollektiv aftale om ophør af ansættelsesforholdet, hæves fra de nuværende 65 år til 70 år.
- Forslaget træder i kraft 1. januar 2007.
- Overenskomstparterne opfordres til at vurdere behovet for den fortsatte opretholdelse af evt. bestemmelser i kollektive overenskomster om pligtmæssig fratræden på grund af alder før det 65. år, jf. forskelsbehandlingslovens § 5a, stk. 3.

Tjenestemænd

- Regeringen vil forhandle med de berørte tjenestemandsorganisationer om at løfte de pligtige afgangsaldre i bl.a. politiet, forsvaret og kriminalforsorgen.
- De igangværende forhandlinger om at sikre mulighed for at fravige reglerne om pligtige afgangsaldre i individuelle tilfælde fortsættes.

Tillæg om den konkrete indekseringsmekanisme

Den konkrete indekseringsmekanisme tager udgangspunkt i:

- Aldersgrænserne justeres på sigt i takt med udviklingen i restlevetiden for 60-årige.
- Efterlønsalderen fastsættes, så perioden med efterløn og pension bliver omkring 19½ år på længere sigt.
- Hvis levetiden ikke stiger fra i dag, øges efterlønsalderen ikke ud over det allerede besluttede (dvs. den bliver vedvarende 62 år).
- Hvis levetiden stiger yderligere, vil efterlønsalderen igen kunne stige i 2025 – dog maksimalt med 1 år.
- Ændringer sker med et varsel på 10 år.
- Der tages beslutninger om regulering hvert 5. år fra 2015.

Reguleringsmekanismen er som følger (her beskrevet for beslutningstidspunkt 2015 og reguleringstidspunkt 2025):

a) Forudsat levetid 2025 = Levetid 2013/14 (dvs. senest kendte tal i 2015[1]) + Forudsat trendmæssig stigning fra 2013/14 til 2025 på 0,6 år.
b) Beregnet efterlønsalder 2025 = Forudsat levetid 2025 – 19½ år (jf. ovenfor).
c) Efterlønsalder 2025 = beregnet efterlønsalder 2025 afrundet til nærmeste halve år.

Dertil knyttes følgende betingelser:

a. Aldersgrænserne er uændret eller reguleres med ½ eller (højst) 1 år af gangen.
b. Hvis levetiden ikke stiger i forhold til den senest kendte opgørelse i 2004/2005, fastholdes efterlønsalderen på 62 år.
c. Hvis levetiden mod forventning skulle falde fra et beslutningstidspunkt til det næste, tages særskilt stilling til, om og i givet fald hvordan dette skal afspejle sig i regulering af aldersgrænsen.

Folkepensionsalderen ændres med samme regulering som efterlønsalderen og med ikrafttræden 5 år senere, således at efterlønsperioden bliver 5 år for alle årgange.

Perioden med efterløn og pension på 19½ år svarer til perioden i 1995, hvor den kraftige stigning i levetiden for 60-årige satte ind. Fra efterlønnens indførelse i 1979 til 1995 udgjorde restlevetiden for 60-årige i gennemsnit 19,5 år.

Mekanismen indebærer dermed, at efterlønsalderen på længere sigt hæves på linje med stigningen i levetiden for 60-årige.

---

[1] Hvert år i februar offentliggør Danmarks Statistik middellevetiden for 60-årige som gennemsnit for de to foregående år. Tallene er et gennemsnit for 2 år for at reducere tilfældige udsving fra år til år. Levetiden opgøres for mænd og kvinder separat. Der anvendes et simpelt gennemsnit af levetiden for mænd og kvinder.

Udmøntningen af indekseringsmodellen skal foretages i alle relevante love, bl.a. lov om arbejdsløshedsforsikring mv., lov om fleksydelse og lov om folkepension:

Mulig affattelse af lovtekst i lov om arbejdsløshedsforsikring mv.
§ X. Fra 2015 foretages hvert 5. år en justering af aldersgrænsen for ret til efterløn med virkning 10 år efter (dvs. fra år 2025).
Stk. 2. Justeringen sker med udgangspunkt i
1) udviklingen i restlevetiden for 60-årige på grundlag af Danmarks Statistiks opgørelse af den gennemsnitlige middellevetid i de seneste 2 år samt
2) en forudsat stigning i restlevetiden de kommende 10 år på 0,6 år.

Stk. 3. Justeringen efter stk. 2 foretages sådan, at aldersgrænsen for overgang til efterløn fastsættes til den beregnede levetid 10 år frem fratrukket 19½ år. Der afrundes til nærmeste halve eller hele år.

Det forudsættes, at efterlønsalderen ikke reguleres med mere end 1 år af gangen.

Det forudsættes, at efterlønsalderen ikke skal forøges ud over det på forhånd besluttede (dvs. 62 år), hvis restlevetiden ikke stiger fra 2004/2005.

Øvrige aldersgrænser i pensionssystemet mv. reguleres tilsvarende. Folkepensionsalderen reguleres 5 år senere end reguleringen af aldersgrænsen for efterløn.

Den i stk. 2 angivne stigning i restlevetiden på 0,6 år svarer til den langsigtede trendmæssige stigning i restlevetiden for 60-årige.

Bemærkningerne til loven skal redegøre nærmere for konsekvenserne af bestemmelsen.

3. Forstærket indsats for at nedbringe ledigheden

Det igangværende økonomiske opsving har medført stigende beskæftigelse og faldende ledighed, og stadig flere brancher melder om mangel på arbejdskraft.

Indsatsen for at nedbringe ledigheden styrkes. Indsatsen bygger videre på det sidste årtis justeringer af arbejdsmarkedspolitikken.

Initiativerne i den styrkede beskæftigelsesindsats har følgende overskrifter:

- Aktiv jobsøgning, styrket rådighed og effektiv jobformidling
- Øget aktiv deltagelse og aktivering
- Harmonisering og regelforenkling

De enkelte initiativer er nærmere beskrevet i appendiks 3.1.

Aktiv jobsøgning, styrket rådighed og effektiv jobformidling

Særligt i en situation med lav ledighed og mangel på arbejdskraft er det afgørende at sikre reel rådighed og aktiv jobsøgning blandt ledige, samt sikre en hurtig og effektiv formidling af ledige med de kvalifikationer som virksomhederne efterspørger.

A-kasserne udgør en central aktør i beskæftigelsespolitikken som følge af det store kendskab til egne medlemmers faglige profil og potentielle beskæftigelsesmuligheder. Det giver et godt udgangspunkt for at matche ledige hænder med ledige jobs. Derfor styrkes a-kassernes rolle på en række områder, så deres ressourcer kan udnyttes langt bedre end i dag:

A-kasserne overtager førstehåndskontakten med alle forsikrede ledige. A-kasserne får den første kontakt med alle forsikrede ledige, idet a-kasserne fremover afholder alle CV-samtaler for forsikrede ledige. I den forbindelse skal a-kasserne senest inden 4 uger vejlede om jobmuligheder, medvirke til kompetenceafklaring og afklaring af fremtidige jobmuligheder, herunder behovet for karriereskift og bredere jobsøgning og bistå den ledige med at opstille et relevant og fyldestgørende CV.

A-kasserne som systematiske jobformidlere. A-kasserne skal systematisk formidle ledige medlemmer til job. Derfor stilles de jobordrer, som AF modtager, til rådighed for a-kasserne med henblik på formidling af ledige hertil.

Kampagner med a-kasserne som jobformidlere. Der gennemføres 2-årige kampagner på flaskehalsområder og øvrige områder, hvor virksomhederne har svært ved at få arbejdskraft. Der kan iværksættes kampagner inden for fagområder såsom social- og sundhedsområdet, køkken/kantine-området eller dele af byggeriet, hvor der meldes om mangel på arbejdskraft. Der skal opstilles konkrete mål for kampagnerne, så der sættes fokus på den egentlige arbejdskraftreserve i a-kasserne og ikke på ledigheds-

forløb som følge af almindelige jobskift. Kampagnerne indebærer et tæt samarbejde mellem a-kassen og AF, hvor det aftales, hvad a-kasserne henholdsvis jobcentrene har af opgaver ved gennemførelsen af den enkelte kampagne, herunder tilrettelæggelse af formidlingsindsatsen, en mere intensiv kontakt med de ledige udover minimumskontakten, kommunikation med virksomhederne mv. Kampagnerne evalueres.

Der iværksættes et forsøg, hvor ledige i forbindelse med aktivering og i kontakten med a-kasserne kan få screenet læse- og skrivefærdighederne. Forsøget målrettes personer med kort eller ingen uddannelse.

Samtidig indføres hver 3. måned systematiske rådighedsvurderinger af ledige i a-kasser og kommuner med henblik på at sikre, at ledige står reelt til rådighed for job.

Der indføres en ny model for ordinær formidling, hvor ledige, som bliver formidlet til et job uden at få det, omfattes af et systematisk formidlingsforløb. Forløbet består i, at den ledige formidles hurtigst muligt til et nyt job eller bliver pålagt at søge et antal stillinger. Hvis vedkommende ikke har fået job efter 3 måneder igangsættes aktivering.

Jobnet.dk er et godt redskab, hvor virksomheder og ledige let kan finde hinanden. Med henblik på en mere effektiv brug kontaktes virksomheder med ledige job på jobnet.dk af jobcenteret efter 5 uger (2 uger på flaskehalsområder) eller ved udløbet af annonceringsperioden med tilbud om yderligere rekrutteringsservice. Opfølgningen efter 5 uger er sat af hensyn til længden af typiske ansættelsesforløb. I Jobnet.dk etableres mulighed for, at virksomhederne kan markere, at ansættelsen skal ske "hurtigst muligt". For job, der har denne markering, etableres opfølgning efter 2 uger som på flaskehalsområder.

Samtidig indføres krav om, at ledige skal "gå på Jobnet.dk" mindst en gang ugentligt for at bekræfte, at de fortsat er jobsøgende. Sker dette ikke, vil den ledige første og anden gang få en påmindelse om hurtigst muligt at bekræfte sin tilmelding. Ved gentagelsestilfælde herudover afmeldes personen automatisk AF, og der vil ikke være adgang til dagpenge, introduktionsydelse, starthjælp eller kontanthjælp, før vedkommende igen tilmelder sig AF.

Samtalerne mellem ledige og AF eller kommunen er vigtige redskaber i beskæftigelsesindsatsen. Det er vigtigt, at fokus i samtalerne er, at den ledige hurtigst muligt skal i job. Derfor forenkles de forskellige samtaletyper i beskæftigelsesindsatsen til én type af samtale, "jobsamtalen".

Med forenklingen af samtalerne fjernes samtidigt de forskelle, der i dag er mellem de sanktioner, som ledige får ved afslag på og udeblivelse fra forskellige typer af samtaler. Der indføres nye sanktionsregler med gradvist skærpede sanktioner ved gentagne udeblivelser fra jobsamtaler.

Der gennemføres endvidere en styrket indsats i forhold til at nedbringe lediges sorte arbejde gennem flere virksomhedskontroller. Samtidig indføres straksaktivering for personer, som indberettes for sort arbejde.

Øget aktiv deltagelse og aktivering

I den nuværende konjunktursituation er det særligt vigtigt med relevant opfølgning, tilbud og aktivering, der bringer den ledige i beskæftigelse.

Ledighedsindsatsen skal tilrettelægges med udgangspunkt i den lediges forudsætninger og under hensyntagen til arbejdsmarkedets behov. Indsatsen skal tilrettelægges individuelt afhængigt af den enkeltes kvalifikationer og ressourcer.

Der skal i beskæftigelsesindsatsen være et klart fokus på kompetenceafklaring af den enkelte ledige. Dette skal sikre, at "matchet" mellem den ledige og jobbet rammer så præcist som muligt. Kompetenceafklaring skal ske løbende gennem kontaktforløb og aktivering.

Tidspunktet for ret og pligt til første aktiveringstilbud for ledige over 30 år fremrykkes til efter 9 måneder. Efter 2 år vurderes det, om der fortsat er behov for en fremrykket aktiveringsindsats på baggrund af konjunktursituationen, ledighedsniveauet og en evaluering af indsatsen.

Der er endvidere enighed om at give den statslige del af de nye jobcentre mere fleksible rammer til at give de ledige den bedst mulige hjælp til at komme i beskæftigelse. Derfor afskaffes redskabsstyringen. Det enkelte jobcenter vil i stedet få udmeldt et måltal for antal helårspersoner, som skal aktiveres inden for den udmeldte ramme.

Samtidig afsættes en pulje på 10 mio. kr. til at undersøge, hvordan man mest effektivt gennemfører en aktiv indsats før første aktiveringstilbud.

Der er brug for de langtidsledige på arbejdsmarkedet. Der er behov for en aktiv indsats – ikke passivitet.

Den enkelte ledige hjælpes ikke ved at blive overladt til passiv offentlig forsørgelse, men skal have en aktiv hjælp til at komme tilbage til arbejdsmarkedet. Den mest effektive vej i job sikres ved at tage udgangspunkt i den lediges egen motivation og orientering mod arbejdsmarkedet.

Derfor skal alle dagpengemodtagere omfattes af en intensiv aktiveringsindsats efter 2½ år på dagpenge. Udgangspunktet for indsatsen er en individuel vurdering og afklaring af den enkeltes jobmuligheder, herunder muligheder for karriereskift.

Indsatsen består i de første måneder af intensiv jobsøgning efterfulgt af en så vidt mulig virksomhedsrettet indsats i form af f.eks. løntilskud eller virksomhedspraktik.

Den intensive indsats løber frem til dagpengeperiodens udløb og forbedrer dermed muligheden for at hjælpe mennesker, der er ved at miste dagpengeretten.

Muligheden for 1-årige uddannelsestilbud inden for områder med eller forventning om mangel på arbejdskraft for ledige, som ikke kan finde beskæftigelse på eget fagområde, forlænges til 2007 og 2008. Der afsættes 50 mio. kr. årligt.

Fremrykning af aktiveringsindsatsen og forslaget om intensiv aktivering for dagpengemodtager efter 2½ år øger sammen med en række af de øvrige initiativer behovet for virksomhedsrettede aktiveringsforløb.

Kommuner, stat og regioner forpligtiges derfor til at stille pladser til rådighed efter en offentlig løntilskudskvote, der fastsættes i lyset af udviklingen i ledigheden.

Såfremt kommune, stat eller region ikke leverer de nødvendige pladser inden for 4 uger, kan jobcentret eller anden aktør henvise den ledige til et aktiveringsforløb hos anden aktør af 6 måneders varighed, hvor kommunen, staten eller regionen betaler.

Løn efter resultater øger incitamentet til at yde en effektiv indsats. Derfor sikres ensartede resultatlønsordninger i de fremtidige jobcentre.

Modellen aftales endeligt med de kommunale arbejdsgivere, så de statslige og kommunale arbejdsgivere har et fælles arbejdsgiverudspil, når der efterfølgende skal indgås lokale aftaler.

Harmonisering og regelforenkling

Beskæftigelsesindsatsen skal være enkel og ubureaukratisk. Derfor gennemføres en række mindre forenklinger af reglerne.

For det *første* fritages en række særlige persongrupper fra kontaktforløbet. Det drejer sig om persongrupper, hvor en beskæftigelsesrettet indsats er mindre relevant. Det gælder f.eks. ledige med ansættelseskontrakt inden for de næste 4 uger, kontanthjælpsmodtagere på barsel eller som er syge med dokumenteret længerevarende behandling mv.

For det *andet* foretages en række yderligere forenklinger, som ikke har betydning for den aktive indsats i forhold til den enkelte, men som indebærer en afbureaukratisering for sagsbehandlerne; bl.a. færre skift i status mellem at være ledig og aktiveret.

Der gennemføres herudover en evaluering af brugen og effekten af andre aktører i beskæftigelsesindsatsen og de forskellige redskabers effekt. Evalueringen gennemføres medio 2008.

Økonomi

Arbejdsmarkedstiltagene samt tiltagene til bedre integration medfører merudgifter for netto ca. 350 mio. kr. i 2007 og ca. 700 mio. kr. på sigt. Midlerne indarbejdes på finanslovsforslaget og anvendes til bedre integration samt nedbringelse af ledigheden.

Appendiks 3.1
Forstærket indsats for at nedbringe ledigheden

Aktiv jobsøgning, styrket rådighed og effektiv jobformidling

Ny model for ordinær formidling

- Når en virksomhed afgiver en jobordre (job af over 5 dages varighed), udsøger AF 1 – 2 ledige, der formidles til jobsamtale. Hvis virksomheden ønsker det henvises et større antal.
- Får den ledige ikke jobbet, vil AF hurtigst muligt henvise den ledige til endnu et job. I mangel af jobordrer vil AF pålægge den ledige at søge et antal job. Jobbene udsøges i samarbejde med den ledige.
- Har den ledige ikke et job efter 3 måneder, iværksættes aktiveringstilbud, der intensivt skal bistå med at få den ledige tilbage i job.
- Der følges systematisk op på resultatet af formidlingen hos arbejdsgiveren, og a-kassen underrettes løbende.
- Modellen understøttes digitalt. Arbejdsgiveren skal digitalt kunne melde tilbage til AF, om den ledige er ansat eller ej. AF foretager herefter den videre opfølgning i forhold til den ledige vedrørende årsagen til den manglende ansættelse, herunder sørger for underretning af a-kassen.
- Forslaget omfatter dagpengemodtagere og arbejdsmarkedsparate introduktionsydelse-, starthjælp- og kontanthjælpsmodtagere.
- Den nye formidlingsmodel træder i kraft 1. august 2007.

A-kasserne som jobformidlere

- Alle CV-samtaler for forsikrede ledige afholdes fremover af a-kasserne. Sanktion ved afslag på eller udeblivelse fra CV-samtaler sidestilles med sanktionen ved udeblivelse fra jobsamtaler.
- Forslaget træder i kraft 1. januar 2007.
- A-kasserne indgår i en 1- eller 2-årig kampagne, hvor a-kasserne – parallelt med AF - systematisk formidler ledige medlemmer til job på flaskehalsområder og øvrige områder, hvor virksomhederne har svært ved at skaffe arbejdskraft.
- Den ledige orienteres om kampagnen.
- Kampagnen skal sikre, at a-kasserne fokuserer på at formidle job til ledige.
- A-kasserne formidler arbejde til deres egne medlemmer efter helt de samme principper som Arbejdsformidlingen. Der er ingen begrænsninger i, hvilke job a-kasserne må henvise deres medlemmer til. Det kan således både være job uden for og inden for a-kassens eventuelle faglige område.

- A-kasserne sikres adgang til alle relevante oplysninger om job. I forhold til i dag betyder det, at a-kasserne også får mulighed for at formidle på ordinære ordrer, der før er tilgået AF.
- Der udvikles en IT-service, der synliggør ledige job. Det vil ligeledes fremgå, om et eller flere jobcentre er i gang med formidling, og at job-ordren er lukket, når stillingen er besat.
- Der gennemføres en evaluering midtvejs og ved afslutningen af kampagnen, hvor resultaterne opgøres - herunder særligt i forhold til resultaterne for langvarigt ledige.
- Kampagnen igangsættes i foråret 2007.

Øget fokus på ledige job

- Forsikrede ledige og arbejdsmarkedsparate kontant- og starthjælpsmodtagere skal fremover som minimum "gå" på Jobnet hver uge.
- Der etableres en facilitet i tilknytning til CV'et, hvor den ledige hver uge skal bekræfte, at vedkommende fortsat er jobsøgende.
- Første og anden gang en ledig undlader at bekræfte sin tilmelding, skal a-kassen, henholdsvis jobcentret straks ved konstateringen heraf skriftligt anmode den ledige om at gentilmelde sig inden en uge fra den dag, hvor den ledige senest skulle have bekræftet tilmelding.
- I brevet skal den ledige orienteres om, at retten til ydelser bortfalder, hvis fristen ikke overholdes, og at retten til ydelser bortfalder uden et nyt varsel, hvis den ledige for tredje gang undlader at bekræfte sin tilmelding. Denne sanktionsmulighed gælder for de efterfølgende 12 måneder.
- En ledig, som har mistet retten til ydelser, vil igen have ret til ydelser, når pågældende på ny har bekræftet sin tilmelding.
- Forslaget træder i kraft 1. oktober 2007.

Systematisk opfølgning på job

- AF/jobcentret kontakter altid arbejdsgiverne efter 5 ugers annoncering eller på tidspunktet for udløb af den ansøgningsfrist, som arbejdsgiveren har fastsat.
- AF/jobcenterets direkte kontakt til virksomheden gennemføres allerede efter 2 uger, hvis jobbet er inden for et flaskehalsområde.
- Formålet med kontakten er at tilbyde virksomheden hjælp til at få besat jobbet ved yderligere rekrutteringsservice, herunder formidling af relevante ledige til jobsamtale, hjælp til rekruttering via CV-banken mv.
- Den systematiske opfølgning påbegyndes 1. april 2007 og vil være fuldt indfaset senest 1. oktober 2007.

Systematiske rådighedsvurderinger

- Dagpengemodtagere skal indkaldes til en rådighedssamtale i a-kassen hver 3. måned. Det gælder også fuldtidsforsikrede personer, der arbejder på fast nedsat tid og samtidig modtager supplerende dagpenge.
- Ledige kontanthjælpsmodtagere indkaldes allerede i dag hver 3. måned til en individuel kontaktsamtale i kommunen. Der skal fremover være et øget og mere systematisk fokus på den lediges jobsøgning ved disse samtaler.
- Arbejdsdirektoratet følger op på a-kassernes håndtering af den systematiske rådighedsvurdering.
- Forslaget træder i kraft 1. januar 2007.

Forenkling af samtaletyper

- Der gennemføres en forenkling af samtaletyperne med henblik på at indføre én samtaletype – kaldet jobsamtale. Jobsamtalen afholdes i jobcenteret eller hos anden aktør. CV samtaler opretholdes.
- Jobsamtalen skal fokusere på konkrete job, og alle samtaler tæller med i forhold til opfyldelse af minimumskravene til kontakt.
- Der opstilles få generelle, tværgående minimumskrav til, hvad en jobsamtale skal indeholde hver gang bl.a. vedr. jobmuligheder og jobsøgning.
- Der laves en beskrivelse af, hvad en samtale skal indeholde alt efter hvor i ledigheds-/kontaktforløbet den ledige er, og hvad kontakten drejer sig om.
- Andre aktører skal pr. 1. januar 2008 indberette udeblivelser, afslag mv. fra samtaler direkte til a-kasserne efter samme retningslinier, som gælder for AF. Indberetningen skal ske via de eksisterende systemer for kommunikation mellem AF og a-kasserne.
- Første gang en dagpengemodtager udebliver fra en jobsamtale, mister dagpengemodtageren retten til dagpenge, indtil dagpengemodtageren har genoprettet kontakten til jobcentret.
- Hvis dagpengemodtageren igen udebliver fra en samtale, får dagpengemodtageren 2 ugers karantæne, hvis dagpengemodtageren ikke har en gyldig grund til at udeblive.
- Hvis dagpengemodtageren, som har fået en karantæne for udeblivelse fra en samtale, på ny udebliver fra en samtale uden gyldig grund inden for 12 måneder efter den seneste udeblivelse, mister dagpengemodtageren retten til dagpenge, indtil dagpengemodtageren inden for en periode på 10 uger har haft ustøttet arbejde i mere end 300 timer (fuldtidsforsikrede) eller mindst 150 timer (deltidsforsikrede). Det samme gælder, hvis dagpengemodtageren af andre grunde bliver selvforskyldt ledig inden for 12 måneder.
- Første gang en kontanthjælpsmodtager udebliver fra en jobsamtale, mister kontanthjælpsmodtageren retten til hjælp, indtil kontakten er genoprettet.
- Hvis en arbejdsmarkedsparat kontanthjælpsmodtager igen udebliver fra en samtale, nedsættes hjælpen med 1/3 i 2 uger, hvis der ikke er en rimelig grund til at udeblive.

- Hvis en arbejdsmarkedsparat kontanthjælpsmodtager, som har fået 1/3 nedsættelse for udeblivelse fra en samtale, på ny udebliver fra en samtale inden for 12 måneder efter den seneste udeblivelse, nedsættes hjælpen med 1/3 i 20 uger, hvis der ikke er en rimelig grund til at udeblive.
- Tilsvarende sanktioner gælder ved udeblivelse fra de systematiske rådighedssamtaler hos a-kassen eller kommunen.
- Forslaget træder i kraft 1. januar 2007, dog således at forslaget først får virkning for andre aktører fra 1. januar 2008.

Sort arbejde

- I de tilfælde, hvor en forsikret ledig eller en introduktionsydelse-, start- eller kontanthjælpsmodtager træffes på arbejde i forbindelse med en kontrolaktion, og hvor der er tvivl om pågældendes generelle rådighed, får staten og kommunen i jobcentret pligt til straks at give tilbud om aktivering.
- Der iværksættes en 2-årig kampagne med øget kontrol i de virksomheder, hvor der er mistanke om brug af sort arbejdskraft. I den forbindelse bliver der bl.a. genbesøg i virksomheder, som er afsløret i brug af sort arbejdskraft.
- Der afsættes 3 mio. kr. til den 2-årige kampagne.
- Forslaget træder i kraft 1. januar 2007.

Øget aktiv deltagelse og aktivering

Fremrykket aktivering

- Aktiveringsindsatsen fremrykkes. Ledige personer over 30 år skal have første aktiveringstilbud, inden de opnår 9 måneders ledighed og derefter fortsætte med gentaget aktiveringstilbud (nyt tilbud senest efter 26 ugers offentlig forsørgelse). Tilbuddet skal have en varighed på mindst 4 uger.
- Efter 2 år vurderes det, om der fortsat er behov for en fremrykket aktiveringsindsats på baggrund af en evaluering samt konjunktursituationen og ledighedsniveauet.
- De nuværende regler for aktivering fortsætter uændret, herunder at der maksimalt kan gives 6 ugers uddannelse for personer over 30 år i første ledighedsperiode (samt ret til 6 ugers selvvalgt uddannelse). Herved sikres det, at aktiveringen fokuserer på jobsøgning samt virksomhedsrettet aktivering.
- Forslaget indfases gradvist. Ledige, der opnår 9 måneders ledighed efter 1. august 2007, omfattes af den fremrykkede ret og pligt til aktivering.

Afskaffelse af redskabsstyring

- Restriktionen om, at uddannelsesaktivering maksimalt må udgøre 50 pct. afskaffes. Der styres i stedet efter en samlet økonomisk udgiftsramme for hele ledighedsperioden (dvs. både 1. og 2. ledighedsperiode).
- Det enkelte jobcenter vil få udmeldt et måltal for antal forsikrede helårspersoner, som skal aktiveres inden for den udmeldte ramme.

- Hvis der viser sig behov for ændringer i ovenstående, skal ministeren forinden drøfte det med aftalepartierne.
- Forslaget træder i kraft 1. januar 2007.

Intensiv aktivering af forsikrede ledige efter 2½ år

- Dagpengemodtagere med mere end 2½ års ledighed bliver omfattet af ret og pligt til aktivering, så vidt muligt på fuld tid, i resten af dagpengeperioden.
- Udgangspunktet for indsatsen er en individuel vurdering og afklaring af den enkeltes jobmuligheder, herunder muligheder for karriereskift.
- For gruppen af dagpengeberettigede med mere end 2½ års ledighed, er der behov for en intensiveret aktiv indsats i resten af ledighedsperioden. Indsatsen for den enkelte kan sammensættes af de eksisterende redskaber i beskæftigelsesindsatsen og skal samtidig så vidt muligt være virksomhedsrettet, f.eks. i form af målrettet jobsøgning, løntilskud eller virksomhedspraktik.
- Forslaget indfases gradvist. Ledige, der efter 1. oktober 2007 når op over 2½ års dagpengeanciennitet, omfattes af kravet om fuldtidsaktivering.

Forlængelse af uddannelsespuljer

- Den særlige adgang til 1-årige tilbud om vejledning og opkvalificering i første ledighedsperiode forlænges i en 2-årig periode.
- Tilbuddet gælder ledige, der ikke umiddelbart kan formidles til job inden for sit faglige område, og hvis tilbuddet kvalificerer til beskæftigelse inden for et område, hvor der er eller forventes mangel på arbejdskraft.
- Der afsættes 50 mio. kr. årligt til en forlængelse af ordningen i 2007 og 2008.

Pligt til at skaffe løntilskudspladser

- Offentlige virksomheder forpligtiges til at stille pladser til rådighed i henhold til en offentlig løntilskudskvote. Det skal ske ved, at kommune, stat og regioner forpligtes til at levere de nødvendige pladser inden for den fastsatte kvote inden for 4 uger.
- Såfremt kommune, stat eller region ikke leverer de nødvendige pladser inden for 4 uger, kan jobcentret eller anden aktør henvise den ledige til et aktiveringsforløb hos anden aktør af 6 måneders varighed, hvor kommunen, staten eller regionen betaler.
- Jobcentre og anden aktør skal bruge en fælles bestillingsblanket, hvoraf det fremgår, hvilken uddannelse og hvilket beskæftigelsesmål den ledige har. Derudover angives det inden for hvilket hovedområde, der ønskes en løntilskudsplads.
- Hvis myndigheden ikke kan skaffe en plads inden for det ønskede område, må jobcentret anvende de pladser, der stilles til rådighed inden for andre områder.
- Forslaget træder i kraft 1. januar 2007.

Forsøg med metoder

- Der igangsættes i jobcentrene et antal forsøg for at afdække metoder, der kan hjælpe ledige i job, allerede inden de når frem til første tilbud. Forsøgene kan indeholde en målrettet ekstra indsats for at bringe ledige i job inden 9 måneder. Indsatsen kan f.eks. være et intensivt kontaktforløb med kontakt f.eks. hver uge, eller det kan være et sammenhængende forløb. Målgrupperne kan f.eks. være ledige, der er jobsøgende inden for flaskehalsområder eller ledige med risiko for langtidsledighed. Forsøgene drøftes i forligskredsen.
- Forslaget træder i kraft fra 1. januar 2007.

Harmonisering og regelforenkling

Undtagelse af personer fra det individuelle kontaktforløb

Grupper af ledige undtages fra det individuelle kontaktforløb, når det ikke er relevant at iværksætte en beskæftigelsesrettet indsats.

- Det kan være:
  - ældre, som modtager kontanthjælp, fordi de ikke opfylder bopælskravet for at få folkepension,
  - personer, som modtager kontanthjælp, fordi de i forhold til førtidspension ikke opfylder bopælskravet,
  - unge under 18 år, som ikke har forældre, der har pligt til at forsørge dem, og som derfor modtager kontanthjælp,
  - kontant- og starthjælpsmodtagere på barsel, så de herved sidestilles med modtagere af barselsdagpenge,
  - syge kontant- og starthjælpsmodtagere i dokumenteret længerevarende behandling, der udelukker aktivering, og
  - ledige med en ansættelseskontrakt, hvor ansættelsen begynder inden for 4 uger, og ledige som skal på barsel inden for 4 uger.
- Myndigheden har for ovenstående grupper ikke pligt til at tage kontakt til personen efter reglerne om det individuelle kontaktforløb.
- Myndigheden kan – som hidtil - til enhver tid tage kontakt til den ledige, herunder kræve fremmøde. I forhold til kontant- og starthjælpsmodtagere har kommunen fortsat pligt at se på sagen senest hver 3. måned efter de gældende regler i lov om aktiv socialpolitik.
- Forslaget træder i kraft 1. januar 2007.

Forenklede dokumentationskrav til jobplan ved korte tilbud

- Alene tilbud med varighed på sammenhængende 4 uger eller mere kræver en skriftlig jobplan.
- Der indføres forenklede dokumentationskrav ved kortere tilbud, hvor:
  - tilbud skal være skriftlige,
  - der skal have været kontakt med de ledige forud for afgivelse af tilbuddet,
  - det skal fremgå af sagen, at den ledige har accepteret tilbuddet, og
  - den ledige skal have en skriftlig begrundelse for afgørelsen, hvis den ledige ikke er enig i tilbudet.
- Den ledige har altid ret til at få en jobplan, hvis pågældende beder om det.
- De nuværende sanktionsregler ved afslag på og ophør i tilbud gælder uanset, om der er udarbejdet en jobplan.
- Forslaget træder i kraft 1. januar 2008.

Øvrige forenklinger

- Forsikrede ledige "skifter" kun til aktiveringsydelse ved tilbud på sammenhængende 4 uger eller mere.
- Aktivering af forsikrede ledige tæller alene som tilbud, hvis tilbuddet er på mindst 5 timers aktivering om dagen i gennemsnit.
- Den ledige har fortsat pligt til at deltage i alle tilbud - det gælder også tilbud, der har en varighed på under 5 timer i gennemsnit om dagen. De nuværende sanktionsregler ved afslag på og ophør i tilbud gælder derfor også i disse tilfælde.
- Forslagene træder i kraft 1. januar 2008.

Evaluering af brugen af andre aktører mv.

- Der gennemføres en evaluering af brugen og effekten af andre aktører i beskæftigelsesindsatsen og de forskellige redskabers effekt.
- Evalueringen gennemføres medio 2008.

4. Flere indvandrere og efterkommere i arbejde

I de senere år er flere indvandrere og efterkommere kommet i arbejde. Der er gennemført mange initiativer, og det går den rigtige vej.

Der er fortsat et stort potentiale. En stor del af indvandrerne og efterkommerne står helt uden for arbejdsmarkedet, og gruppen er overrepræsenteret blandt langtidsledige overførselsmodtagere.

Den aktuelle konjunktursituation giver gode muligheder for beskæftigelse for langtidsledige og personer, som ellers har vanskeligt ved at få fodfæste på arbejdsmarkedet.

Indsatsen for at få flere indvandrere og efterkommere i arbejde skal styrkes. Initiativerne i den styrkede indsats har følgende overskrifter:

- Målrettet løntilskud
- Fornyet firepartsaftale
- Partnerskaber med virksomheder
- Flere jobkonsulenter til at få indvandrere i arbejde
- Alle skal have samme ret til at blive aktiveret
- Krav til opfyldelsen af de lediges ret til aktivering
- Finansieringsreform

De enkelte initiativer er nærmere beskrevet i appendiks 4.1.

Målrettet løntilskud

Jo længere den enkelte har været væk fra arbejdsmarkedet, jo sværere er det at komme i arbejde. For kontant- og starthjælpsmodtagere, der har været ledige i flere år, skal der en særlig indsats til.

Det bedste redskab til at få langtidsledige i arbejde er job med løntilskud i private virksomheder, men der er i dag meget få langtidsledige kontant- og starthjælpsmodtagere, der får et sådant tilbud.

Der indføres derfor en ny særlig ordning for ansættelse med løntilskud i private virksomheder for personer længst fra arbejdsmarkedet.

Fornyet firepartsaftale

Regeringen indgik i 2002 en firepartsaftale med kommunerne og arbejdsmarkedets parter om styrket integration. I aftalen indgik blandt andet en trappemodel, der giver mulighed for at anvende en kombination af danskkurser, virksomhedspraktik, løntilskud og ansættelse på særlige løn- og ansættelsesvilkår til at bringe ledige i arbejde.

Ordningen har imidlertid ikke været brugt i tilstrækkelig grad. Særligt har ansættelse på særlige løn- og ansættelsesvilkår stort set ikke været brugt. Regeringen drøfter derfor sammen med kommunerne og arbejdsmarkedets parter, hvordan trappemodellen kan blive et accepteret og reelt anvendt redskab i integrationsindsatsen.

Partnerskaber med virksomheder

Flere virksomheder udtrykker ønske om at løfte en større del af indsatsen for at få ledige med ringe beskæftigelsesmuligheder ind på arbejdsmarkedet. Men mange virksomheder synes i dag, at samarbejdet med det offentlige er tungt og for bureaukratisk.

Virksomheder skal kunne indgå partnerskabsaftaler med kommune og stat, hvor virksomhederne får større muligheder for at tilrettelægge en målrettet og fleksibel indsats, der samtidig styrker mulighederne for, at de ledige kommer i ordinært arbejde.

Partnerskabsaftalen skal fastsætte de overordnede rammer for indsatsen, men det er virksomhederne, der skal tilrettelægge forløbet for den ledige, herunder vurdere, hvilken indsats i form af uddannelse eller mentor, den ledige har behov for.

Flere jobkonsulenter til at få indvandrere i arbejde

Mange ledige indvandrere og efterkommere har brug for en ekstra hånd til at komme i job.

Deres kendskab til det danske arbejdsmarked er ofte begrænset, og deres jobudsigter er meget ringe, hvis de overlades til sig selv. En håndholdt indsats er derfor nødvendig for at få flere i arbejde, og for at få flere til at fastholde beskæftigelse.

I perioden 2007-2010 afsættes 75 mio. kr. årligt eller samlet 300 mio. kr. til ansættelse af flere virksomhedsrettede jobkonsulenter i de kommuner, som har relativt flest indvandrere og efterkommere på starthjælp, kontanthjælp og introduktionsydelse. Den endelige udmøntning drøftes af aftalepartierne i efteråret 2006.

Alle skal have samme ret til at blive aktiveret

De ledige, der er længst væk fra arbejdsmarkedet og har andre problemer end ledighed, har i dag ikke ret og pligt til gentagen aktivering lige så hyppigt som kontant- og starthjælpsmodtagere, der alene har ledighed som problem.

Analyser viser, at kontanthjælpsmodtagere, der er langt fra arbejdsmarkedet og har andre problemer end ledighed, næsten får lige så meget ud af at blive aktiveret, som ledige, der er tættere på arbejdsmarkedet.

Alle, som modtager kontanthjælp og starthjælp, og som er fyldt 30 år, får ret og pligt til gentagen aktivering, hver gang de har modtaget passiv forsørgelse i sammenhængende seks måneder.

Krav til opfyldelsen af de lediges ret til aktivering

Det er vigtigt, at ledige får en målrettet hjælp til at komme tilbage på arbejdsmarkedet. I loven er der fastlagt en række minimumsregler til indsatsen. Indsatsen skal tages alvorligt, dvs. at tilbuddene skal komme til tiden, og når man har gået ledig i en længere periode, er der behov for et tilbud af en vis varighed, der kan bringe den ledige tættere på arbejdsmarkedet.

Et aktiveringsforløb skal have en minimumslængde på sammenlagt 4 uger for at kunne tælle som et ret og pligt tilbud. Samtidig gøres refusionen på 65 pct. for kommunernes forsørgelsesudgifter til ledige kontant- og starthjælpsmodtagere betinget af aktivering i mindst 25 timer om ugen.

Tilbud til selvforsørgende

Indvandrere, som ikke modtager offentlig forsørgelse, kan have brug for hjælp til at finde fodfæste på arbejdsmarkedet. Men som reglerne er i dag, er der ikke mulighed for at give tilbud om aktivering.

Kommunerne får derfor mulighed for at give aktivering til personer, som ikke modtager offentlige forsørgelsesydelser, herunder personer, hvis ret til kontanthjælp er faldet bort på grund af manglende opfyldelse af kravet om 300 timers arbejde inden for de seneste to år.

Disse tilbud giver bl.a. indvandrere uden uddannelse og arbejdsmarkedserfaring bedre mulighed for at opnå beskæftigelse.

Appendiks 4.1
Flere indvandrere og efterkommere i arbejde

Målrettet løntilskud

- Der indføres en ny særlig ordning for ansættelse med løntilskud i private virksomheder for personer, der har modtaget introduktionsydelse, kontanthjælp eller starthjælp i 90 pct. af tiden i de seneste 3 år. Perioder, hvor personen har været i aktivering tæller med i opgørelsen af ledighedsperioden.
- 90 pct. af tiden opgøres som mindst 140 uger inden for de seneste 156 uger.
- Den ledige skal være modtager af introduktionsydelse, kontanthjælp, starthjælp eller være i aktivering som modtager af en af ydelserne på det tidspunkt ansættelsen aftales.
- Løntilskuddet svarer til højeste dagpengesats. Løntilskudsperioden aftales mellem den ledige og virksomheden og kan vare op til 12 måneder.
- Ordningen gælder ikke for unge under 30 år uden en erhvervskompetencegivende uddannelse.
- Der er tale om en objektiv ordning. Det betyder, at opfylder den ledige og virksomheden de fastsatte betingelser, har den ledige ret til at blive ansat med løntilskud i virksomheden i op til 12 måneder. Myndigheden kan således ikke foretage en visitation af den ledige eller bestemme varigheden af løntilskudsperioden.
- De eksisterende bestemmelser om merbeskæftigelse og et rimeligt forhold mellem antallet af ordinært ansatte og personer i virksomhedspraktik og ansatte med løntilskud gælder.
- Ordningen træder i kraft 1. januar 2007, og der er mulighed for tilgang til ordningen frem til udgangen af 2009.
- Ordningen evalueres i foråret 2009.

Fornyet firepartsaftale

Regeringen indbyder arbejdsmarkedets parter (LO, DA og KL) til firepartsdrøftelser om integration, herunder inden for følgende temaer:

- Hvordan trappemodellen kan blive et accepteret og reelt anvendt redskab i integrationsindsatsen.
- Hvordan adgangspakker – med fx en kombination af virksomhedspraktik, løntilskud, opkvalificering, sprogundervisning, ansættelse på særlige løn- og ansættelsesvilkår og tilknytning af en mentor – kan sammensættes som grundmodel i jobcentrene, når de skal fastlægge den individuelle indsats for den ledige.

Partnerskaber med virksomheder

- Fra 1. januar 2007 indgås partnerskaber mellem virksomheder og kommune og/eller stat om rekrutteringsforløb af ledige med ringe beskæftigelsesmuligheder, herunder især indvandrere og efterkommere.
- Målgruppen for partnerskabsaftaler er alle ledige, der efter de gældende regler kan få tilbud om virksomhedspraktik.
- I disse rekrutteringsforløb indgår virksomhedspraktik eventuelt suppleret med uddannelse og tilknytning af en mentor efter de gældende regler.
- Partnerskabsaftalen fastsætter de økonomiske rammer for virksomhedens køb af uddannelse over for målgruppen. Virksomhederne skal have mulighed for at afgøre, om og hvornår uddannelse kan indgå i forløbet inden for de rammer, der er aftalt.
- Virksomheden betaler for køb af uddannelse. AF eller kommunen refunderer udgifter til uddannelse, herunder udgifter til administration, hvis det er aftalt i partnerskabsaftalen.
- Virksomheden kan selv vælge om og i så fald hvornår, den enkelte ledige skal have tilkoblet en mentor.
- Under forløbet modtager den ledige den hidtidige offentlige forsørgelse.
- Hvis forløbet går tilfredsstillende, kan den ledige ansættes på almindelige vilkår til almindelig løn efterfølgende.

Flere jobkonsulenter til at få indvandrere i arbejde

- Der afsættes i perioden 2007-2010 75 mio. kr. årligt, eller samlet 300 mio. kr., til ansættelse af flere virksomhedsrettede jobkonsulenter i de 10-15 kommuner, som har relativt flest ledige indvandrere og efterkommere på starthjælp, kontanthjælp og introduktionsydelse (fuldtidspersoner) i forhold til den samlede befolkning i den erhvervsaktive alder.
- Den endelige udmøntning drøftes af aftalepartierne i efteråret 2006.
- Jobkonsulenterne ansættes til at følge de ledige i målgruppen tæt, hjælpe med at skabe og fastholde kontakt til en arbejdsplads, finde en mentor og følge intensivt op på den enkelte ledige under forløbene.
- Jobkonsulenterne ansættes hurtigst muligt fra 1. januar 2007.

Alle har samme ret til at blive aktiveret

- Alle modtagere af kontanthjælp og starthjælp, som er fyldt 30 år, får ret og pligt til gentagen aktivering, hver gang de har modtaget forsørgelse i sammenhængende seks måneder. Reglen om gentagen aktivering hver 6. måned gælder efter første ret og pligt tilbud.
- Forslaget træder i kraft 1. juli 2008

Krav til opfyldelsen af de lediges ret til aktivering

- Et aktiveringsforløb skal fra 1. januar 2008 have en minimumslængde på sammenlagt 4 uger, for at kunne tælle som et ret og pligt tilbud. Sammenhængende forløb, eksempelvis bestående af virksomhedspraktik i 2 uger og 3 ugers vejledning og opkvalificering, tæller med som et ret og pligt tilbud.
- Der kan fortsat gives tilbud af under 4 ugers varighed, men sådanne tilbud tæller ikke som ret og pligt tilbud.
- Kommunerne mister fra 1. januar 2008 refusionen for udgifter til kontant- og starthjælp for perioder, hvor ledige efter reglerne om ret og pligt ikke har været i aktivering, men burde have været det.
- Kommunerne bevarer dog refusionen af udgifterne til kontant- og starthjælp i passive perioder, hvis kontant- eller starthjælpsmodtageren er på barsel eller har andre rimelige grunde til ikke at tage imod et tilbud om arbejde eller et aktiveringstilbud. Kommunerne vil i disse tilfælde få statslig refusion på 35 pct. af udgifterne til kontant- og starthjælp.
- Kontant- og starthjælpsmodtagere, som har haft rimelige grunde til at være undtaget fra aktiveringspligten på tidspunktet for ret og pligt tilbud, skal have et tilbud senest en måned efter, at den gyldige grund er ophørt.
- Refusionen på 65 pct. for kommunernes forsørgelsesudgifter til ledige kontant- og starthjælpsmodtagere gøres fra 1. januar 2008 betinget af aktivering i mindst 25 timer om ugen. Det skal fortsat være således, at kan det dokumenteres, at aktiveringen kun kan ske i et mindre omfang på grund af den lediges situation, fx misbrugsproblemer, kan der ydes 65 pct. i refusion.

Tilbud til selvforsørgende

- Kommunen kan efter en konkret vurdering give selvforsørgede tilbud om aktivering. Hele tilbudsviften – dvs. vejledning og opkvalificering, virksomhedspraktik eller ansættelse med løntilskud – kan benyttes.
- Vejledning og opkvalificering kan vare i op til seks uger.
- Tillægsydelser, herunder mentor, kan bevilges efter kommunens skøn.
- Tilbuddet giver ikke personen ret til at modtage offentlig forsørgelse.
- Kommunernes udgifter finansieres med refusion efter gældende regler.
- Forslaget omfatter selvforsørgende i forhold til integrationsloven og lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, herunder personer, hvis ret til kontanthjælp er faldet bort på grund af manglende opfyldelse af kravet om 300 timers arbejde inden for de seneste to år.
- Timer i løntilskud og anden støttet beskæftigelse kan ikke medregnes ved opgørelsen af de 300 timers arbejde inden for de seneste to år.

Ordningen træder i kraft den 1. januar 2007.

5. Hurtigere gennem uddannelserne

Danske unge starter sent på at uddanne sig og er lang tid om det. De er omtrent 4 år ældre, når de afslutter deres videregående uddannelse, end hvis de havde fulgt den lige vej gennem uddannelserne.

I 2004 var gennemsnitsalderen for de studerende, når de afsluttede en kandidatgrad 29,9 år. For mange er det omkring 10 år efter, de afslutter deres adgangsgivende ungdomsuddannelse. For studerende, der afsluttede en mellemlang videregående uddannelse var gennemsnitsalderen 30 år, mens den for studerende fra korte videregående uddannelser var 27,3 år. Danmark er dermed et af de lande, hvor de unge er ældst, når de afslutter en videregående uddannelse.

Denne høje færdiggørelsesalder skyldes især, at de unge starter sent på deres videregående uddannelse, og at de er forholdsvis lang tid om den. Tal fra Danmarks Statistik viser, at halvdelen af de studerende, der fuldførte en lang videregående uddannelse i 2004, var mere end 6 år om uddannelsen. En del unge falder også fra uddannelsen, og starter på en ny.

Alle kan ikke gå den lige vej gennem uddannelserne. Der skal være plads til velbegrundede pauser og mulighed for at vælge om. Men det er et problem, at de studerende er så sent færdige – både for de studerende og for samfundet. Det er målsætningen, at unge, der tager en videregående uddannelse, færdiggør den tidligere end i dag og på normeret tid.

Der skal derfor både gennemføres initiativer, der styrker vejledningen og sikrer en mere hensigtsmæssig tilrettelæggelse og aktiv indsats fra uddannelsesinstitutionernes side samt initiativer, der giver en tilskyndelse til de enkelte studerende gennem en bedre indretning af optagelsessystemet, så den unge kan se en fordel i at starte tidligere på uddannelsen og i at færdiggøre uddannelsen tidligere.

Hovedelementerne er:

- Optagelsessystemet skal tilgodese unge, der starter tidligere på en videregående uddannelse
- Indretningen af universitetsuddannelserne skal understøtte de studerendes muligheder for hurtigere studiegennemførelse
- Universiteterne skal understøtte mulighederne for de unge for hurtigere studiegennemførelse

1. Optagelsessystemet skal tilgodese unge, der starter tidligere på en videregående uddannelse

I 2004 var den gennemsnitlige alder for unge, der startede på de lange videregående uddannelser 23,5 år, mens startalderen på de mellemlange var 26,4 og på de korte var 25,6. Herved udgør pauserne før studiestart en stor del af det samlede ekstra tidsforbrug ved studiegennemførelse.

Måden, hvorpå optagelsessystemet er indrettet, spiller en vigtig rolle for, hvornår de unge starter på deres videregående uddannelse.

Justeringer af optagelsessystemet med henblik på tidligere studiestart

Knap 1/3 af de unge med en almen gymnasial uddannelse, der starter på en kort eller mellemlang videregående uddannelse, venter mere end 2 år fra aflæggelse af den adgangsgivende eksamen, før de starter på deres første videregående uddannelse. For de lange videregående uddannelser er det ca. 15-20 pct. af de unge med en almen gymnasial uddannelse, der venter mere end 2 år.

Med henblik på at sænke de unges alder ved start på de videregående uddannelser skal optagelsessystemet justeres, således at de unge tilskyndes til at starte tidligere. Unge, der søger optagelse inden for to år efter aflæggelse af den adgangsgivende eksamen, begunstiges i forhold til de unge, der venter mere end to år på at søge ind på en videregående uddannelse.

Konkret sker det ved indførelse af en såkaldt kvotientmodel, hvor de unge, der starter senest to år efter den adgangsgivende eksamen, får ganget deres oprindelige karaktergennemsnit med en kvotient på 1,08. Det betyder, at en studerende, der får sin adgangsgivende eksamen i juni i et givent år, skal søge om optagelse på en videregående uddannelse senest ved sommeroptaget to år efter, for at få ganget sit oprindelige karaktergennemsnit med 1,08.

Med ændringerne af optagelsessystemet vil det fortsat være muligt at tage hensyn til personer, der ønsker at foretage et karriereskift. Det gælder fx en håndværker, der efter en periode på arbejdsmarkedet ønsker at påbegynde en videregående uddannelse.

Ordningen træder i kraft fra optaget medio 2009. Ordningen evalueres efter 4 år.

2. Indretningen af universitetsuddannelserne skal understøtte de studerendes muligheder for hurtigere studiegennemførelse

Universitetsuddannelserne skal i højere grad indrettes, så de understøtter de studerendes muligheder for at gennemføre på normeret tid.

Mere overskuelig semesterstruktur

Det er vurderingen, at en mere overskuelig semesterstruktur og en tættere kobling af undervisning og eksamen kan mindske forsinkelser under studiet. Uddannelserne

skal derfor tilrettelægges, så hvert semester er mere overskueligt for den studerende, og der skal være tættere sammenhæng mellem undervisning og eksamen.

Tættere kobling mellem eksamen og undervisning

For at understøtte at de studerende kan gennemføre studiet på normeret tid, skal der på alle universitetsuddannelser være mulighed for at gå til eksamen hvert halve år i de fag, hvori der løbende afholdes undervisning.

De studerende skal endvidere have mulighed for hurtigt at kunne gå til reeksamination, hvis de ikke består en eksamen umiddelbart efter afslutning af et undervisningsforløb. Der skal være mulighed for reeksamen i august (efter ordinær eksamen i maj/juni). Og der skal endvidere som udgangspunkt afholdes reeksamen i januar/februar (efter ordinær eksamen i december/januar).

Disse forslag betyder, at de studerende vil have mulighed for at gennemføre tre eksamensforsøg i et fag inden for 6–8 måneder.

Ved begyndelsen af ethvert undervisningsforløb (forelæsningsrække, kursus, projekt, speciale mv.) tilmeldes den studerende automatisk til eksamen i det pågældende undervisningsforløb.

Tidsbegrænsning på de studerendes specialeskrivning

På langt de fleste universitetsuddannelser er specialet normeret til ½ år. På mange uddannelser er det imidlertid normalt at bruge længere tid, fordi der stilles for høje krav og forventninger til specialet. Derfor skal der stilles bindende tidsbegrænsning for de studerendes specialeskrivning.

I forbindelse med indførelsen af denne ordning skal universiteterne sikre, at de reelle krav og forventninger, der fremover er knyttet til specialet på en uddannelse, muliggør, at specialet kan udarbejdes på den normerede tid, herunder at der i tilstrækkelig omfang stilles vejledning til rådighed for den specialestuderende.

Hvis specialet ikke afleveres inden for den aftalte tidsfrist, dvs. normalt ½ år, har den studerende brugt et eksamensforsøg. Den studerende skal ikke starte forfra på et nyt speciale, men der aftales en ny opgaveformulering, der skal ligge inden for samme emneområde med en afleveringsfrist på tre måneder.

For at skabe ensartede rammer for de studerendes specialeskrivning, der kan sikre, at flere kan afslutte specialet på den normerede tid, skal studienævnet godkende opgaveformuleringen for specialet og fastsætte afleveringstidspunktet. Samtidig hermed fastsættes omfanget af specialevejledningen. Ved en overskridelse af afleveringsfristen skal studienævnet godkende den ny opgaveformulering og afleveringsfrist.

3. Universiteterne skal understøtte mulighederne for de unge for hurtigere studiegennemførelse

For at sænke frafaldet og forsinkelserne på de lange videregående uddannelser skal der fra universiteternes side være større fokus på at understøtte de studerendes studieforløb.

Styrket studievejledning

Omfanget af studievejledningen skal fremgå af universiteternes strategi for, hvordan de vil nedbringe frafald og forsinkelser på studierne.

Herunder forpligtes universiteterne til at følge op i forhold til frafaldstruede studerende, der er mere end ½ år bagud på deres studium, fx ved et tilbud om en samtale. Samtalen gøres obligatorisk, hvis forsinkelsen forøges yderligere i løbet af de næste 6 måneder.

Endvidere skal studievejledningen på universiteterne styrkes generelt. Der skal gives en bedre studievejledning, der tager sigte på at afhjælpe og finde løsninger på de studerendes studiemæssige, faglige og økonomiske problemer.

Indholdet i studievejledningen skal fx omhandle effektiv studietilrettelæggelse, studerendes økonomi, job- og beskæftigelsesmuligheder og generelt styrke karrierevejledningen.

Omlægning af universiteternes taxametertilskud

Det skal blive almindeligt, at de studerende gennemfører deres uddannelse på normeret tid. Universiteterne skal skabe bedre sammenhæng mellem undervisningens tilrettelæggelse og de studerendes forudsætninger og engagement, så de faktiske studietider nærmer sig de normerede studietider.

Denne udvikling kan understøttes positivt af taxametersystemet fx ved, at uddannelsestaxameteret begrænses til normeret tid plus ét år. De midler, der frigøres ved tidsbegrænsningen, tilbageføres til universiteterne, som en præmie til dem, der forbedrer studiegennemførelsen, uden at mindske de samlede uddannelsesbevillinger til universiteterne. Det skal ske, så der ikke opstår større omfordelinger mellem universiteter og studieretninger og uden, at det går ud over kravene til uddannelsernes kvalitet.

Den nærmere udformning af ordningen fastsættes til efteråret.

Ordningen indfases med virkning for de studerende, der optages på bacheloruddannelser fra september 2008. Derved vil omlægningen først få effekt for universiteterne fra 2012, mens effekten vil være fuldt indfaset i 2018. Denne lange indfasningstid vil give universiteterne god tid til at tilrettelægge studieforløbene og gennemføre initiativer, så den andel af studerende, der gennemfører studiet inden for normeret tid plus ét år, øges betydeligt.

Færdiggørelsestaxameter på kandidatuddannelserne

Endeligt indføres der færdiggørelsestaxameter på kandidatuddannelserne, der vil tilfalde universiteterne, når den studerende har færdiggjort sin kandidatuddannelse.

Det vil give universiteterne tilskyndelse til også at understøtte færdiggørelsen for de studerende, som er forsinkede udover normeret tid plus 1 år.

Færdiggørelsestaxameterne indfases fra medio 2008.

6. Ungdomsuddannelse til alle

Alle unge skal have mulighed for at påbegynde og gennemføre en kompetencegivende ungdomsuddannelse. Uddannelsesniveauet skal løftes, så vi sikrer mod, at en gruppe med utilstrækkelige kvalifikationer bliver udsat for voksende ledighedsrisiko og ikke får del i fremgangen på linie med andre grupper. Målet er, at mindst 95 pct. af alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse i 2015. I dag begynder over 95 pct. af en ungdomsårgang på en ungdomsuddannelse, men kun 80 pct. gennemfører.

Udfordringen bliver ikke mindre af, at ungdomsårgangene vokser i de kommende år. I dag gennemfører godt 50.000 af en årgang en ungdomsuddannelse. I 2015 er der over 65.000 i en årgang, der skal tage en ungdomsuddannelse, hvis mindst 95 pct. af en årgang skal gennemføre.

Der er også en særlig stor udfordring i at sikre, at den sidste femtedel af en ungdomsårgang får en ungdomsuddannelse. Det er oftest unge, der har påbegyndt en ungdomsuddannelse, men er faldet fra blandt andet på grund af svage faglige forudsætninger. Det kræver nye tilgange og tilpasninger, således at unge med svagere forudsætninger også kan rummes indenfor uddannelsessystemet.

Der skal derfor gøres en ekstra indsats for, at den sidste femtedel også gennemfører en ungdomsuddannelse. Indsatsen skal først og fremmest tage udgangspunkt i en fokusering på de elever, der har de svageste forudsætninger, eller som er uafklarede i deres uddannelsesvalg, og dermed har størst risiko for at falde fra en ungdomsuddannelse. Der skal også placeres et klart og øget ansvar for, at de unge påbegynder og gennemfører en ungdomsuddannelse hos kommunerne, arbejdsgiverne, uddannelsesinstitutionerne, forældre og de unge selv.

Initiativerne i indsatsen for at alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse er opdelt under følgende overskrifter:

- Ansvar og redskaber til kommunerne, herunder
    - Tidlig indsats i folkeskolen og mentorordninger
    - 10. klasse
    - Produktionsskoler
    - Erhvervsgrunduddannelse (egu)
    - Hurtigere i job eller uddannelse for dagpengemodtagere og kontanthjælpsmodtagere mellem 25 og 29 år

- Fornyelse af de erhvervsrettede ungdomsuddannelser, herunder
    - Erhvervsrettede ungdomsuddannelser
    - Indsats mod frafald
    - Praktikpladser
    - Forstærket uddannelsesgaranti
    - Kvalitetsløft i erhvervsuddannelserne

1. Ansvar og redskaber til kommunerne

Kommunerne har ansvaret for folkeskolen og for, at de unge får de faglige forudsætninger for at gennemføre en ungdomsuddannelse, for vejledning af unge om valg af ungdomsuddannelse og for beskæftigelses- og integrationsindsatsen over for unge. Kommunerne skal have et klart og sammenhængende ansvar for, at den enkelte unge påbegynder og gennemfører en ungdomsuddannelse. I dag er der en tendens til, at de unge, der ikke gennemfører en ungdomsuddannelse, cirkulerer mellem myndigheder, uddannelsesinstitutioner og arbejdsgivere. Ansvaret er således ikke klart placeret. Der mangler overblik over, hvilke unge der ikke gennemfører en ungdomsuddannelse og hvorfor. Og der foregår ikke en sammenhængende indsats på tværs af forskellige kommunale opgaver.

Kommunerne skal derfor have en række redskaber som støtte til arbejdet med at sikre, at de unge gennemfører en ungdomsuddannelse. Disse redskaber skal medvirke til, at også unge med utilstrækkelige forudsætninger får faglige og personlige kvalifikationer til at kunne gennemføre en ungdomsuddannelse. Det drejer sig om 10. klasse, målrettede produktionsskoleforløb, mentorordninger, modernisering af egu mv.

Som led i indsatsen for at de unge påbegynder og gennemfører en ungdomsuddannelse, skal kommunerne følge systematisk op over for de unge, der ikke starter på en uddannelse, eller som falder fra eller står i risiko herfor.

Tidlig indsats i folkeskolen og mentorordninger

Vejledningen i 8. og 9. klasse på Ungdommens Uddannelsesvejledning er stort set den samme for både afklarede og uafklarede unge. Det gør det vanskeligt at fokusere indsatsen tilstrækkeligt på de uafklarede unge. Mange unge, der er færdige med 9. klasse, har således ringe overblik over deres valgmuligheder og sammenhængen mellem forskellige uddannelser og erhverv. Det gælder især unge fra uddannelsesfremmede miljøer, herunder indvandrere. En del af den gruppe får heller ikke nok råd og opbakning fra forældrene om uddannelsesvalg. Der findes ikke i dag en forebyggende indsats, som på et tidligt tidspunkt kan samle disse unge op.

Kommunernes vejledning af de unge, der ikke gennemfører en ungdomsuddannelse, er heller ikke målrettet nok. Der er ikke fokus på de uafklarede unge, og den opsøgende indsats bliver ikke prioriteret tilstrækkeligt.

Den tidlige indsats i folkeskolen skal derfor styrkes og målrettes elever med de største behov. Der skal sættes tidligere ind over for elever, der står i risiko for ikke at gennemføre en ungdomsuddannelse. Allerede i 6. klasse, hvor arbejdet med uddannelsesbogen påbegyndes, skal der ske identifikation af de elever, der har brug for en særlig indsats. Initiativerne skal understøtte, at de unge afklares i deres uddannelsesvalg tidligst muligt. Endvidere skal sikres, at elever, der er skoletrætte, eller af anden grund ikke får udbytte af undervisningen, får mulighed for forløb væk fra skolen med henblik at få afklaret deres uddannelsesvalg. Også fra 9. klasse skal der være brobygningstilbud til ungdomsuddannelserne, ligesom der skal tilbydes mentorer til de mest usikre og frafaldstruede unge elever, der starter direkte fra 9. klasse.

Mentorordninger for unge, der er særligt udsatte i overgangen mellem grundskole og de erhvervsrettede ungdomsuddannelser, skal bidrage til, at de unge starter på og får fodfæste i en erhvervsuddannelse. Der etableres mentorordninger på de erhvervsrettede ungdomsuddannelser for elever, der mangler støtte i form af voksenkontakt. Eleven skal – hvis det vurderes hensigtsmæssigt – kunne fortsætte med den samme mentor fra 9. klasse.

10. klasse

10. klasse målrettes elever, som har behov for yderligere faglig kvalificering og uddannelsesafklaring for at kunne gennemføre en ungdomsuddannelse. Samtidig skal 10. klasse kunne samle de unge op, der falder fra en påbegyndt ungdomsuddannelse. Uddannelsesplanen skal kvalificeres og bruges som et langt mere aktivt redskab for at sikre elevens udbytte af 10. klasse og/eller overgangen til ungdomsuddannelse uden frafald.

Dette drøftes i efteråret med henblik på, at ændringerne kan træde i kraft senest ved begyndelsen af skoleåret 08/09.

Produktionsskoler

Produktionsskolerne har en rolle i forhold til unge, der har særlig behov, og som ikke umiddelbart er i stand til at starte på en kompetencegivende ungdomsuddannelse.

I 2004 deltog 14.224 unge i et produktionsskoleforløb af forskellig varighed. Dette skal ses i forhold til, at der er ca. 60.000 unge i en ungdomsårgang.

Produktionsskolerne vil kunne blive udnyttet bedre, hvis de i højere grad målrettes mod at forberede de unge, der har særlige behov, for at påbegynde og fuldføre en kompetencegivende uddannelse.

Produktionsskolernes aktivitet skal derfor i større udstrækning end i dag målrettes kompetencegivende uddannelse, herunder især erhvervsuddannelserne. Der skal som hovedregel indgå meritgivende brobygning til kompetencegivende uddannelse i produktionsskoleforløbene.

Skolerne skal samarbejde med erhvervsskolerne, og produktionsskolerne skal kunne tilrettelægge erhvervsgrunduddannelse og – efter aftale med en erhvervsskole – gennemføre dele af erhvervsuddannelsernes grundforløb.

Det er vigtigt, at produktionsskolernes samspil med de kompetencegivende uddannelser understøtter de overordnede uddannelsespolitiske målsætninger. Der skal derfor iværksættes en undersøgelse i efteråret 2006, som afdækker, hvilke forudsætninger og kompetencer produktionsskoleeleverne har. Undersøgelsen skal endvidere belyse de forhold, der har betydning for, at de unge påbegynder et produktionsskoleforløb, herunder visitationspraksis, vejledningsindsats mv. Undersøgelsen skal inddrage de evalueringsrapporter, der er udarbejdet på området.

Sammenhængen mellem ansvar og kompetence skal sikres, samtidig med at kommunerne skal anvende produktionsskolerne aktivt i indsatsen for, at alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse. Derfor skal undersøgelsen også danne grundlag for en vurdering af kommunernes incitament til at anvende produktionsskoleforløbene aktivt, så eleverne hurtigst muligt kommer over i et kompetencegivende uddannelsesforløb.

Erhvervsgrunduddannelse (egu)

For de unge, der ikke magter at gennemføre en erhvervsuddannelse, er erhvervsgrunduddannelsen (egu) et relevant tilbud. Der er relativt positive erfaringer med forløbene på erhvervsgrunduddannelsen, set i forhold til de unges forudsætninger. 4 ud af 10 opnår arbejde efter endt uddannelse, næsten hver tredje elev påbegynder en ny uddannelse, mens resten vælger at afbryde uddannelsen, typisk fordi de har fundet et arbejde.

Kommunerne kan i dag fravælge at bruge egu. 60 pct. af kommunerne tilbyder således slet ikke de unge en egu, og den årlige tilgang ligger i størrelsesordenen 700-900 elever. Mange unge får af den grund ikke mulighed for at gennemføre en kompetencegivende ungdomsuddannelse på et niveau, der matcher deres forudsætninger. Kommunerne forpligtes derfor til at tilbyde egu til den relevante målgruppe. Kommunerne behøver ikke selv at stå for tilrettelæggelsen af erhvervsgrunduddannelsen, men kan benytte udbud af erhvervsgrunduddannelsen på en erhvervsskole, som fremover får mulighed for at tilbyde egu til hele målgruppen. Samtidig gennemføres en modernisering af egu med henblik på at skabe fleksible og tidssvarende uddannelsestilbud, som kommunerne uden vanskeligheder kan henvise de unge til.

Virksomhedspraktik eller uddannelse for 25-29 årige start- og kontanthjælpsmodtagere

Unge start- og kontanthjælpsmodtagere mellem 25-29 år skal tættere på arbejdsmarkedet eller i uddannelse frem for at være på passiv forsørgelse. Derfor iværksættes en særlig tidlig aktiveringsindsats, der målrettes job og uddannelse.

I dag får unge start- og kontanthjælpsmodtagere mellem 25 og 29 år uden en erhvervs-kompetencegivende uddannelse et aktiveringstilbud efter 13 ugers sammenhængende ledighed. Tilbuddet, der sammenlagt skal vare 18 måneder, kan være vejledning og opkvalificering, virksomhedspraktik eller løntilskud.

Forslaget indebærer, at arbejdsmarkedsparate start- og kontanthjælpsmodtagere i alderen 25-29 år uden erhvervskompetencegivende uddannelse og uden forsørgerpligt skal have et aktiveringstilbud efter 5 ugers sammenhængende ledighed.

Tilbuddet kan være virksomhedspraktik såvel i den offentlige som den private sektor eller vejledning og opkvalificering i form af et særligt tilrettelagt projekt. Varigheden af tilbuddet er 8 uger. Den unge er derefter omfattet af den almindelige aktivering, som påbegyndes efter 13 uger.

Den unge kan i stedet vælge at søge ind på en ordinær uddannelse på almindelige vilkår. Deltager den unge aktivt med at finde en ordinær uddannelse, får den unge ingen sanktion for at fravælge tilbuddet om virksomhedspraktik eller om deltagelse i et særligt tilrettelagt projekt. Den unge bevarer dermed retten til hjælpen.

Den unge får 8 uger til at finde en uddannelse, vedkommende vil søge ind på. Den unge vil indtil uddannelsesstart fortsat have ret til kontant- eller starthjælp.

Hvis den unge uden en rimelig grund ikke samarbejder, søger ind på og påbegynder en uddannelse, skal den unge sanktioneres som ved afvisning af tilbud. Der vil være tale om en sanktion efter reglerne om gentagelsestilfælde, da det er andet tilbud, som afvises. Den unge oplyses herom.

I perioden fra den unge har valgt, hvilken uddannelse den unge vil søge ind på, til uddannelsen påbegyndes, gælder de eksisterende regler om ret og pligt til aktivering.

Job eller uddannelse for dagpengemodtagere

Unge ledige skal hurtigt i job eller uddannelse. Det er AF's opgave at understøtte dette. Hvis den unge efter 6 måneders sammenlagt ledighed ikke er kommet i job eller i gang med uddannelse, skal den unge have et tilbud om aktivering.

I dag får dagpengemodtagere mellem 25 og 29 år uden en erhvervskompetencegivende uddannelse efter 6 måneders ledighed et aktiveringstilbud. Tilbuddet kan bestå af vejledning og opkvalificering, virksomhedspraktik eller løntilskudsjob. Hvis tilbuddet afslås, mister dagpengemodtageren dagpengeretten i 3 uger i førstegangstilfælde. I gentagelsestilfælde mistes dagpengeretten helt.

Forslaget indebærer, at dagpengemodtagere i alderen 25-29 år uden erhvervskompetencegivende uddannelse efter 6 måneders sammenlagt ledighed skal have et tilbud om job (med tilskud). Løntilskudsjobbet er i den offentlige sektor. Varigheden af tilbuddet er 6 måneder.

Den unge kan i stedet vælge at søge ind på en ordinær uddannelse på almindelige vilkår. Deltager den unge aktivt med at finde en ordinær uddannelse, får den unge ingen sanktion for at fravælge tilbuddet om ansættelse i offentligt løntilskud. Den unge bevarer dermed retten til dagpenge.

I modsætning til i dag vil den unge ikke få en sanktion, hvis tilbuddet om job (med tilskud) afvises. Det vil være tilfældet, hvis den unge i stedet vælger aktivt at medvirke til at søge ind på en ordinær uddannelse på almindelige vilkår. Den unge vil derfor indtil uddannelsesstart fortsat have ret til dagpenge.

Den unge får herefter 8 uger til at finde en uddannelse, vedkommende vil søge ind på. Den unge vil indtil uddannelsesstart fortsat have ret til dagpenge.

I perioden fra den unge har valgt, hvilken uddannelse den unge vil søge ind på, til uddannelsen påbegyndes, gælder de eksisterende regler om ret og pligt til aktivering.

Hvis den unge uden en gyldig grund ikke samarbejder, søger ind på og påbegynder en uddannelse, skal den unge sanktioneres som ved afvisning af tilbud. Der vil være tale om en sanktion efter reglerne om gentagelsestilfælde, da det er andet tilbud, som afvises. Den unge oplyses herom.

2. Fornyelse af de erhvervsrettede ungdomsuddannelser

Målet om, at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse, skal først og fremmest ske gennem styrkelse af de erhvervsrettede ungdomsuddannelser - det vil sige erhvervsuddannelserne, landbrugsuddannelserne, social- og sundhedsuddannelserne og erhvervsgrunduddannelsen.

Det samlede udbud af erhvervsuddannelser skal give alle elever mulighed for at realisere deres potentiale fuldt ud. Uddannelserne skal have et højt, internationalt kvalitetsniveau og være attraktive for elever med gode kundskaber. Og de skal give adgang til videregående uddannelse.

Samtidig skal flere unge med svage forudsætninger påbegynde og fuldføre en erhvervsuddannelse. Uddannelserne skal derfor også være attraktive og en realistisk mulighed for de elever, som f.eks. har svært ved matematik eller dansk, eller som har ringe motivation til at fortsætte med en uddannelse efter folkeskolen.

De to mål kan være svære at tilgodese samtidigt. Uddannelser med høje krav til elevernes færdigheder fremmer kvaliteten af uddannelserne og udfordrer de dygtige elever, men kan være en barriere for elever med svage forudsætninger og reducere disses muligheder for at gennemføre en erhvervsuddannelse. Modsat vil det forringe kvaliteten af uddannelserne, hvis erhvervsuddannelserne alene skal indrettes efter de forudsætninger, som de fagligt svageste elever har. Det betyder, at lærerne møder stigende krav til faglige og pædagogiske kvalifikationer for at kunne formidle undervis-

ning til elever med meget forskellige forudsætninger og motivation, hvilket bl.a. øger behovet for efteruddannelse.

For at sikre den fornødne rummelighed i uddannelserne er det nødvendigt at forny både strukturen, tilrettelæggelsen og de pædagogiske metoder. Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne, som blev nedsat af regeringen i tilknytning til Globaliseringsrådets arbejde, vil komme med konkrete forslag til initiativer, der kan sikre denne rummelighed. Aftalepartierne er enige om at drøfte opfølgningen på rapporten fra udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne.

Erhvervsrettede ungdomsuddannelser

Når flere unge i fremtiden skal gennemføre en ungdomsuddannelse, vil eleverne blive mere forskellige med hensyn til faglige forudsætninger, graden af afklaring om uddannelsesønsker og alder. I dag er grundforløbet ikke tilrettelagt, så det passer til de unges forskellige behov. Erhvervsskolerne har f.eks. begrænset mulighed og tradition for at udbyde korte grundforløb til de stærke elever og længere strukturerede grundforløb til uafklarede elever og elever med svage forudsætninger.

De erhvervsrettede ungdomsuddannelser skal derfor gøres mere attraktive for unge med forskellige forudsætninger. Det gælder blandt andet, at eleverne skal møde praksis tidligt i uddannelsen – dvs. at der på grundforløbet skal udbydes særlige forløb for elever med svage forudsætninger, som har brug for mere stabile sociale rammer og elever, der har brug for undervisning i dansk og dansk kulturforståelse.

For at skabe klare uddannelsestilbud til unge med såvel stærke som svage forudsætninger for uddannelse samt for at sikre en tydelige adgang til videregående uddannelse skal erhvervsuddannelserne trindeles, og den enkelte elev skal have bedre mulighed for at vælge forskellige niveauer i fagene. Hvert trin skal afspejle en jobprofil, som har et modsvar på arbejdsmarkedet.

Der sker i dag ikke en hurtig nok uddannelsesdækning i forbindelse med brancheglidninger, og når nye brancher opstår. Det er i dag ca. 80 pct. af virksomhederne, der ikke er godkendt eller har ladet sig godkende som praktikvirksomheder. Muligheden for at tilrettelægge individuelle erhvervsuddannelser skal styrkes. Det vil medvirke til at aktivere de ikke udnyttede praktikpladsmuligheder, som er til stede både i den private og den offentlige sektor. Det vil desuden medvirke til at skabe flere erhvervskompetencegivende uddannelsesmuligheder for unge, der ikke i dag har mulighed for eller ønske om at gennemføre en af de eksisterende erhvervsuddannelser.

Trindeling må ikke medføre, at unge, der har de faglige forudsætninger, afskæres fra at gennemføre en faglært uddannelse indeholdende alle trin.

Der er et behov for at skabe mere overskuelighed og enkelhed i det samlede system af erhvervsrettede ungdomsuddannelser. Samtidig er der behov for at fremme mulighederne for et dynamisk samspil mellem de produktionstekniske, de merkantile og

de servicerettede uddannelseselementer. På denne baggrund skal der ske en samordning på lovgivningsniveau, således at erhvervsuddannelserne, de grundlæggende social- og sundhedsuddannelser og landbrugsuddannelserne samles under én lov.

Indsats mod frafald

Frafaldet på erhvervsuddannelserne er stort. Næsten hver tredje, der starter på en erhvervsuddannelse, gennemfører ikke. Af mandlige indvandrere falder 6 ud af 10 fra.
I dag foretages der ikke en entydig og standardiseret registrering af frafaldet på erhvervsskolerne. Det gør det svært for uddannelsesinstitutionerne at få et overblik over, hvor mange af eleverne der fuldfører.

De erhvervsrettede ungdomsuddannelsesinstitutioner med for højt frafald skal gøre en øget indsats for at reducere frafaldet. Skolerne pålægges at udarbejde handlingsplaner herfor. Skoler, der ikke har nedbragt frafaldet, vil Undervisningsministeriet kunne indgå indsatsaftaler med.

Nogle skoler har gode erfaringer med at tage en tidlig samtale med eleven som en del af introduktionen til erhvervsuddannelserne. Samtalen kan bruges til at afklare den enkelte elevs kompetencer. Dermed kan der tidligt sættes ind med særlige forløb og støtteforanstaltninger for de elever, som har brug for det. Endvidere har social og psykologisk rådgivning på ungdomsuddannelsesinstitutionerne vist sig nyttigt overfor frafald som følge af personlige problemer. Erfaringer peger også på, at lektieværksteder og afvekslende undervisning er gode værktøjer til at fremme et godt skolemiljø, som er af afgørende betydning for, at eleverne kan fastholdes i uddannelse.

Et centralt element for at mindske frafaldet vil være øget voksenstøtte i form af mentor- og kontaktlærertilbud. Kontaktlærerordningen er indført på mange – men ikke alle – erhvervsskoler. Der er gode erfaringer med, at ordningen kan sikre sammenhæng i uddannelsesforløbet og støtte udviklingen af elevens kompetencer. Mentorordninger på ungdomsuddannelsesinstitutionerne har også vist sig at være et effektivt redskab i forhold til at reducere frafaldet – især over for de to-sprogede elever i erhvervsuddannelserne.

Praktikpladser

Udviklingen i antallet af indgåede uddannelsesaftaler har været yderst gunstige de to seneste år. I dag er det dog kun ca. 20 pct. af de offentlige og private virksomheder i Danmark, som er godkendt til at uddanne erhvervsuddannelseselever. Ca. halvdelen af disse, dvs. 10 pct., har aktuelt elever. Målt over en flerårig periode er der dog væsentligt flere end halvdelen af disse virksomheder, der har lærlinge.

De større virksomheder stiller forholdsmæssigt færre praktikpladser til rådighed end de små og mellemstore virksomheder. Og inden for de nye brancher og jobområder er udbuddet af praktikpladser heller ikke tilstrækkeligt.

En stor andel af de unge, som skal gennemføre en ungdomsuddannelse for at nå målsætningen, vil være unge med dårlige forudsætninger og med indvandrerbaggrund. Erfaringen viser, at disse unge har sværere ved at få en praktikplads. Der skal derfor iværksættes en national kampagne i samarbejde med erhvervsliv og organisationer med henblik på at øge antallet af praktikpladser.

Målsætningen om, at alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse, kræver, at der kan tilvejebringes et permanent højt niveau for antallet af indgåede praktikpladsaftaler, der kan imødegå den demografiske udvikling, og som ikke er afhængig af konjunkturudsving.

Aftalepartierne vil derfor nøje følge udviklingen i antallet af praktikpladser og sammenholde den med udviklingen i antallet af unge, der reelt mangler en praktikplads. Der igangsættes en undersøgelse, som skal vurdere, om der er behov for ændringer af den eksisterende AER-ordning for at nå målet om, at alle unge skal have en ungdomsuddannelse. Undersøgelsen skal være færdig i september 2007. Herefter vil aftalepartierne vurdere, om udviklingen i antallet af praktikpladser understøtter målsætningen om, at alle unge skal have en ungdomsuddannelse. Hvis udviklingen ikke er tilstrækkelig, vil den enkelte virksomheds økonomiske incitament til at indgå elevaftaler blive styrket via AER-ordningen.

Arbejdsmarkedets samlede praktikpladskapacitet skal også udnyttes bedre. Nogle virksomheder har kortere planlægningshorisont end varigheden af en hel elevaftale. Andre er så specialiserede, at de ikke kan tilbyde nok bredde i oplæringen. Erfaringerne med forsøgene med flex-kombiaftaler – herunder aftaler med klynger af virksomheder - og korte uddannelsesaftaler drøftes i efteråret med aftalepartierne med henblik på mulighederne for permanentgørelse.

Regeringen vil sideløbende styrke aftaleindgåelsen på de offentlige beskæftigelsesområder. Inden udgangen af 2007 skal staten øge antallet af praktikpladser med mindst 25 pct. Også efter 2007 vil staten yderligere øge det samlede antal elever, så staten yder sit bidrag til at nå målsætningen om, at mindst 95 pct. af alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse i 2015. Regeringen vil drøfte måltal for antallet af praktikpladser i kommunerne med KL. Heri vil indgå, at der er behov for at øge antallet af SOSU-uddannede og dermed antallet af praktikpladser i kommunerne.

Erhvervsskolerne skal have bedre mulighed for at oprette nye fleksible og individuelle erhvervsuddannelser. Uddannelserne skal fx kunne omfatte dele af en eller flere erhvervsuddannelser og bestå af skoleundervisning og praktikuddannelse i en virksomhed. Det vil også give mulighed for flere praktikpladser, jf. ovenfor. Samtidig skal erhvervsskolernes praktikpladsopsøgende indsats styrkes og professionaliseres.

Desuden skal eleverne være fagligt og geografisk mobile og aktivt søge de praktikpladser, der er ledige.

Forstærket uddannelsesgaranti

Den nuværende uddannelsesgaranti for alle unge, der starter på en erhvervsuddannelse, skal udvides. Garantien kan i dag af de unge opleves som utilstrækkelig, da der er mangel på praktikpladser på nogle af de mest populære uddannelser. Garantien stiller i dag endvidere krav til den unge om faglig mobilitet til uddannelser, som opleves at ligge langt fra den ønskede uddannelse, og den uddannelse den unge er begyndt på. Garantien skal derfor udvides, så risikoen for at foretage forkert valg af uddannelse, hvor der ikke er udsigt til at få en praktikplads eller efterfølgende beskæftigelse, reduceres.

De erhvervsrettede ungdomsuddannelser skal sammentænkes i én rammelov med en enkel og dynamisk mål- og rammestyring. Uddannelser, der er partstyrede i dag, fortsætter hermed. Uddannelserne skal samles i 10–12 nye fællesindgange og således, at egnede, mobile og aktivt praktikpladssøgende elever får sikkerhed for at kunne færdiggøre en uddannelse inden for den indgang, eleven er begyndt på. Erhvervsgrunduddannelse og tilbud til unge med helt særlige behov skal tilsvarende være muligheder for unge, der ikke kan gennemføre et grundforløb med adgang til et hovedforløb, eventuelt med skolepraktik. Den reviderede struktur skal desuden styrke overblikket over uddannelserne for alle brugere af de erhvervsrettede ungdomsuddannelser.

I dag møder eleverne adgangsbegrænsningen, når de i grundforløbet vælger de fag, som er særlige for det konkrete hovedforløb, dvs. den enkelte uddannelse. Når eleverne først møder begrænsningen langt inde i grundforløbet, medfører det imidlertid, at elever, der bliver omfattet af adgangsbegrænsningen, bliver skuffede, da de ofte ikke har medtænkt denne risiko. Der skal derfor etableres mulighed for at dimensionere og adgangsbegrænse de mest populære modeuddannelser allerede ved indgangen til erhvervsuddannelsernes grundforløb. Omlægningen af adgangsbegrænsning indebærer ikke i sig selv, at flere uddannelser omfattes heraf.

Den nye adgangsbegrænsning tænkes anvendt på uddannelser, hvor der er begrænsede beskæftigelsesmuligheder, fx indenfor de kreative mediefag.

Etablering af flere indgange og adgangsbegrænsning til enkelte modeprægede indgange vil samlet set bidrage til at mindske frafaldet i grundforløbet og øge elevernes faglige og geografiske mobilitet. Adgangsbegrænsningen skal som i dag ske under hensyn til forventninger om fremtidige beskæftigelsesmuligheder for de færdiguddannede. Adgangsbegrænsning skal som hidtil ikke omfatte elever med uddannelsesaftale.

Kvalitetsløft i erhvervsuddannelserne

Der er enighed om, at der indenfor rammerne af globaliseringspuljen afsættes 150 mio. kr. i 2007 og 300 mio. kr. årligt fra 2008 og frem til et løft i kvaliteten på erhvervsuddannelserne, herunder til efteruddannelse. Den konkrete udmøntning skal drøftes med aftalepartierne til efteråret.

Appendiks 6.1

Job eller uddannelse for unge mellem 25 og 30 år, der modtager dagpenge, start – eller kontanthjælp

Unge ledige skal hurtigt i job eller uddannelse. Der er behov for en styrket indsats for arbejdsmarkedsparate kontant- og starthjælpsmodtagere mellem 25 og 30 år uden erhvervskompetencegivende uddannelse og uden forsørgerpligt.

- Senest efter en sammenhængende periode på 5 uger skal den unge have et tilbud om virksomhedspraktik eller et tilbud om vejledning og opkvalificering i form af et særligt tilrettelagt projekt.
- Varigheden af tilbuddet er 8 uger. Den unge er derefter omfattet af den almindelige aktivering, som påbegyndes efter 13 uger regnet fra første henvendelse.
- Den unge kan i stedet vælge at søge ind på en ordinær uddannelse på almindelige vilkår.
- Deltager den unge aktivt med at finde en ordinær uddannelse, får den unge ingen sanktion for at fravælge tilbuddet om virksomhedspraktik eller om deltagelse i et særligt tilrettelagt projekt. Den unge bevarer dermed retten til hjælpen. Den unge kan også undgå en sanktion, hvis vedkommende efter påbegyndt tilbud om virksomhedspraktik eller særligt tilrettelagt forløb fortryder og tilkendegiver at ville vælge uddannelse.
- Den unge får 8 uger til at finde den ordinære uddannelse, pågældende vil søge ind på. Den unge vil indtil uddannelsesstart fortsat være berettiget til kontant- eller starthjælp.
- Hvis den unge uden en rimelig grund ikke samarbejder, søger ind på og påbegynder en uddannelse, skal den unge sanktioneres som ved afvisning af tilbud. Der vil være tale om en sanktion efter reglerne om gentagelsestilfælde, da det er andet tilbud, som afvises. Den unge oplyses herom.
- I tiden mellem valg af uddannelse og start af uddannelse gælder de eksisterende regler om ret og pligt til aktivering, dvs. de skal have tilbud på sammenlagt 18 måneder. I praksis vil der være tale om aktivering indtil de påbegynder uddannelsen.

For dagpengemodtagere mellem 25 og 30 år uden en erhvervskompetencegivende uddannelse.

- Hvis den unge efter 6 måneders sammenlagt ledighed ikke er kommet i job eller i gang med uddannelse, får den unge tilbud om ansættelse med løntilskud i det offentlige. Tilbuddet skal have en varighed på 6 måneder.
- Den unge kan i stedet vælge at søge ind på en ordinær uddannelse på almindelige vilkår.
- Deltager den unge aktivt med at finde en ordinær uddannelse, får den unge ingen sanktion for at fravælge tilbuddet om ansættelse med løntilskud. Den unge bevarer dermed retten til dagpenge. Den unge kan også undgå en sanktion, hvis vedkommende efter påbegyndt tilbud om offentligt løntilskud fortryder og tilkendegiver at ville vælge uddannelse.
- Den unge får 8 uger til at finde en uddannelse, pågældende vil søge ind på. Den unge vil indtil uddannelsesstart fortsat være berettiget til dagpenge.
- Hvis den unge uden en gyldig grund ikke samarbejder, søger ind på og påbegynder en uddannelse, skal den unge sanktioneres som ved afvisning af tilbud. Der vil være tale om en sanktion efter reglerne om gentagelsestilfælde, da det er andet tilbud, som afvises. Den unge oplyses herom.
- I tiden mellem valget af uddannelse og start af uddannelse skal den unge have et tilbud om aktivering i minimum 6 måneder.

7. Styrket voksen- og efteruddannelse

Løbende voksen- og efteruddannelse gennem hele livet bidrager til, at virksomheder og medarbejdere er bedre rustede til omstilling på arbejdsmarkedet og til, at den enkelte højere op i alderen er efterspurgt på arbejdsmarkedet.

I internationale sammenligninger er voksen- og efteruddannelsesaktiviteten i Danmark allerede høj. En stor del af arbejdsstyrken deltager årligt i offentlig, privat eller virksomhedsintern voksen- og efteruddannelse. Alligevel har for mange voksne alvorlige problemer med at læse, skrive eller regne. Og personer med det svageste faglige udgangspunkt deltager mindst.

Regeringen og arbejdsmarkedets parter har i foråret 2006 drøftet voksen- og efteruddannelsesindsatsen. Der er i slutdokumentet fra trepartsdrøftelsen 20. marts 2006 enighed om, at voksen- og efteruddannelsesindsatsen skal styrkes, og at alle – den enkelte, virksomhederne, arbejdsmarkedets parter og det offentlige – har et ansvar for, at opgaven løftes. Det offentlige har en særlig forpligtelse i forhold til de mest udsatte grupper på arbejdsmarkedet.

Aftalepartierne anerkender slutdokumentet og finder, at det udgør et godt grundlag for de nærmere drøftelser om en styrket voksen- og efteruddannelsesindsats.

Aftalepartierne er enige om, at en styrket voksen- og efteruddannelsesindsats skal indeholde følgende elementer:

- Et markant løft og en målsætning om 40.000 kursister årligt på læse-, skrive- og regnekurser for voksne.
- Afsættelse af en pulje på 1 mia. kr. til mere erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse.
- 2.000 flere voksenlærlinge og en forbedring af ordningen.
- Forenklet og permanent jobrotationsordning.

Herudover er aftalepartierne enige om, at følgende elementer drøftes videre i efteråret 2006:

- Øget anerkendelse af kompetencer opnået uden for det offentlige uddannelsessystem.
- Bedre tilbud til tosprogede.
- Bedre vejledning og rådgivning til beskæftigede og virksomheder.
- Bredere udbud af videregående voksenuddannelse.
- Ny model for godtgørelse på det erhvervsrettede område.

- Mere fleksibel deltagerbetaling på arbejdsmarkedsuddannelserne og ny takststruktur.

Regeringen og arbejdsmarkedets parter har aftalt et nyt trepartsmøde om voksen- og efteruddannelse i sensommeren 2006 og igen i forsommeren 2007.

Et markant løft i læse-, skrive- og regneindsatsen for voksne

Det er en forudsætning for at klare sig på arbejdsmarkedet, at man kan læse og skrive. Gode grundlæggende færdigheder medfører også højere livskvalitet og er nødvendige for, at den enkelte kan tage del i samfundslivet.

Voksne med utilstrækkelige læse- og skrivefærdigheder deltager mindre i voksen- og efteruddannelse end andre. Ofte mangler motivationen, og gruppen søger i mindre grad end andre selv uddannelse. Personer med svage kompetencer foretrækker typisk jobnære kurser.

Aftaleparterne er enige om en målsætning om, at antallet af kursister på læse-, skrive- og regnekurser for voksne (forberedende voksenundervisning) skal nå 40.000 årligt over de kommende år. Hvis målet skal indfries, er det imidlertid afgørende, at også arbejdsgivere, fagforeninger og kolleger bidrager til at stimulere efterspørgslen efter uddannelse hos de mindst motiverede.

Der er enighed om følgende initiativer med henblik på at realisere målet:

- Mulighederne for at kombinere voksenundervisning i læsning, skrivning og regning med en arbejdsmarkedsuddannelse skal forbedres.
- Undervisningen skal målrettes personer, der taler dansk, men har behov for bedre læse-, skrive- og regnefærdigheder.
- Undervisningen skal i højere grad tilpasses den enkelte.
- Der afsættes 40 mio. kr. årligt til en styrket opsøgende indsats samt bedre vejledning og rådgivning.
- Der iværksættes et forsøg, hvor ledige i forbindelse med aktivering kan få screenet læse- og skrivefærdighederne. Forsøget målrettes personer med kort eller ingen uddannelse.
- Vurdering af kompetencer opnået uden for det offentlige uddannelsessystem skal være gratis for ikke-faglærte og faglærte.

Initiativerne er nærmere beskrevet i appendiks 7.1.

Der er videre enighed om, at offentlige udgifter til voksen- og efteruddannelse skal anvendes målrettet, så gevinsten til samfundet bliver størst mulig. Udgifterne skal prioriteres grupper med de største uddannelsesmæssige behov, der ofte ikke i tilstrækkelig grad er i fokus på arbejdspladserne.

Pulje på 1 mia. kr. til mere erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse

Arbejdsmarkedets parter har med slutdokumentet fra trepartsdrøftelsen en vigtig opgave i forhold til at understøtte udviklingen af arbejdsstyrkens kompetencer, især på det erhvervsrettede område, herunder arbejdsmarkedsuddannelserne. Arbejdsmarkedets parter kan fx løfte opgaven ved at indgå aftaler om opsparingsordninger til voksen- og efteruddannelse. Arbejdsmarkedets parter har tidligere – fx i forbindelse med udbygningen af arbejdsmarkedspensionerne – løftet væsentlige samfundsopgaver.

Aftalepartierne er enige om at afsætte en midlertidig pulje på 1 mia. kr. til finansiering af øgede offentlige driftsudgifter til erhvervsrettet voksen- og efteruddannelsesaktivitet.

Udbetaling fra puljen afhænger af, at arbejdsmarkedets parter øger finansieringsbidraget til en styrket voksen- og efteruddannelsesindsats fremadrettet. De konkrete vilkår herfor skal aftales nærmere. Puljen udmøntes fra 2008 og mindst frem til 2010. Regeringen vil drøfte vilkår for udbetaling med arbejdsmarkedets parter.

Flere voksenlærlinge og en forbedring af ordningen

Mange ikke-faglærte voksne vil have fordel af et kompetenceløft. Det skal blandt andet ses i lyset af globaliseringen og den teknologiske udvikling.

Voksenlærlingeordningen giver voksne bedre muligheder for at få en erhvervsuddannelse. Ordningen indebærer løntilskud til voksnes erhvervsuddannelse på områder med gode beskæftigelsesmuligheder.

Aftalepartierne er enige om, at flere skal ind i voksenlærlingeforløb. Derfor afsættes midler til 2.000 ekstra voksenlærlingepladser med tilskud svarende til, at antallet af voksenlærlingepladser kommer op på knap 9.000 årligt, og ordningen forbedres for virksomhederne. Ansættelse af voksenlærlinge kan ske inden for erhvervsområder med gode beskæftigelsesmuligheder – og ikke kun som nu inden for flaskehalsområder. Under visse betingelser får virksomhederne ret til, inden for en økonomisk ramme, at ansætte ikke-faglærte medarbejdere som voksenlærlinge uden først at søge Arbejdsformidlingen. Virksomhederne får også ret til at ansætte ledige, hvis de opfylder en række betingelser. De nærmere rammer fremgår af appendiks 7.1.

Forenklet og permanent jobrotationsordning

En central del af den aktive beskæftigelsesindsats består i opkvalificering af ledige med henblik på igen at opnå beskæftigelse. Med jobrotationsordningen ansættes ledige som vikarer, mens arbejdsgiveren sender sine medarbejdere på efteruddannelse.

Aftalepartierne er enige om at gøre jobrotationsordningen permanent og lettere at anvende for virksomhederne.

Den forenklede ordning indebærer, at målgruppen af beskæftigede afgrænses til ikke-faglærte og faglærte, og at virksomheden får en særlig jobrotationsydelse på højeste

dagpengeniveau plus 60 pct. Ydelsen skal være en støtte til virksomhedens samlede løn- og uddannelsesudgifter i forbindelse med ordningen. Der skal desuden være en "time til time-relation" mellem den beskæftigede i uddannelse og vikaren, der ansættes. Det undersøges, om ordningen kan udvides til at omfatte særlige grupper og personer med en videregående uddannelse. De nærmere rammer fremgår af appendiks 7.1.

Efter indførelsen af ordningen følges udgifts- og aktivitetsudviklingen tæt, herunder om den udvikler sig som forudsat. Hvis udgifterne væsentligt overstiger det forudsatte, gennemføres justeringer af ordningen med henblik på sikring af en aktivitet svarende til det forudsatte.

Appendiks 7.1
Styrket voksen- og efteruddannelse

Et markant løft i læse-, skrive- og regneindsatsen for voksne

Der er enighed om, at:

- *Der skal være bedre muligheder for at kombinere undervisning i læsning, skrivning og regning (forberedende voksenundervisning) med en arbejdsmarkedsuddannelse (AMU).*
  - a) Forberedende voksenundervisningsforløb (FVU) skal i højere grad gennemføres på erhvervsrettede institutioner, hvor målgruppen i forvejen befinder sig.
  - b) Én indgang for arbejdsgiveren ved tilmelding af medarbejderen til et kombinationsforløb.
  - c) FVU gennemført sammen med eller i forlængelse af et AMU-kursus vil fortsat være gratis, dvs. en eventuel deltagerbetaling vil alene vedrøre deltagelsen i AMU.
  - d) Ved et kombinationsforløb finansieres hhv. FVU- og AMU-delen på almindelige vilkår og godtgørelsesmuligheder følger almindelige regler.

- *Forberedende voksenundervisning målrettes personer, der behersker mundtlig dansk, men har utilstrækkelige læse- og skrivefærdigheder.*
  - a) Målgruppen for FVU-læsning skal fremgå klart for udbyderne af FVU. Derfor skal informationen om gældende optagelseskrav øges.
  - b) Der indføres obligatoriske tests til FVU. Det sikrer, at der kun optages deltagere, for hvem FVU er det rette tilbud.
  - *c)* Der skal sikres alternative tilbud, som bl.a. tosprogede kan vejledes til.

- *Forberedende voksenundervisning skal i højere grad tilpasses den enkelte.*
  - a) Timetallet skal kunne fastsættes fleksibelt på basis af en individuel vurdering.
  - *b)* Det maksimale antal timer for et undervisningsforløb udvides med 25 pct. til maksimum 80 timer.

- *Den opsøgende indsats skal styrkes.*
  - a) Ordningen med opsøgende FVU-konsulenter gøres permanent. Der afsættes 40 mio. kr. årligt til en styrket opsøgende indsats samt bedre vejledning og rådgivning.
  - b) Med konsulenterne er det bl.a. muligt at nå en større del af de små og mellemstore virksomheder.
  - c) De opsøgende konsulenter skal indgå i samarbejde med både erhvervsrettede uddannelsesinstitutioners opsøgende arbejde og eventuelle uddannelsesambassadører.

- *Deltagere i arbejdsmarkedsuddannelser skal have mulighed for tilbud om screening af læse- og skrivefærdigheder.*
  a) Deltagere i AMU skal have mulighed for tilbud om screening af læse- og skrivefærdigheder og efterfølgende tilbud om vejledning til forberedende voksenundervisning.

- *Ledige skal have bedre muligheder for at få screenet læse- og skrivefærdighederne i forbindelse med aktivering.*
  a) Der iværksættes et forsøg, hvor ledige i forbindelse med aktivering kan få screenet læse- og skrivefærdighederne. Forsøget målrettes personer med kort eller ingen uddannelse.
  b) Såfremt der er behov, kan der henvises til et efterfølgende opkvalificeringsforløb. Opkvalificeringen kan være særskilt eller indgå i et arbejdsrelateret kombinationsforløb. Der anvendes som udgangspunkt tilbud om forberedende voksenundervisning.
  c) Forløbene integreres i den eksisterende beskæftigelsespolitiske indsats.
- Tiltagene træder i kraft 1. august 2007.

Flere voksenlærlinge og en forbedring af ordningen

Der er enighed om, at:

- Afsætte midler til ansættelse af 1.800 ekstra voksenlærlinge (helårspersoner) årligt fra beskæftigelse med løntilskud. Endvidere skønnes forslaget at indebære omkring 200 ekstra voksenlærlinge fra ledighed årligt.
- Midlerne på finansloven til voksenlærlinge fra beskæftigelse udskilles fra aktivrammen og placeres på en ny selvstændig hovedkonto.
- Midlerne til voksenlærlinge fra ledighed finansieres fortsat sammen med bevillingen til aktivering i løntilskudsjob, der ikke er rammebelagt. Antallet af voksenlærlinge fra ledighed skal ses i sammenhæng med det samlede aktiveringsomfang.
- AER yder lønrefusion i forbindelse med voksenlærlinges skoleophold.
- Ansættelse af voksenlærlingen kan ske inden for erhvervsområder med gode beskæftigelsesmuligheder – og ikke kun inden for flaskehalsområder.
- Virksomheden får ret til at få tilskud til en voksenlærling, når betingelserne er opfyldt. Retten til tilskud til voksenlærlinge fra beskæftigelse ophører dog, når den samlede bevilling hertil er brugt.
- Der skal fortsat som udgangspunkt ikke være muligt at ansætte en voksenlærling inden for erhvervsområder, hvor der er elever i skolepraktik.
- Den særlige ordning om tilskud til voksne SOSU-elever opretholdes uændret.
- Den forenklede ordning træder i kraft 1. januar 2007.

Forenklet og permanent jobrotationsordning

Der er enighed om, at:

- Ordningen både omfatter private og offentlige virksomheder.
- Målgruppen af beskæftigede, der kan deltage i jobrotation, afgrænses til ikke-faglærte og faglærte. Ansatte med en højere uddannelse kan komme i betragtning, hvis uddannelsen ikke er anvendt i beskæftigelsesøjemed de sidste 5 år. Dette svarer til den nuværende målgruppe for VEU-godtgørelse. Det undersøges, om ordningen kan udvides til at omfatte særlige grupper og personer med en videregående uddannelse.
- Virksomheden får en særlig jobrotationsydelse hver gang en medarbejder sendes på efteruddannelse, og der ansættes en vikar. Ydelsen svarer til højeste dagpengesats plus 60 pct. og skal være en støtte til virksomhedens samlede løn- og uddannelsesudgifter i forbindelse med ordningen.
- Der skal være en time-til-time-relation mellem den beskæftigede i uddannelse og vikaren.
- Den nye ordning bliver løsrevet fra godtgørelsesmulighederne til voksen- og efteruddannelse, herunder VEU-godtgørelse og Statens Voksenuddannelsesstøtte (SVU). Det betyder, at der ikke samtidig med jobrotationsydelsen må udbetales VEU-godtgørelse, SVU eller anden godtgørelse til efteruddannelse.
- Vikarerne, der ansættes, skal have mindst 6 måneders forudgående ledighed bag sig og kan både være dagpengemodtagere, kontanthjælps- og starthjælpsmodtagere og introduktionsydelsesmodtagere.
- Vikaren aflønnes på overenskomstmæssige eller tilsvarende vilkår og ansættes i minimum 10 timer pr. uge – og højst i 12 måneder. Vikaren optjener ikke ret til dagpenge under ansættelsen.
- Den beskæftigede i uddannelse modtager sin sædvanlige løn i uddannelsesperioden.
- Virksomheden afgør selv, hvilken offentlig eller privat udbudt uddannelse, den beskæftigede skal deltage i. Det skal overvejes nærmere i hvilket omfang, interne uddannelser skal omfattes. Virksomheden betaler alle udgifter i forbindelse med uddannelsen, herunder eventuel deltagerbetaling. Virksomheden skal dokumentere uddannelsens afholdelse.
- Det skønnes, at ca. 800 helårspersoner – 400 beskæftigede og 400 ledige (vikarer) vil anvende den forbedrede jobrotationsordning. Det forventes at svare til, at godt 8.000 beskæftigede og godt 1.500 ledige omfattes. Ledige ansat i jobrotationsstillinger vikarierer således for flere beskæftigede.
- Efter indførelsen af ordningen følges udgifts- og aktivitetsudviklingen tæt, herunder om den udvikler sig som forudsat og hvordan ordningen spiller sammen med andre godtgørelsesordninger (særligt VEU-godtgørelse). Hvis udgifterne væsentligt overstiger det forudsatte, gennemføres justeringer af ordningen med henblik på sikring af en aktivitet svarende til det forudsatte.
- Den nye jobrotationsordning træder i kraft 1. januar 2007.

8. Investeringer i fremtiden

Danmark skal være et førende vækst-, viden- og iværksættersamfund.

Følgende overordnede mål prioriteres på globaliseringsområdet:

- De offentlige forskningsbevillinger øges, således at de fra og med 2010 udgør 1 pct. af BNP.
- Mindst 85 pct. af alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2010, og mindst 95 pct. i 2015.
- Mindst 50 pct. af alle unge skal have en videregående uddannelse i 2015 samtidig med at færdiggørelsesalderen reduceres.
- Målet er, at danske virksomheder og offentlige institutioner bliver blandt de mest innovative i verden, og at Danmark i 2015 bliver blandt de lande, hvor der er flest vækstiværksættere.
- Voksen- og efteruddannelsen skal styrkes, herunder gennem et løft i læse-, skrive- og regneindsatsen for voksne, 2.000 flere voksenlærlinge og en forbedring af ordningen samt en forenklet og permanent jobrotationsordning.

På den baggrund gennemføres der beskæftigelsesfremmende reformer vedrørende bedre integration, styrket arbejdsmarkedspolitik, hurtigere igennem uddannelsessystemet og på længere sigt et højere uddannelsesniveau, som vil styrke de offentlige finanser med ½ pct. af BNP.

Frem mod 2012 afsættes 10 mia. kr. til investeringer i fremtiden. Løftet indfases gradvist med 2 mia.kr. om året og frem til 2010 og 1 mia.kr. i 2011 og 2012, *jf. tabel 1*.

Tabel 1

Globaliseringspulje råderum på 0,5 pct. af BNP

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Mia. kr.						
Pulje på 0,5 pct.	2,0	4,0	6,0	8,0	9,0	10,0

Partierne vil i 2012 drøfte det videre løft i globaliseringsindsatsen.

Globaliseringspuljen indbudgetteres i 2007-2010 på finanslovforslaget for 2007 som en generel reserve.

Regeringen vil i efteråret 2006 fremlægge et udspil til den konkrete udmøntning af globaliseringspuljen for aftalepartierne til forhandling med henblik på indarbejdelse på finansloven for 2007. Aftalepartierne vil i fællesskab udmønte Globaliseringspuljen i de kommende år i forbindelse med de årlige finanslovforhandlinger.

Globaliseringspuljen forudsættes udmøntet på følgende hovedområder, der gennemgås nærmere nedenfor:

- Forskning og udvikling,
- Styrket innovation og iværksætteri
- Alle skal have en ungdomsuddannelse og
- Flere skal have en videregående uddannelse og
- Styrket voksen- og efteruddannelsesindsats.

1. Forskning og udvikling

Med henblik på at styrke den samlede forsknings- og udviklingsindsats øges de offentlige forskningsbevillinger til 1 pct. af BNP frem mod 2010 og fastholdes på det niveau i årene efter.

Med det markante løft tilvejebringes det nødvendige økonomiske grundlag for at sikre, at kvaliteten og omfanget af den offentlige forskning kan måle sig med de bedste i verden, herunder f.eks. gennem ansættelse af flere forskere, øgede investeringer og nye programmer mv.

Stigningen i forskningsbevillingerne kræver planlægning og gradvis udmøntning. Midlerne skal udmøntes i en sådan takt, at der sikres den nødvendige forskningsmæssige kapacitetsopbygning. Forskningsinstitutioner skal på grundlag af basismidler og langsigtede forskningsprogrammer kunne planlægge med et flerårigt perspektiv. Beløbet prioriteres inden for Globaliseringspuljen. Den konkrete udmøntning af midlerne forhandles med aftalepartierne i forbindelse med de årlige finanslovsforhandlinger.

2. Innovation og iværksætteri

Det danske samfund har en række styrker, der giver gode muligheder for at komme helt i front som et førende iværksætter- og innovationssamfund. Målet er, at danske virksomheder og offentlige institutioner bliver blandt de mest innovative i verden, og at Danmark inden 2015 bliver blandt de lande, hvor der er flest vækstiværksættere - dvs. nye virksomheder, der skaber job og vækst. Hvis disse muligheder skal udnyttes, kræver det en særlig indsats.

Danmark vil – som et af de første lande – kunne opbygge en unik viden gennem et særligt program for brugerdreven innovation, der skal styrke innovationen i både virksomheder og offentlige institutioner. Samtidig skal indsatsen over for iværksættere styrkes. Det skal blandt andet ske ved at forbedre iværksætternes kompetencer og finansieringsmuligheder. Bedre rådgivning og vejledning skal desuden skabe et bedre grundlag for vækst i nye og mindre virksomheder. Indsatsen skal ske i samarbejde med regionale og lokale aktører og videninstitutioner.

Derudover skal markedsføringen af Danmark styrkes - bl.a. gennem en øget indsats over for investeringer, eksport, turisme og markedsføring af Danmark som kreativ nation.

Beløbet prioriteres inden for Globaliseringspuljen. Den konkrete udmøntning af midlerne forhandles med aftalepartierne i forbindelse med de årlige finanslovsforhandlinger.

3. Alle skal have en ungdomsuddannelse

Uddannelsesniveauet skal løftes, så det sikres, at arbejdsstyrken modsvarer virksomhedernes behov for stadig mere kvalificerede medarbejdere, og så det undgås, at grupper med begrænsede kvalifikationer oplever voksende ledighedsrisiko.

Frafaldet på ungdomsuddannelserne skal derfor nedbringes. Konkret skal det sikres, at mindst 85 pct. af alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2010 og mindst 95 pct. i 2015. Det er samtidig vigtigt at styrke kvaliteten og bredden i ungdomsuddannelserne.

Indfrielse af disse mål forudsætter betydelige investeringer i fremtidens ungdomsuddannelser, herunder ikke mindst set i lyset af de voksende ungdomsårgange de kommende år. Der skal afsættes ressourcer *dels* til nye konkrete initiativer for at styrke kvaliteten i uddannelserne og sikre realisering af målsætningerne, *dels* for at imødegå den stigende tilgang af elever og forbedret fastholdelse gennem sikring af den nødvendige undervisningskapacitet mv.

De fremadrettede udgifter til indfrielsen af målsætningerne prioriteres inden for globaliseringspuljen. Konkret omfattes de merudgifter til de kompetencegivende ungdomsuddannelser, der følger af øget elevtilgang efter 2006 eller af nye initiativer og fremadrettet øget studieaktivitet. Den konkrete prioritering sker i efteråret efter forhandling med aftalepartierne.

4. Flere skal have en videregående uddannelse

For at fastholde Danmarks position som et af verdens mest velstående og produktive lande er det vigtigt, at flere unge gennemfører en videregående uddannelse, at de unge kommer hurtigere gennem uddannelsessystemet, og at uddannelserne er af høj kvalitet.

Som led i indsatsen for at nå målene skal det sikres, at mindst halvdelen af en ungdomsårgang gennemfører en videregående uddannelse i 2015, og at de studerende kommer hurtigere gennem uddannelsessystemet.

Som for ungdomsuddannelserne forudsætter det, at der i de kommende år afsættes betydeligere ressourcer til at sikre de nødvendige investeringer på området, herunder til at sikre at den forventede øgede tilgang af studerende ikke går ud over kvaliteten. Midlerne vil således gå til nye initiativer, til at sikre den nødvendige kapacitet mv.

De fremadrettede udgifter til indfrielsen af målsætningerne for de videregående uddannelser prioriteres inden for Globaliseringspuljen efter de samme principper som på ungdomsuddannelsesområdet. Den konkrete prioritering sker i efteråret efter forhandling med aftalepartierne.

5. Styrket voksen- og efteruddannelsesindsats

Trods den i internationale sammenligninger høje danske voksen- og efteruddannelsesaktivitet har for mange voksne alvorlige problemer med at læse og skrive, og særligt ikke-faglærte og læse- og skrivesvage deltager mindre end andre i voksen- og efteruddannelse.

Med henblik på at forbedre kompetencerne hos personer på arbejdsmarkedet styrkes voksen- og efteruddannelsesindsatsen. Det skal dels ske ved en styrket offentlig indsats, men der er også brug for, at arbejdsmarkedets parter påtager sig et større medansvar for at løfte arbejdsstyrkens kompetencer. Den styrkede indsats omfatter bl.a. et løft i læse-, skrive- og regneindsatsen for voksne, 2.000 flere voksenlærlinge og en forbedring af ordningen samt en forenklet og permanent jobrotationsordning.

De konkrete initiativer prioriteres inden for Globaliseringspuljen efter forhandling med aftalepartierne.

9. Samfundsøkonomiske virkninger

De aftalte reformer og investeringer i fremtiden vil medføre større beskæftigelse, højere velstand og langsigtet balance i velfærdssamfundets økonomi.

Reformerne øger arbejdsstyrken og reducerer ledigheden. Samlet skønnes reformerne at styrke beskæftigelsen med 110.000 personer i 2025 og med 125.000 personer i 2040, *jf. figur 1a og tabel 1*.

Reformerne medfører en stigning i bruttonationalproduktet (BNP) på 5 pct. frem mod 2040, navnlig som følge af større arbejdsudbud. I dagens penge svarer det til en stigning på op mod 20.000 kr. om året pr. dansker, *jf. figur 1b*.

Figur 1a
Reformer sikrer beskæftigelsen

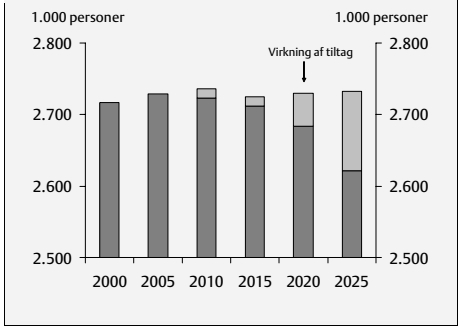

Figur 1b
Velstanden øges (BNP pr. indbygger)

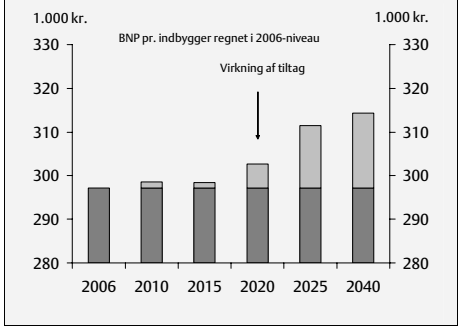

Anm.: I figuren til højre er fremtidens BNP pr. indbygger omsat til dagens penge (inflations- og vækstkorrigeret BNP pr. indbygger i 2006-niveau).

Det igangværende opsving og tiltagende mangel på arbejdskraft giver gode muligheder for at øge beskæftigelsen også for personer, der har haft svært ved at få fodfæste på arbejdsmarkedet. De aftalte initiativer indenfor arbejdsmarkeds- og integrationspolitik skaber grundlag for en stigning i beskæftigelsen, som skønsmæssigt er omkring 13.000 personer frem mod 2010, *jf. tabel 1*.

På længere sigt giver senere tilbagetrækning det største bidrag til fremgang i beskæftigelsen, ca. 85.000 personer i 2025 og op mod 100.000 i 2040. Dermed modgås størstedelen af det fald i arbejdsstyrken, som ændringer i befolkningens sammensætning ellers kan føre med sig.

Målsætningerne om, at flere unge skal gennemføre en uddannelse, understøttes af en samlet indsats, som både vedrører kommuner, uddannelsesinstitutioner og de unge selv. Det er centralt, at uddannelsesniveauet fortsat løftes, og at de unge kan se en fordel ved at færdiggøre deres uddannelse tidligere end i dag. Det kan øge beskæfti-

gelsen væsentligt på længere sigt. Med globalisering og den teknologiske udvikling stilles krav om kompetenceudvikling og fleksibilitet.

Samlet er det lagt til grund, at initiativerne vedrørende uddannelse mv. kan føre til en stigning i beskæftigelsen på 10.000 personer i 2025 og 15.000 personer i 2040. Der er usikkerhed om disse skøn, og virkningerne vil i sidste ende afhænge af de konkrete tiltag, som aftales for at fremme hurtigere studiefærdiggørelse, og opfyldelsen af uddannelsesmålsætningerne.

Uddannelsesmålsætningerne – herunder navnlig målet om, at mindst 95 pct. af alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2015 – vil give et vigtigt bidrag til at fastholde et samfund med relativt små forskelle i ledighed og indkomst. Styrket voksen- og efteruddannelse, som bl.a. er målrettet dem med mindre gode kvalifikationer, vil også bidrage til at fastholde og forbedre arbejdsstyrkens kvalifikationer.

Tabel 1
Løft i beskæftigelsen, 2010-2040, 1.000 personer

	2010	2015	2025	2040
Arbejdsmarked og integration	13	13	14	13
Uddannelse mv.	-2	-3	10	16
Senere tilbagetrækning mv.	2	4	86	96
I alt	13	14	110	126

Anm.: Som følge af afrunding kan totalen afvige fra summen af de enkelte linjer.

De aftalte tiltag mindsker dermed antallet af personer i arbejdsstyrken med utilstrækkelige kvalifikationer. Det vil gøre det lettere for blandt andet en del indvandrere og andre med begrænsede kvalifikationer at finde job.

Øget beskæftigelse, lavere ledighed og færre passive overførselsmodtagere vil i sig selv bidrage til at styrke sammenhængskraften. Reformerne vurderes samlet at kunne sænke ledigheden på sigt med ½ pct. enhed.

Lavere ledighed skyldes bl.a. den styrkede aktiverings- og integrationsindsats. Antallet af kontanthjælpsmodtagere med problemer ud over ledighed (ikke tilmeldt AF) skønnes at kunne blive reduceret med 15-20.000 frem mod 2015 og med op mod 25.000 frem mod 2040, i forhold til hvis der ikke gennemføres reformer. I dag udgør gruppen ca. 68.000 personer.

Samlet skønnes reformerne at betyde, at væsentligt færre mennesker vil modtage offentlig forsørgelse. Det ventes, at det samlede antal overførselsmodtagere vil kunne falde med ca. 145.000 personer i 2025 og ca. 200.000 i 2040 set i forhold til, hvis der ikke gennemføres reformer.

Tabel 2

Reformerne medfører lavere ledighed og færre overførselsmodtagere, 2015-2040
(virkninger på udvalgte nøgletal i forhold til et forløb uden reformer)

	2015	2025	2040
1.000 personer			
Beskæftigelse	14	110	126
Overførselsmodtagere[1)]	-33	-144	-199
Kontanthjælpsmodtagere	-17	-23	-24
Pct.			
Erhvervsfrekvens[2)]	0,0	1,9	2,3
Ledighedsprocent	-0,4	-0,5	-0,5

1) En del overførselsmodtagere, f.eks. folkepensionister, er samtidigt beskæftigede på deltid. Færre overførselsmodtagere modsvares derfor ikke nødvendigvis af en tilsvarende stigning i antal beskæftigede.
2) Arbejdsstyrke i pct. af hele befolkningen.

Reformerne sikrer balance i aldringen og den offentlige økonomi på langt sigt, og giver plads til større investeringer i fremtiden

Aftalen sikrer langsigtet balance i velfærdssamfundets økonomi og skaber samtidig økonomisk råderum til øgede investeringer i fremtiden, som kan gennemføres i de kommende år.

Langsigtet balance i velfærdssamfundets økonomi

Aftalen – og navnlig initiativerne på tilbagetrækningsområdet – sigter på at gøre velfærdssamfundet og den offentlige økonomi mere robust over for stigende levetid.

I de sidste 10 år er levetiden for 60-årige steget med ca. 2 år.

Det er naturligt, at længere levetid og bedre helbred også medfører flere aktive år på arbejdsmarkedet. Sådan er det ikke i dag. Med de nuværende faste aldersgrænser for efterløn og pension, vil stigende levetid blive til flere år på pension og efterløn. Den andel af livet, som bruges på arbejdsmarkedet, vil blive mindre og mindre, *jf. figur 2a.*

Når aldersgrænserne for efterløn og pension i stedet forøges med den længere levetid, så opretholdes en balance mellem de år, man bruger på arbejdsmarkedet, og de år man tilbringer på efterløn og pension mv., *jf. figur 2b.*

Figur 2a
Vi arbejder en mindre del af livet

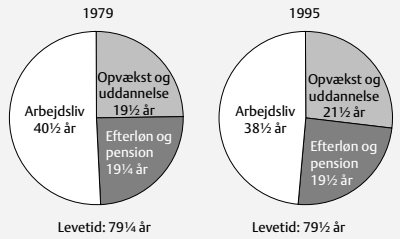

Figur 2b
Reformer kan fastholde en god balance

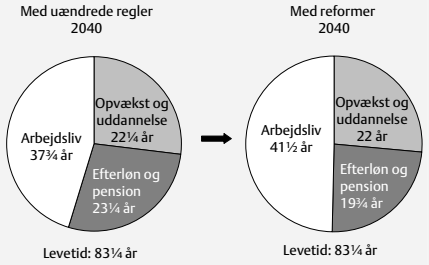

Anm.: Arbejdslivet er her opgjort som forskellen mellem det gennemsnitlige antal år, som unge bruger på opvækst og uddannelse, og efterlønsalderen. Levetiden er middellevetiden for 60-årige.
Kilde: DREAM og egne beregninger.

Efterlønsalderen sættes op til 62 år frem mod 2022. Efterlønnen bevares som en 5-årig rettighedsbaseret ordning.

Hvis levetiden ikke stiger yderligere i forhold til i dag, så vil aldersgrænsen for efterløn uændret være 62 år også efter 2022.

Hvis levetiden stiger, vil aldersgrænserne for efterløn og pension fra 2025 forøges i takt med restlevetiden for 60-årige. Reguleringsprincippet indebærer, at den samlede periode med efterløn og pension vil være omkring 19½ år på længere sigt. Det er det samme som i 1995. Fra efterlønnens indførelse i 1979 og frem til 1995 var den gennemsnitlige restlevetid for 60-årige omtrent stabil omkring 19,5 år.

Den foreslåede reform af tilbagetrækningssystemet styrker samlet set de offentlige finanser med knap 1½ pct. af BNP.

Tilbagetrækningsreformerne gør velfærdssamfundet og den offentlige økonomi robust over for stigende levetid. Reformerne medfører finanspolitisk holdbarhed forstået sådan, at de merudgifter som vil optræde på længere sigt – bl.a. som følge af længere levetid (pension, ældrepleje og sundhedsvæsen) – kan finansieres, uden at den offentlige gæld vokser ukontrolleret. Det gælder under de anvendte forudsætninger omkring rente, levetid, fertilitet mv., *jf. velfærdsudspillet*.

Den gennemsnitlige levetid for 60-årige kan stige hurtigere end forudsat. Med den aftalte indekseringsmekanisme sikres større robusthed i velfærdssamfundet overfor ændringer i levetiden. Det skønnes, at omkring tre fjerdedele af den forværring af de offentlige finanser, som længere levetid for 60-årige isoleret set kan føre med sig, kan blive modgået af reguleringen af aldersgrænserne i pensionssystemet i takt med den stigende levetid og bedre sundhedstilstand.

Når indekseringsreglen ikke løser hele den ekstra udfordring, er det navnlig fordi stigende levetid også må påregnes at medføre større offentlige udgifter til bl.a. ældrepleje og sundhedsvæsen. Det er således lagt til grund, at stigende levetid for 60-årige isoleret set svækker de offentlige finanser – også selv om regulering af aldersgrænserne for efterløn og pension i takt med levetiden værner mod stigende udgifter til folkepension og sikrer større beskæftigelse.

Med de foreslåede justeringer af tilbagetrækningsreglerne vil Danmark være et af de lande, der er bedst rustet til at håndtere de udfordringer for den offentlige økonomi, som stigende levetid ellers vil føre med sig.

Råderum til investeringer i fremtiden

De dele af aftalen, der vedrører uddannelse, arbejdsmarked og bedre integration af indvandrere mv., styrker det finanspolitiske råderum med ½ pct. af BNP.

Dette råderum afsættes til en globaliseringspulje til investeringer i fremtiden, herunder navnlig til forskning og uddannelse.

De øgede investeringer i fremtiden har karakter af et permanent løft frem mod 2012. Når målene på forsknings- og uddannelsesområdet er nået, fastholdes det nye højere aktivitetsniveau.

Den højere udgiftsvækst frem mod 2012 trækker isoleret set i retning af mindre offentlig opsparing og gældsnedbringelse i denne periode. Den samlede virkning på den offentlige økonomi modgås imidlertid af den fremgang i beskæftigelsen, som gradvist kommer fra bedre integration, styrket arbejdsmarkedspolitik, og på længere sigt også højere uddannelsesniveau mv.

Aftale mellem regeringen (Venstre og Det Konservative Folkeparti) og Dansk Folkeparti om fremtidig indvandring

20. juni 2006

Aftale om fremtidig indvandring

Der er indgået aftale mellem regeringen (Venstre og Det Konservative Folkeparti) og Dansk Folkeparti om fremtidig indvandring.

De senere års ændringer i indvandrerlovgivningen har medført, at indvandringen fra vestlige lande er steget, mens indvandringen fra ikke-vestlige lande er reduceret væsentligt.

Udfordringerne om sikring af fremtidens velfærd og sammenhængskraft drejer sig også i høj grad om indvandreres og efterkommeres erhvervsdeltagelse, idet denne gruppe er kraftigt overrepræsenteret blandt modtagere af bl.a. kontanthjælp.

Regneeksempler viser, at bedre integration og en fastholdelse af linjen i de senere års udlændingepolitik kan give et vigtigt bidrag til at møde fremtidige udfordringer for velfærdssamfundet[1].

Beskæftigelse er vejen til bedre integration. Det er derfor vigtigt, at udlændinge møder et klart signal om, hvad der forventes af den pågældende i Danmark, herunder at beskæftigelse er normen i Danmark, og at pligter og rettigheder følges ad.

Udlændingepolitikken skal samtidig bidrage til, at Danmark står bedre i konkurrencen om højt kvalificeret international arbejdskraft. Større indvandring af højtkvalificeret arbejdskraft styrker velstand, produktion og kan øge beskæftigelsesmulighederne for de kortuddannede.

Indvandring med gode forudsætninger for beskæftigelse kan bidrage til at forlænge det nuværende opsving, hvor mangel på arbejdskraft ellers kan dæmpe fremgangen.

Integrationseksamen

Der indføres en integrationseksamen for indvandrere og flygtninge med det formål at øge tilskyndelsen til at søge og opnå beskæftigelse. Integrationseksamenen indebærer nye krav for adgang til tidsubegrænset opholdstilladelse og kontanthjælp ud over de gældende regler.

Indførelsen af en integrationseksamen betyder, at der stilles krav om ordinær fuldtidsbeskæftigelse i 2½ år i Danmark for at få tidsubegrænset opholdstilladelse. Sam-

[1] En beregning fra analyseinstituttet DREAM fra januar 2003 finder, at hvis indvandrere og efterkommere havde samme erhvervsdeltagelse, uddannelsesniveau, familiemønstre og økonomiske adfærd som personer af dansk oprindelse, så ville de offentlige finanser blive styrket svarende til omkring 33 mia. kr. fra i dag. Ligeledes har Velfærdskommissionen i en analyserapport fra marts 2005 foretaget en beregning under stiliserede antagelser, som viser, at knap ¾ af det samlede langsigtede finansieringsproblem kan tilskrives den fremtidige indvandring fra ikke-vestlige lande.

tidig stilles krav om en bestået prøve i dansk 2 eller prøve i dansk 1 og en engelskprøve på et niveau svarende til prøve i dansk 2.

Krav om ordinær fuldtidsbeskæftigelse i 2½ år i Danmark for at opnå tidsubegrænset opholdstilladelse gælder for alle indvandrere og flygtninge, der får opholdstilladelse efter 1. juli 2006, og for indvandrere og flygtninge, der ved lovforslagets fremsættelse ikke har afsluttet et tilbudt introduktionsprogram.

Integrationseksamenen indebærer samtidig, at nytilkomne indvandrere og flygtninges adgang til kontanthjælp frem for starthjælp fremover også kræver ordinær fuldtidsbeskæftigelse i 2½ år i Danmark ud over det nuværende krav om ophold i de sidste 7 ud af 8 år. Det gælder indvandrere, flygtninge og danske statsborgere, der har været udrejst, som indrejser efter 1. juli 2006. Hvis man ikke består integrationseksamen, så fortsætter man på starthjælp.

Førtidspensionister og personer over pensionsalderen er ikke omfattet af forslaget om indførelse af en integrationseksamen. Herudover indføres en dispensationsadgang efter en individuel vurdering i forhold til meddelelse af tidsubegrænset opholdstilladelse.

Test i dansk og samfundsforhold

Der er enighed om efter hollandsk forbillede at indføre en test i danske samfundsforhold og sprogkundskaber for udlændinge, som ansøger om familiesammenføring til Danmark, og for forkyndere, der ansøger om opholdstilladelse i Danmark. Testen skal som udgangspunkt tages i hjemlandet, før der gives familiesammenføring til en person i Danmark eller opholdstilladelse som forkynder. Indvandreren skal kunne forstå hverdagsudtryk og besvare simple spørgsmål på dansk samt have et vist kendskab til det danske samfund, herunder normer og værdier.

Testen vil ikke være sværere, end at udlændingen igennem almindelig personlig forberedelse i hjemlandet kan bestå, men testen vil samtidig give udlændingen et realistisk billede af, hvad der forventes af den pågældende efter indrejsen til Danmark. Der indføres et gebyr med henblik på at finansiere udgifter til testen. Den præcise udformning af forslaget vil bygge på internationale erfaringer fra bl.a. Holland. I Holland udgør gebyret 350 euro, svarende til omkring 2.600 kr.

Testen gælder ikke for EU/EØS-borgere, for familiemedlemmer til udlændinge, der har krav på at få familien til Danmark efter internationale konventioner, samt for familiemedlemmer til udlændinge, der kommer til Danmark med henblik på at arbejde og ikke er forkyndere. Det skal desuden undersøges, hvorvidt Danmark inden for rammerne af bilaterale aftaler på linje med Holland kan undtage indvandrere fra vestlige lande fra testen. I det omfang dette er muligt, undtages disse landegrupper.

Indsats mod asylshopping

EU's såkaldte Dublin/Eurodac-regelsæt fastlægger, hvilket land der er ansvarlig for behandlingen af en asylansøgning. På baggrund af disse EU-regler, som Danmark deltager i, sikres det, at asylansøgere afvises til det land, der er forpligtet til at behandle asylansøgningen. For Danmark medfører Dublin/Eurodac-systemet, at vi afviser flere asylansøgere til andre lande, end vi modtager. I 2005 accepterede Danmark at modtage 290 asylansøgere gennem Dublin/Eurodac-systemet, mens 678 asylansøgere blev afvist til et andet EU-land. Regeringen vil sikre, at den konsekvente afvisningspraksis i forhold til de øvrige EU-lande fastholdes.

Udvidelse af jobkortordning

I dag gives opholdstilladelse til udlændinge, der har et jobtilbud på sædvanlige løn- og ansættelsesvilkår inden for områder, hvor der er mangel på kvalificeret arbejdskraft, fx IT-specialister, ingeniører og læger. Denne jobkortordning udvides, så flere jobtyper i fremtiden bliver optaget på listen, der udløser opholds- og arbejdstilladelse. Den konkrete udvidelse af jobkortordningen vil ske efter konsultation med relevante organisationer herunder Beskæftigelsesrådet (BER) og på baggrund af arbejdsmarkedsrådenes flaskehalsanalyser. Listen vil løbende blive tilpasset udviklingen på det danske arbejdsmarked.

Derudover indføres en generel udvidelse af jobkortordningen, således at et konkret jobtilbud inden for andre jobområdet, hvor der ikke er mangel på arbejdskraft, udløser opholdstilladelse, såfremt den årlige aflønning er over 450.000 kr. og ansættelsen sker på sædvanlige løn- og ansættelsesvilkår.

Regeringen vil for at imødegå misbrug af jobkortordningen etablere særlige kontrolprocedurer, herunder krav om dokumentation for, at lønniveau ikke er lavere end sædvanligt, tjek af konkret udkast til ansættelseskontrakt før udlændingen kommer til landet, samt tjek af lønniveau på baggrund af oplysninger fra skattevæsenet.

Green card-ordning

Der etableres en green card-ordning, der giver særligt velkvalificerede udlændinge mulighed for at opnå et udvidet jobsøgningsvisum i op til 6 måneder med henblik på at søge arbejde i Danmark.

Green card-ordningen er et pointsystem, der giver udlændinge point efter kvalifikationer, som er relevante for, at den pågældende hurtigt kan finde arbejde i Danmark. Pointene kan fx afhænge af uddannelse, sprogfærdigheder, erfaring og alder. Kriterierne for pointtildeling vil løbende blive tilpasset på baggrund af erfaringerne med ordningen og behovet for arbejdskraft.

Den konkrete udformning af green card-ordningen drøftes i forligskredsen.

Green card-ordningen giver endvidere udenlandske studerende, som færdiggør en videregående uddannelse i Danmark, mulighed for i forlængelse heraf at blive i Danmark i op til i 6 måneder med henblik på at søge arbejde.

Finder udlændingen ikke et job inden for de 6 måneder, udløber det udvidede jobsøgningsvisum, og udlændingen skal udrejse af landet.

For at kunne blive i landet skal udlændingen finde fast job, der lever op til kriterierne for opholdstilladelse med henblik på arbejde inklusiv den udvidede jobkortordning, dvs. jobs inden for områder, hvor der er mangel på arbejdskraft eller jobs med en årlig aflønning over 450.000 kr.

Udlændingens familie gives adgang til at bo og arbejde i Danmark. Udlændingen skal kunne forsørge sig selv og sin familie, hvilket skal dokumenteres med en bankgaranti. Regeringen vil for at imødegå misbrug af green card-ordningen etablere særlige kontrolprocedurer i forbindelse med udlændinges ind- og udrejse. Der skal bl.a. ske identitetskontrol og kontrol af udlændingens dokumentation for uddannelse og sprogfærdigheder mv. Endvidere vil udlændingemyndighederne i samarbejde med politiet tage skridt til at sikre, at udlændinge, hvis jobsøgningsvisum er udløbet, udrejser af landet. Med henblik herpå stemples pas ved indrejse og udrejse.

Der vil blive udarbejdet en liste over anerkendte pointgivende uddannelsesinstitutioner.